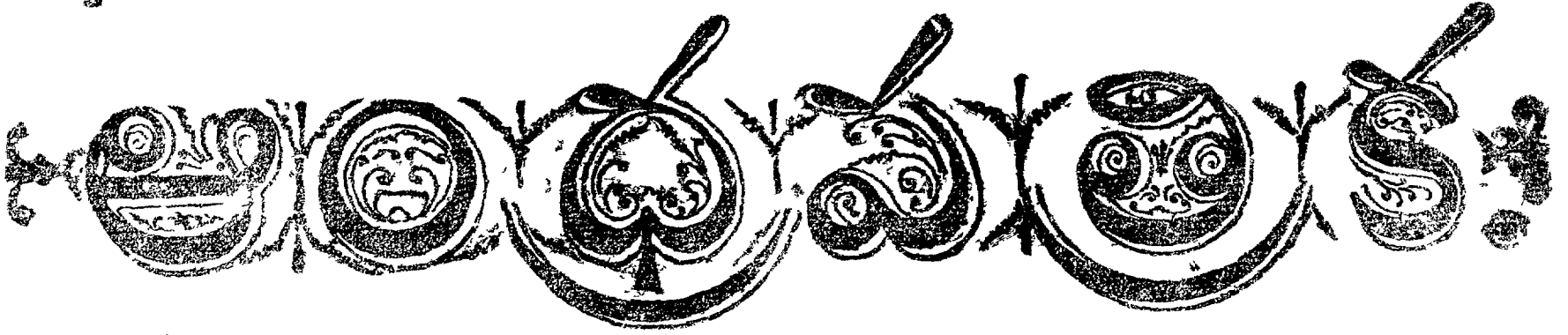

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడి వచ్చిక 1-3 1-1-3

Telephone No. 544

31/103 వ తిది న ము వ్ర క టి ర వ (బ డు ను.

Vol. 11 } చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 28-వ తేది శుక్రవారము } No 202
 పంపుటము ౧౧ } శ్రీ రక్తక్షిణామ సంవత్సరము, మార్గశిరమాన శుద్ధ ద్వితియ ౨. } నందిక ౨౦౨

అమృతంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గాష్ట గొప్పవారితే నేలకు నేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది వంశభాష చీటి కూచి కొన్ని మోసముగ అగుదు.

అమృతంజనము న కలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాహ్యపుబొట్ల బాపును,
 శరీరపు నొప్పుల బారదోలును, బొట్లగొట్టును.
 బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
 వగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును రుద్దగానే బెమట వట్టుటవలన శరీర
 మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
 శారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
 విజేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

ఈ క్రిందిదబ్బీతో వహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండవలసినది.

Enjoy
it?

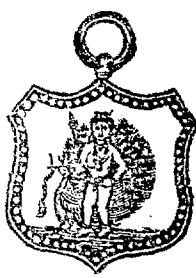
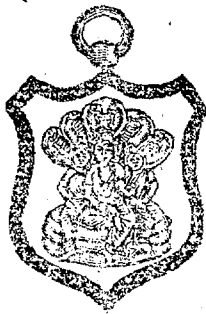
Ra-ther!

దీనిని వాడి! నుఖించుడు!!
 అతడు మిక్కిలి నుఖముగా నున్నాడు.
 అతని చర్మమునకు శ్రేష్ఠమైనట్టి
 గుడ్ విన్సు నబ్బులనే
 ఉపయోగించుచున్నాడు.

Goodwin's Toilet Soap

నుండరమైన వెసితరము! బహుమనాన పతకములు, డాలర్లు న్యాయమైన ధరలు!!

వీటిని కోరిన ప్రతి యొక్కరూ తప్పక మా ప్రదర్శన కాలకు రా ప్రార్థితులు సీమ వెండికి, సవరముబంగారుకు పూచి
 తీసికొనవచ్చును. 172 ఫుట్లగుల చిత్రమైన క్యాటలాగు 1 కి ర్పు. 1-0-0
 మా వద్ద ఇవి అనేక సొగసైన మోస్తరులతో సిద్ధముగా నున్నవి. లేనివి అర్జరిచ్చిన మీరు కోరు కాలములోగా లేదురు
 చేసి యిచ్చెదము. తరుగు సహా మజారి క్రి సవరము క్రి సలి ర్పు 4, 1 సలి ర్పు 5, 2 సలి ర్పు 6 ఒక అక్షరమును
 ఎన్ గ్రేవింగు చేయుటకు మజారి ర్పు 0-1-0 వివరములకు వ్రాసినను లేక సేరులో వచ్చినను తెలుపబడును. (6)

డివిడి రామయ్య కెట్టి, గురుసాని కెట్టి కంపెనీ, 25, నైగాబాదు రోడ్డు, మద్రాసు.

Madras Races GUINDY

మద్రాసు పందెములు, గిండి

ప్రారంభదినము

6-12-1924 తేదీ శనివారమునాడు

ప్రారంభముగును

మొదటిపందెము మధ్యాహ్నము 2 గం 30 ని
 పందెముగల రోజులందు స్పెషల్ బండ్లు బీచి,
 పార్కు, ఎగ్జోరు స్టేషనులనుండి గిండికి పోవును.
 చెన్న పట్టణములో అన్ని భాగములనుండి మో
 టారుబస్సులుకూడ గిండికి పోవును.

వెల్లింగ్టన్ సి నీ మా,

29-11-24 మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు

శనివారమునుండి 29-12-24 లేదా శుక్రవారమునకు
 యూనివర్సల్ జ్యూయల్ ప్రైజ్ 8 వ సీరీస్.

ది లెడర్ ఫుష్టర్స్ మద్రాసు
 2 భాగములు

ఆరోసు గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ
 సేవా గర్భర్ కృత్యములు చూడతగినవి. వారము.

నెత్తాంజనము

ది 1 క ర్పు. 9-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము శుభలగు నుంచి
 వచ్చువులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ వాడతగినవి.
 కండ్లకు వివిధమైన జబ్బునుచేయుదు. ఈ కాటుకను బహుదళ కొద్ది
 దినములు వెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎఱుపులు, పుసికట్టుట,
 కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిమందలు, కండ్లమసకలు మొదలగు
 మానును. డబ్బీలో పావులాయెత్తు కాటుకమాత్రమేయగును.

అమృతంజనము డిపో బొంబాయి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు వార్తము.

[కట్టి సాంబమూర్తి శాస్త్రిగారు]

ఆక్టోబరు 9-10-11-12-13 వ తేదీలందు కృష్ణాజిల్లా తణుకులో సమావేశమయిన పరిషత్తు భవన కేసుగూడ వెడలి దూరి టిని. ఆ సభయందు నాలుగునెలలముగ గడిచి యొడవనాటి సాయం కాలమున దిరిగి మా గ్రామమునకు వచ్చితిని. ఆ సభాసభ్యుల తము 22-10-24 తేదీ ఆంధ్రదినపత్రికయందు ప్రకటింపబడినది. ఆ ప్రకటన చూచిన పిదప లోకమునకు చెలరేపబడిన విషయము లొండు రెండుంటున్నచే నీ ప్రకటనమును నాయెరిగినవిషయములను ప్రకటించినందునకు బాధకు లంగీకరింతురు గాక:-

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షోపన్యాసముండేమి ప్రకటనకుట నునందేమి యివలయు జరుగుచున్న పరిషత్తు భవన కేసు నీయేటి కభవలన విశేష లాభము లోకమునకు గలుగునని ప్రకటింపబడినది. ఆ లాభమేమియో తెలియజేసియున్నది. ఎప్పుటివలెనే యీ సభయందును వ్యాసములు చదువువారి కవకాశము పూర్ణముగా లభింపలేదు. మొదటి రెండునెలలమున పరిషత్తును కాకినాడకు గాక రాజుపేట ప్రదేశమున నున్న మార్వలయు నని పరిషత్తు వారిని గోరవలయునను తీర్మానమును జరిపించుటతో ముగిసినది. తుద కాకినాడ రద్దయినది. మూడవనెలమున మధ్యాహ్నము రావుసాహెబు గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి వ్యాసవహారిక భాషావిషయకోపన్యాసము జరిగినది. నాలవనాటిను ధ్యాహ్నము అప్పారావు తానివారణ సభకై సభ నిలుపబడినది. అయిననాటియందయము కార్యనిర్వాహక సభలో గార్యనివేది కాంగీకారప్రకారము దీర్మానము గావించబడినది. మధ్యాహ్నము 4 గంటలవరకును వ్యాసములు చదువబడి తిరిగి తీర్మానములు చర్చింపబడినవి. యథార్థ మాలోచించినచో విమర్శకుల వ్యాసములకు దగినంత కాలము లభింపలేదనియు, ప్రతిపక్షరమును రెండునెలలములు నిండుగా వ్యాసములకే వినియోగపడుచుండ నీయేడు అంతకాలము మాడ లభింపలేదు. కుమారుముప్పదివ్యాసములు కార్యక్రమమునందున్నను ఏకారణమున నేమి కొలదివ్యాసములే చదువబడినవి. కుప్పదిపదిమంది లనే కుటుంబము రానేలేదు. పంపిన పండితుల వ్యాసములు చదువబడనేలేదు సభకు వచ్చిన వారి సంఖ్య మాడ స్పష్టముగానే యున్నది. చదివినవ్యాసములపై సభ్యులు దెప్పటికప్పుడే యభిప్రాయ మొసంగుచు వచ్చిరి. ఎంతవలకు సభ్యులు అనుభవజ్ఞులే గ్రహింపగలరు. నిఘంటుకార్యము లాగిపోయినను సకల రాజుపేట ప్రదేశమున కీపరిషత్తు రావలయును మార్వలయునని కొందరు పట్టుపట్టిరి రాజుపేట ప్రదేశముందు ప్రసిద్ధపండితు లనేమిలు గలరు. బ్రాహ్మీ కల్లూరి వేంకట రామశాస్త్రిగారు, మల్లాది మూర్త్యవారాయణ శాస్త్రిగారు సముద్రాల వేంకటప్పలాచార్యులు గారు కలవపూడి వేంకటరంగార్యులుగారు వడ్డాదిసుబ్బారాయణుగారు మొదలగు మహాపండితు లొక్కరు నీసభకు రాలేదు. బ్రాహ్మీ శ్రీనివాస కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు వచ్చి పరిషత్తు కార్యములనెఱవేర్చినది పట్టుపట్టిరి గాని వారు శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారి యుపన్యాసమును శ్రద్ధతో విని వ్యాసవహారిక భాషావిషయ మగు తీర్మానమున కాంగీకారము జూపి వెంటనే వ్యాసవహారిక భాషను నిరసించుచు పద్దముల దీవిరి ఇట్లు కావించుటయందు విచిత్రంబు యభిప్రాయమేమో?

6 వ తీర్మానము

పితామహములో జరిగిన పరిషత్తు భవన కేసుగూడ వెడలి దూరి సాంధ్రదేశమునకు మార్పుటకు దగిన ఫలము నిర్ణయించుటకై యుపసంఘము వియ్యమింపబడినది. అందించుమిందుగా నన్ని తావులవారును సభ్యులుగా నున్నారు. వాల్మీకి రంగీకరించిన పిదప తునిసభలో కాకినాడకు మార్పునలయునని నిర్ణయించబడినది. పరిషత్తునకు ధనములేమిచే రీతిర్మానము అమలు జరుగలేదు. కాని లేకున్న నీపాటికి కాకినాడలో పరిషత్తు కార్యలయముండి యుండును. అట్లే జరిగి యుండిన నిప్పుటి తీర్మానము వలన సభా వ్యయ మెంత కావలసియుండునో?

7 వ తీర్మానము

పరిషత్తు ప్రభుత్వ యెరిగినవా రీతిర్మానమును జూచి మిగుల బరిహాసంపక మానరు. పరిషత్తు గ్రామ్య గ్రాంథిక వివాద సమయముండే జనించి గ్రామ్య భాషానిరసనమే ముఖ్య కార్య

ముగా జేసినది. అధిక సంఖ్యాక ప్రజలు గ్రామ్య భాషను నిరసించి పరిషత్తు దేశములను గౌరవముతో నంగీకరించిరి. ఆ కాలమున నేమి యీ కాలమున నేమి భాషా నేనులకు వజ్రాయుధము శబ్దరత్నాకరమే. ఇప్పుటికిని శబ్దరత్నాకరము లేకున్న సర్వస్వము ముగానే కాదు. ఆ శబ్దరత్నాకరము ననుసరించియే పరిషత్తు వారు ప్రకటించిన గ్రంథములు సవరింపబడినవి. పరిషత్తు వారు ప్రకటించిన శివరాత్రి మాహాత్మ్యము విద్రావాదాచరిత్రము చంపూరామాయణము మొలగు గ్రంథముల కామాత్మక యొక్కటి తక్కువ ప్రత్యంతర మీలోకముం దింతవలె కేకగడకు నగపడలేదు. ఆ మాత్మకలు సభ్యులకిదిలయలు వాని నెట్లయిన లోకమున విడువవచ్చు వాని నామరూపములే మన కెఱుకరావు. వాని యందు వ్రాతంత్రము తేవని శ్రీ గిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారైన నన సాహసంపకంబురా? ఆ ప్రమాదముల నెట్లు సవరించుట? ఉన్నదున్నట్లు వ్రాయుటకు ఆ ప్రతిలేఖనయందంత గౌరవించుటకుగల మహిమమేమి? కావున వానిని శబ్దరత్నాకరము ననుసరించియే సవరించి ప్రకటించిరి. దీనం గల దోషమేమి? గ్రంథము నట్లే పురుగులపాల్వేయుక ప్రకటింపబడుట. చంపూరామాయణము కొంతభాగమును, చంద్రభాను చరిత్రమును, శివరాత్రి మాహాత్మ్యమును నేనే చిత్తు సాఫలు వ్రాసి ప్రకటించితిని. చేత నయినంతవలెను ఆర్థసంపర్కమునే ప్రధానముగా నైకొన్నములు వాస్తవము. నాకు శబ్దస్వరూప పరిజ్ఞానముందుకంటే సర్వసారస్వమునం దధికదృష్టి యుండెడిది. శబ్దస్వరూప మున్నది యున్నట్లే వ్రాసితిని. వ్రాత సందిగ్ధముగా నన్నపుడు శబ్దరత్నాకర లక్ష్యవారాయణీయాది నిఘంటువుల సాహ్యమున శబ్దమును సవరించుచుండువాడను. దీనిలో బుద్ధిపూర్వకముగా జేసిన మా ర్చనో నాకు గాన రా లేదు. ఉన్నదున్నట్లే ఏల ముద్రింపరాదని కొందలవాదము. అట్లే యయిన నాగ్రంథకర్తల పేరే లోకమున నుండదు. శివరాత్రి మాహాత్మ్యము ముద్రితమయినదానిలో సకలము గ్రంథమయిన మాత్మకలో లేదు. అన్నియు బురుగుపాట్లే. నాబుద్ధి ననుసరించి కాదంబు ననుసరించి యాభాగములై సవరించితిని. అదిలేకున్న శివరాత్రి మాహాత్మ్య మిహలకే శివసర్వరూప మొనర్చి యుండును. కొక బుద్ధిపూర్వకముగా మార్పుటకు నాకేమి ప్రయోజనము? 2. ఎవరికైన నేమి ప్రయోజనము? కావున నీ తీర్మానము కేవల గ్రహాపారితేమీ కాని వేలు గాదు. ఉన్న ప్రమాదములని శ్రీ రామమూర్తి పంతులుగారేర్చిన వన్నియు గూడ సత్సంస్కృతమే. వారే వానిని బ్రతికాముఖమున నిజముకే ప్రకటించియుండిన నప్పుడే సవరించి యుండుము. గ్రంథము పత్రికా ముఖమున ప్రకటింపబడిన కొన్ని వత్సరములవలకు దాముగూడ నూరకుండి పునర్ముద్రణమై యెండు చేసినపిదప వాని కనుబంధముగా బాధములను ప్రకటింపుడని తీర్మానించుటయందు దెంత సారస్వమున్నదో పాఠకులే యూహించురు గాక. వీరికైన ప్రమాదములగపడినంతలోకమున కెఱుకపఱచియోగ్యులకృతజ్ఞతకు బాల్పడుదురుగాక. ఇంతేకాక పరిషత్తువారే యామూలపాఠముల ముద్రింపనక్కఱలేదు. శ్రీ రామమూర్తి పంతులుగారే తమ సంగ్రహించినవాని నేపత్రికయందైన ముద్రించుట భాషా ప్రపంచమునకు మహాపకారకము.

8 వ తీర్మానము

ఈ తీర్మానమును జదివినపు డింతిం తనరాని నవ్వువచ్చుచున్నది. వ్యాసవహారిక భాషలో గ్రంథముల రచించుట యే సౌకర్యమునకు? సామాన్యులగూడ దమ భాషా ప్రకటనమును వేగముగ జేయగలిగి యుండుటకేకదా. అట్టి తతీ గ్రామ్యము కాని అని విశేషించుట యేల? గ్రామ్య మన నేమి? వీరిమతమున నై యాకరణు లంగీకరించిన గ్రామ్యత్వము దోషముకాదో? అప్పుడు అలంకారము చెప్పిన గ్రామ్యదోషము లేని అని వ్రాయవలసియుండెను. “పూర్వ సంప్రదాయము ననుసరించి” అను నొక వాక్యము గలదు. పూర్వ సంప్రదాయ మనగా ఆర్థమేమి? ఎవరు పూర్వులు? సన్నయాదులు పూర్వులు. కృష్ణరాయలు తిమ్మకవి నూరకవి చిన్నయనూరి సీతారామచార్యులు మొదలగువారై మనకు బూర్వులే. వీరిలో నెవరి సంప్రదాయ మితిర్మానమున కివ్వము? ఎవరిది కాదు? అందున గొందల నిశ్చేధించుట కేమి పోతువు? వీనికి సమాధాన మాలోచించవలసియున్నది. రామమూర్తి పంతులుగారి యుపన్యాసభోగణిని బట్టి చూడ వచనకావ్యములందే గ్రామ్య మధికముగ నున్నట్లుగపడుచున్నది. కాని పద్యకాములందఱుగా నగపడలేదు. కావున నిప్పుడు నట్లే రచింపవలయుననియో తీర్మానము లేక అన్ని కావ్యలందును వ్యాసవహారిక భాష యుండవలయుననియో? ఎది యెట్లున్నను వ్యాసవహారిక మనునప్పుడే తగవు తీలలేదు. వ్యాసవహారిక మన నెవరివ్యవహారము దున్నది. ఉత్తమవ్యవహార సిద్ధమా? అధమవ్యవహార సిద్ధమా? లేక యాభయమునా? ఉత్తమధమత్వము లేవరు నిర్ణయించగలరు? విద్యాధికు లుత్తమలందమా? ఇప్పటివా రితరభాషల నెన్నెనగ జరుపుదురు గాని స్వభాషలో నక్షరమాత్రమేనగ దిలకింపరు. వారు నూటాడునపుడు నూటికి దొంబదితోమ్మది విదేశభాషాపదములే యుండును.

ఆడువారుగూడ నాంగ్ల పదములనే యుపయోగించుచుండనియో స్వభాషాగౌరవ మెక్కడిది? అలంకారము వ్రాహ్మణులయాలమున సంస్కృతభాషాసంకరము నొందినదని అలంకారములను బుద్ధివంతుల ప్రసిద్ధమే. ఏ భాషలో నైన నిరుగుపాడుగుభాషలు మేలనమొందుట సహజముగాని ఖండితములలో కాంతరముల భాష కలియుట విశద్ధము. కావున నిప్పుటి విద్యాధికుల వ్యవహారము ప్రమాదము కానేరదు. గ్రామ్యజనుల వ్యవహారమందు భాషా స్వాభావికమగుపరిజ్ఞానమున నైరూప్యమందును. గావున సర్వధా వారిభాష అక్రమమయినది; పవిత్రమయినది. కావున గ్రామ్యజనుల వ్యవహారమందలిభాషయే గ్రామ్యము. అట్లయినచో శ్రీ రామమూర్తి పంతులుగారి యభిప్రాయము సారముగ శుద్ధమయిన వ్యాసవహారిక భాష లభించును. అంతేకాని అస్పష్టమయిన యీ తీర్మానము వలన దిరిగి కృత్రిక భాషయే లభింపక మానదు. శుద్ధమయిన గ్రాంథిక భాషయందు గ్రంథరచనము చేయులేనివారు శుద్ధమయిన వ్యాసవహారిక భాషయందు మాత్రమెట్లు గ్రంథములు చేయగలరు? గ్రాంథిక భాషకు గ్రంథము లాధారములు. వ్యాసవహారిక భాషకు వ్యవహారమే ప్రమాదము. గ్రంథములు పరిమితములు. వ్యవహారము కోటిసంఖ్యలకల జకల నాశ్రయించినది. కొన్ని గ్రంథముల్ బరికిలిం చుట కుకరమా? ఆ సంఖ్యాక మగు జనమును బరిశోధించుట కుకరమా యను సంగతి బుద్ధివంతులే యాలోచింపవలయును. బహుదేశముల దిరిగి బహుగ్రంథముల బరిశోధించి భాషాతత్త్వమును గరతలానులముగా నెఱిగిన మగి గిడుగు రామమూర్తి పంతులు పర్యుల చిన సీతారామస్వామి శాస్త్రి మొదలగు మహాపండితులు కొందరకే కాని శుద్ధవ్యాసవహారిక భాషలో గ్రంథముల రచించుట యితరులకు సాధ్యపడదు. గ్రాంథిక భాషయందన్నచో యిప్పుడున్న పండితులు కొంచెము శ్రమమున కొన్ని గ్రంథపరిశీలన మొనర్చినచో శుద్ధముగ గ్రంథరచనముచేయగల రనుటకు సందియము లేదు. కావున నెన్నివిధముల జూచినను ఈ తీర్మాన మనమగ్రముగను ననర్థకముగను నున్నది.

10 తీర్మానము

ఈ తీర్మానము కేవలము ఆవేశపూరితమునకుట సంకలము లేదు. 7, 10 తీర్మానములందు “పరిషత్తువారు” అనుపదము నకు అర్థము కలదో? లేదో? పరిషత్తువారనగా నెవరు? ప్రతిష్ఠాపకులు ఉద్ధారకులుయూజ్జీవసభ్యులు సాధారణసభ్యులు గౌరవసభ్యులును గలిసి పరిషత్తుగా నేర్పడిరి. కార్యనిర్వాహక సభ వారుగూడ బరిషత్తులోనివారే. ఈ తీర్మాన మంగీకరింపబడినది యేసభలో? పరిషత్తులోనేనా? అట్టితతీ నెవరు తలపెట్టిన కార్యములు నెఱవేఱలేదు? దానికి విచారము త్రుమార్గముచెప్పట? త్రుమార్గము చెప్పటకు బదులు చింతింపుట సార్థకమా? కేవలము జయంతిరామయ్యపంతులుగారును క్రొత్తపల్లి నూర్యారావుగారునే పరిషత్తువారయినచో వీరు చింతింపవచ్చును. కాని తాముగూడ బరిషత్తువారే యగుటచే దమయందుగూడ నాకార్యముల నిర్వహించు బాధ్యత యుండగా నిట్టి నిరర్థక విచారములతో బ్రయోజన మేమి గల్గునో?

12. తీర్మానము

తంజావూరు “సరస్వతీ మఠాల్” గ్రంథాలయమందలి యాంధ్ర గ్రంథముల వివరణపట్టికను దయారజేయుటను గూర్చి యాగ్రంథాలయ కార్యదర్శిగారి కోరికపైని యేలూరు పరిషత్తు భలో నూటపదాలు రూప్యములు పరిషత్తువారి యిచ్చుటకును, ఇతర సభ్యులకడనుండి విరాళములు వసూలు చేయుటకును దీర్మానింపబడినది. పరిషత్తునకు ధనము లేమిచే నింతవలె కాధనమియనేలేదు సరేకదా? ఎందాలు వేసినసభ్యులే తలతామిచ్చెదమని వాదనము చేసిన స్వల్పధనము నింతవర కిచ్చియుండలేదు? దీనికి బాధ్యులెవరు? శ్రీ జయంతి రామయ్యపంతులుగారేనా? మనయాంధ్రమహాజనులకు ఇంతటి యభిమాన మున్నపుడు భాషాభివృద్ధి కంటకు మేమి? ప్రాతేనాగ్దాన మట్లుండగ్రాతగా 500 ప్రతీకింతురంట. దీనిలో వాస్తవముచేత బరిషత్తునకు రాబడియు లేదు, వ్యయమును లేదు. అవి మాటలలోను బట్టెట్టులోను మాత్రమే కలవు. పరిషత్తునకు ఇరువది వేల నికరాదాయము వచ్చినయెడల నది యంతయు భాషాసేవకై యాయెడే ఖర్చుచేయవలెను. ఇదిబట్టెటు. దీనివలన లాభమేమి? ఇరువది వేలవచ్చుటెట్లు? దాని మహాయమేమి? ఇట్టిపట్ల నీ తీర్మానమువలన తంజావూరు సరస్వతీయానందించునే కాని యాంధ్రదేశమున కెంత లాభమో తెలియదు.

వైద్యుగా చండా లీయని సభ్యులను దొలగింపుమని 11 వ తీర్మానము గోరుచున్నది. అట్లయిన కార్యదర్శి గూడ పరిషత్తును నుండునో యుండఁదో? అప్పు డయవందల రూపాయ లెట్లువచ్చును? ఇదివలె కున్న 20 వేల రూపాయలు ప్రభువులను ముట్టినై నవలెదు. వానిమీద వచ్చునట్టి నాకరుల భీతిములకే చాలదు. పత్రిక దానిపట్ల యదియే పోసిన

శ్రీకృష్ణుని. కావున శ్రీకృష్ణానమనమున నమనమునందునా మని మానసము.

ఈ యేడు పరివర్తన యిట్టిశ్రీకృష్ణముల చేతనే ప్రా ముఖ్యమునందినది చెప్పటకంటె భిన్న ముండల బోధ. బరివర్తన భిన్నానికి చేయబడిన పరివర్తనాధ్యక్షములు తప్పక నేర వేల వలయునన్న. ఆంధ్రదేశమునకు వాడెల్ల నడుముగట్టి పరివర్తనకు ధనమును బంధితసాహాయ్యమును, గంధసామగ్రిని, చాకిలోపకారము లగుకాసనాది ప్రాశస్త్యములను మొదలగువానిని సేకరించుటకు దృఢ దీక్షతో బ్రయత్నింపవలయును. ఆంధ్రలారా! మహాత్మ్యగాంధీ హిందీభాషాభిమానులనుచే నాభివృద్ధి జేసిన చేయుచున్న సేవం దిలకింపుడు, అట్లే మనభాషకును సేవచేయుడు. ధన్యులుగండు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 28-వ తేదీ శుక్రవారము

(1) ధాన్యములు

ధనియాలు బస్తా 1-కి రు 30.0-0 మొదలు 42.0-0 వరకు	
బియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుమ తెనాలి ,, ప 48 కలవి రు 14.0-0 14.8-0	
నెలూరిని ,, డిటా ,, 15.8-0 16.0-0	
డిల్లీని ,, డిటా ,, 16.8-0 17.0-0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8.12-0 9.0-0	
నవ్వులు ,, ,, 20.0-0 24.0-0	

(2) వస్తుధాన్యములు

గండులు బస్తా 1-కి రు 205 రు 11.0-0 రు 12.0-0	
నెనగలు ,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0	
పెసలు ,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0	
మినుములు ,, డిటా ,, 18.0-0 16.0-0	
ఉలలు రు 164 ,, ,, 9.4-0 11.4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి రు 170.0-0 175.0-0	
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14.0-0 26.0-0	
కొండాపురం శేరునెనగపప్పుబా 1-కి ,, 60.0-0 65.0-0	
ఇతరప్రదేశము ,, ,, 55.0-0 58.0-0	
శేరునెనగనూనె గాను బా 1-కి రు 185 మి.ఎ.క ను 125	
అమడు బా 1-కి రు 165.0 0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి రు 190.0-0 195.0-0	
కూరపసుపు ,, రు 125.0-0 180.0-0	
పిరపకాయలు(గుంటూరిని) బా 1-కి రు 120.0-0 188.0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమండు మణుగు 1-కి రు 50,55	
కాళహస్తపాయకట్టు ,, రు 70, 75	
చెలమ బా 1-కి రు 85.0-0 60.0-0	
చింతమండు బా 1-కి రు 80.0-0 49.0-0	

(5) ఇనుము

పట్ట రకం బా 1-కి రు 81.0-0 82.0-0	
చదరం ,, 81.0-0 82.0-0	
రవుండు ,, 81.0-0 84.0 0	

(6) లోహములు

వెండి 100 కులలింగ రు 75.0-0 76.8-0	
బంగారము, కులము 1-కి రు 22.8-0 23.0-0	
సవరన 1-కి 14.10-8	
ఇత్తడి బా 1-కి రు 249.0-0 255.0-0	
రాగి డిటా రు 290.0-0 295.0-0	
అస్సాగ్నకెర బా 1-కి రు 86.0-0 88.12-0	

(7) రంగులు అలిజరై ను

ఆవుకల్లుడు 20 డిగ్రీలు రు 78.0-0	
తొట్టికల్లుడు డిటా 72.0-0	
సింహం డిటా ,,	
గుర్రం డిటా ,,	

(8) దూది

బొండా వెన్నబారున 1-కి రు 820.0-0	
----------------------------------	--

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి రు 9.0-0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు 8.0-0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి రు 8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి రు 9.0-0	
డిటా నెం 14 డిటా రు 9.12-0	
నూకయేనుగ నెం 20 రు 11.4-0	
జపాన్ నెం 20 రు 11.12-0	
,, ,, 40 ఏ లేబిలు అయినను రు 14.7-0	
గోకాకు నెం 12 1/2 రు 9.4-0	
వడ్డాక నెం 24 1/2 రు 11.12,0	
14 1/2 క్లీల పక్షి రు 2.4 0	

పోర్టు సెంటుజార్జి గెజెటు

లా కా ఖ

జొన్నల వెంకటరత్నము, ఆకల్ల వెంకటకృష్ణగార్లను గంజాంజిల్లా శ్రీకాళహస్తిలోను, వర్ణంకోటయ్యనాయుడు, డి. టుమారి కోటిలింగం శెట్టి, పంతులూరి వెంకటనరసింహారావు, బండల పీరాస్వామిగార్లు గుంటూరుజిల్లా వేటపాలెంలోను స్పెషల్ మేజిస్ట్రేటులుగా నియమింపబడిరి.

రివిన్యూకాఖ

కరుంగూరి సాంబశివ మొదలియ్యారగారు కడపజిల్లా డిప్యూటీ కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

డెవలప్ మెంటుకాఖ

ఈ క్రిందివారు కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటులో అసిస్టెంట్ సెంట్రాల్ యూనియన్లుగా నియమింపబడిరి. డి సెంటరు 1 తేదీనుంచి (1) ధర్మరాజు డేవిసుల్ శౌరిగారు. డి సెంటరు 21 నుంచి (2) కె. శివసుబ్రహ్మణ్యపిళ్లగారు జనవరి 1 నుంచి (3) మహమ్మద్ మొహిద్దీన్ అదీకాసాహెబుగారు.

డి. పి. డబ్ల్యు. కాఖ

కృష్ణా సెంట్రల్ డివిజన్ లెజిస్లేషన్ లుకు ఎక్సైజ్ హోల్డింగ్స్ గారు ఎక్సైజ్ కలెక్టర్ యింజనీరుగాను మదపల్లి డివిజన్ (మద్రాస్ సర్కిల్) కు హంసరాజ్ డోగ్రా గారును నియమింపబడిరి.

ఫానిక స్వపరిపాలనకాఖ.

ఏ. తిరుమలయ్య గారిని మద్రాస్ కీల్డ్ నో ప్పుల నివారణోద్యమమునకు డైరెక్టరుగా నియమించిరి.

బి. సంతోషరావుగారు కృష్ణాజిల్లా వైద్యాధికారిగా పనిచూచెదరు. పి. దేశికాచారిగారిని కడపకు జిల్లాబోర్డు యింజనీరుగా నియమించిరి.

రివరెండు ఏ. పూనద్దు వుడ్ బర్నూ గారిని తిరుగ 2 ఏండ్ల పాటు మద్రాసు మెంటలు హాస్పిటలునకు పరిశ్రమకుగా నియమించిరి.

కాకినాడ తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడుగా ధూళిపూడి వెంకటరావుగారు, వంటల నందిరెడ్డిగారు నంద్యాలమునిసిపల్ కలెక్షరుగాను ఎన్నుకొనబడిరి.

విద్యాకాఖ

టి. ఎస్. వెంకటేశయ్యగారు పి. చెంచయ్యగారికి బడులు మదరాసులాకాలేజిలో అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసరుగా నియమింపబడిరి.

గోదావరిజిల్లా విద్యాసంఘమునకు చల్లాదొరయ్యగారు సభ్యుడుగా ఎన్నుకొనబడిన.

వ్యవసాయ కాఖ

కె. టి. ఆల్వార్గారు 4 సర్కిలుకు అసిస్టెంట్ ఎగ్రికల్చరల్ డైరెక్టరుగానుండురు.

మదరాసు విద్యాలయ విషయములు

ఎకడమిక్ కాన్ఫిలెన్సు అబ్జుల్ హాకీ సాహెబుబహదూర్ గారు సభ్యుడుగా ఎన్నుకొనబడిన. కె. ఎస్. వెంకటరమణ గారు సెనేటు సభ్యుడుగా సెన్నుకొనబడిన.

సిండికేటులో రివరెండ్ డబ్ల్యు. మొస్తమగారు సభ్యుడుగానుండుట మానుకొనుటచే ఒక సభ్యునిపదవి ఖాళీ అయినది. దీనికి ఎకడమిక్ కాన్ఫిలెన్సు వారు సభ్యు సెన్నుకొనవలయును. ప్రాతపూర్వముగా సభ్యుని పేర్కొని దానికనువాదకునితో గూడ కాగితము నందజేయవలయును. ఆ పేర్కొన్న వారు సభ్యుడుగానుండుట కంగీకరించినట్లు ఆ కాగితముమీద వ్రాయవలెను. ఇట్టి సభ్యత్వమే సెనేటులో గూడ ఒకటి ఖాళీ వచ్చినది. డాక్టర్. ఏ. మో ఫెల్స్ గారు సెనేటుకు ఎక్స్ పీషియో మెంబర్ లై నందున యీ ఖాళీ కలిగినది. పై చెప్పిన విధానముగానే యీ సభ్యునిగూడ పేర్కొనవలయును.

తేజ్ బల్

తేజ్ బల్:—ఉష్ణమునలన పలుచబడిన వీర్యమును గట్టిపరచి శుక్ల నష్టమును, నపుంసకత్వమును మాన్పి నుండు పుచ్చుకొనిన పక గంటలో సుసారక క్తి నిచ్చును. యీమందు ఒక పాసులగు శ్రీలక్ష్మగుడ మిక్కిలి పువయోగము, 20 మాత్రలు సీసా 1 కి రు 2.0-0. వి. పి. చార్జి వేరు.

కుసుమ:—యీమందు గనేరియా అను సెగరోగమును 24 గంటలలో నివారింపి మూత్ర ద్వారమునుండి వెలువడు ప్రాసమును మూత్రము విడుదలపప్పుడు గలుగు మరుకు పోటు, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నివీలవేయును. శ్రీలక్ష్మ గలుగు రోవిధమయిన కుసుమవ్యాధు లయిననూ ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చును సీసా 1.కి రు 2.0-0 వి. పి ఛార్జీ వేరు

ఆనందకురీరము,

పోస్తుబాక్సు. 246 మదరాసు,

వికీభావము కుదురునా?

మహాత్ముని వ్యాసము

ఎంగు యిండియా

జొంబాయిసభలో వెంటనే అన్ని పక్షములకును వికీభావము కుదుర్చు వీలులేక పోవుటలననే అది చాలక్లిష్టమైనదని స్పష్టమగుచున్నది. కానిని సాధించుటకు సభవా రొకఉపసంఘము నేర్పరుచుటనుబట్టి ఎన్నిటికిని నెరవేరదనిగాని అసాధ్యమనిగానివారు తలపలేవనిగూడ తెల్లమగుచున్నది. పెద్ద సంఘములలో మితవాడలను, స్వతంత్రులను, నేషనలు హోమ్ములరులను సమాధానపరుచుట ముఖ్యముగానున్నది. కడపటి సంఘమునకు డాక్టరు బి సెంటుగారు నాయకులు. భారతకాంగ్రెసు సంఘమువారిచే నిపు డామోదింపబడిన ఒడంబడిక బి సెంటుగారు రంగీకరించినయే చెప్పవచ్చును. మితవాదులకును స్వతంత్రులకునుగల ఆక్షేపణలు ఒక్క పోలికగవిగానే యున్నవి. 1 కాంగ్రెసు కట్టుబాటు, 2 నియోజకార్హత, 3 స్వరాజ్యపక్షమే కాంగ్రెసు ప్రతినిధిపక్షమునట. ఇవియే ఆక్షేపణయోగములు

కట్టుబాటు విస్తృతముగాలేదని వారాక్షేపించిరి. అది నిజముగాదని నేను తెలిపెదను. ప్రస్తుతస్థితి కనుగుణ్యముగా నున్నది. వీలైనచో బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునువదలని స్వరాజ్యముకల ప్పని సరియైనచో వదలిన స్వరాజ్యము. అనగా మనము సామ్రాజ్యమును వదలకుండ చేయుటకుగల జాగ్రత్తను ఆంగ్లేయులవైసే వేయుట. అనవరమైనచో మేము మాకక్షిపైసే ఆధారపడి స్వతంత్రముగా నుండగలము పౌరుషము దానివలన వెల్లడియగుచున్నది. వీలైనచో సామ్రాజ్యమున స్వతంత్రముగా నుండుటకు భారతదేశము వారైచ్చికముగా నంగీకరించెదరు. విశితదని తోచినచో వదలి పోయి స్వతంత్రరాజ్యము నేర్పరచెదరు. సామ్రాజ్యమునం దుండుట యైచ్చికముగానే యుండవలెను. ఒకవేళ యిప్పుడు కాంగ్రెసును వశపరుచుకొనగోరువారు సామ్రాజ్యమును వదలనిస్వరాజ్యమే అని నిర్ధారణచేయగోరెనను ఈ ముఖ్యవిషయమును మాత్రము వదలగూడదు. ఇప్పుడున్న కట్టుబాటును సవరించుటకు కాంగ్రెసు వారిలో చాలమంది అంగీకరింపరు, దేశీయుల భావమున కిది ప్రతికూలముగా నుండును. కాన వారిపుడు కాంగ్రెసులోచేరి తక్కిన పక్షముల వారికి కి నచ్చుజెప్పి పిమ్మట కట్టుబాటును మార్చింపుట సమంజసము. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును వదలిన స్వాతంత్ర్యమని ప్రకటింపవలెనని మాలావా పాజరతు మోహనీగారు కోరుచున్నారు. ప్రస్తుతమున్న కట్టుబాటులో దుర్బీత్యము హానియును ఏమియునులేదు. ప్రస్తుతము స్వాతంత్ర్యమును గడించుటకు మనకు శక్తిలేదని ప్రకటించుటగూడ నైతికముగ గొప్ప తప్పిదమేయును. దృఢ సంకల్పము కలిగినచో ఏజాతియును శక్తిహీనము కావాలదు. కాంగ్రెసుకు నియోజకవర్గమున్నదనియు వారు అప్పడపుడు తమ అభిప్రాయమును సాగించుటకు పట్టుపట్టెననియు వారటలుండుట వాఛనీయుమనియు అన్ని పక్షములవారును గ్రహింపదగను.

స్వరాజ్యపక్షమువారు కాంగ్రెసులో కోరునట్టి స్థానమును గూర్చి ఆపత్తుమువారె నిర్ణయింపదగను. కాంగ్రెసులో నిపుడు స్వరాజ్య బహిష్కరణ పక్షములవారి సంఖ్యయే హెచ్చుగానున్నది. కాంగ్రెసువారు అసహాయోద్యమమును విరమించినచో స్వరాజ్యపక్షమువారి సంఖ్యయే అధికమగుట సహజము. ఈ రెండుపక్షములవారును దేశహితార్థము విశేషములను కల్పించుటకు పూనుకొననిచో వారు సంయుక్త సమానభాగముల వారగుదురు. కలకత్తా ఒడంబడికలో నేను గురిపదలచిన ముఖ్య విషయమిదియే. ఏపక్షమువారైన మారులను కోరుచో కాంగ్రెసులోచేరి స్వరాజ్యపక్షము వారికి నచ్చజెప్పవలెను. ఇప్పుడున్న నియోజకులను పశ్చిమమకొనవలెను. లేదా క్రొత్తనియోజకవర్గములను సమకూర్చవలెను. కాంగ్రెసులో క్రొత్తవారిని చేర్చి నియోజకుల సంఖ్యను నృశిచేయుటకు అపారమగు నవకాశము కలదు. ఒకవిధమున అభిప్రాయము కలవారందరును చేరి ఒకపక్షము నేర్పరుచుట కదు సులభము.

ఇక నియోజకార్హతనుగూర్చి మిత్రవాదులు, స్వరాజ్య పక్షమువారు, స్వతంత్రులు మున్నగునన్ని పక్షములవారును కలసి ఆలోచింపదగను. ఖద్దరు సమస్యలను బాధిముతదనియు దాని పని తీరిపోయినదనియు అది నాకొక్కనికి మాత్రమేగల్గిపిచ్చి నమ్మకమనియును వారు నిశ్చయించినచో వారి వాదము నాకు నచ్చనియెడల నేను ఎడవోలిగ నిలచెదను దేశహితమునకు అనుకూలమని వారికి తోచినదితిని వారు కాంగ్రెసును నడిపిండుటకు నేనెట్టి అభ్యంతరమును కలగింపను. (మో. క గాంధీ)

పంచమావతరం పత్రిక

అలా అజపతియ్యారాచే ఏర్పరుపబడిన పంచమావతరం పత్రికకు అలా పురుషుల తైములు సోంధిగారు సంపాదకత్వమును వహించిరి. ఆ. (పె.)

భారతజాతీయ లిబ్రరీ గుంటూరు

ఈ సంస్థను వారి ప్రతినిధులు ఆధియోగము చేరిరి. అచట వారికి భాగమును స్వాగత మియ్యబడినది. ఆ. (పె.)

తిరుచునాపల్లిలో ఆరోగ్యశిశువారము

1923 జనవరి నెలలో తిరుచునాపల్లిలో ఆరోగ్యశిశువారమును 21 పురుషుల నిత్యమును బడినది. ఆ. (పె.)
తిరుచునాపల్లి హుజూరు ప్రెజిడెంట్ దొంగతనము ఈ ప్రెజిడెంట్ నుండి నాలుగు రివాల్యూలు అపహరింపబడినవి. వానిని గూర్చి పోలీసువారు వెతుకగా 24 వ తేదీన తిరుచునాపల్లి జంక్షనుకు సమీపమునందున్న కాజులకొండవద్దనున్న అడవిలో 21 తూటాలును బండిపోటు పరికరములును దొరికినవి. ఇద్దరిని అరెస్టుచేసిరి. ఆ. (పె.)

తుని

(ఒక విశేషం)

మొగల్గురురాజావారిప్రథమ పుత్రులగు కలిదిండి కుమారకన్యకారాయణరాజు బహద్దరుగారు ఈనెల 10 వ తేదీన స్వర్గస్థులైరి. వీరు పిన్నియొక్క రైసప్పటికి తునిపురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగనుండి ప్రజలందరిమెప్పుడు బహుశ్రీ. మంచి పంకసంపన్నులైనుంచి ముగ్ధులగు తిక్కగిరియందు. వీరినెప్పితులున్న తునిపురజనులను వారిసానుభూతిని, తెలియపరచుటకై యీనెల 19 వ తేదీన తునిహైస్కూలు హెడ్మాస్టరుగారు శ్రీ ఇవటూరి గౌరీపతిరావుపంతులుగారి ఆధిపత్యమున ఒక సభ గావించిరి. అందులో గుంటూరు శీతరామదీక్షతులు గారు కొన్ని పద్యములు జదివిరి.

కర్తవ్య గమ్యములను పూర్తిగా

భోగొట్టుని వారిని

నేను బాధపడుచుండిన చెవి సంబంధమైన చిక్కురొగమును తిరునల్వేలిజిల్లా, కృష్ణాపురవాసి యను, ప్రస్తుతము చెన్ననగరము, ఆర్యీయకొవిల్లో, నెం 72 రు గల భవనమునం దున్న పండితస్వామి ఎస్. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు చికిత్స చేసి నావ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టిన విషయమును గురించి కొన్ని విషయములను ఈదిగువ తెలుపుచున్నాను.

14 సం॥ర ములకుమునుపు నా పెద్దతండ్రికి రోగమువచ్చి నా చెవిపైన తీవ్రముగా చేతితో కొట్టెను. అందుచే నా ఎడమ చెవిలో నొప్పి ఎక్కువగా నుండెను, చక్కగా వినుబడకుండెను. కొన్ని బాధకరములను ఉపయోగించుటచే కొంచెము వాసి యైనది. అయినను అప్పడప్పుడు నెప్పివచ్చుచుండెను, చక్కగా వినుటకు వీలైనది కాదు. కొంత కాలము క్రిందట ఎడమవైపు ముఖము వాపుగాను, చెవిలో నొప్పియు నుండెను. నేను మిక్కిలి వ్యాకులముగా నుండిని. కొన్ని రాత్రులు నిద్ర లేకనే గడపితిని. స్వల్ప కాలముమాత్రమే పండితులవారు చికిత్స చేసి నా బాధలన్నిటిని పోగొట్టెనని మిక్కిలి సంతోషముతో తెలుపుచున్నాను. పండితులవారు యదార్థవాదులు, మిక్కిలి శ్రద్ధతో పాటుపడెదరు. వారు కోగిని పరీక్షించుటకు రూ 15/లను పుచ్చుకొనెదరు. వారు ఏవ్యాధికిగాని పూచీనీయరు. వారి చింతలన్నియు అత్యద్భుతము, శాశ్వతము. వారు అనేక కఠినవ్యాధులను బాగుచేయుటకు నేను స్వయముగా చూచితిని. వారు తీసుకొను మొత్తము చాల అధికము. అనుతే అందులో అశ్వర్యమెదియు లేదు.

కె. టి. కోమాన్ మేనక

హైస్కూలు, రెవెన్యూ సెక్రటరేటు,

ప్రకటన (15)

మద్రాసు, 2.8.28

మదరాసు కార్పొరేషను

పరిపాలన నివేదికపై చర్చ

ఎగ్జ్యూరురోడ్డు వెంటనే తెదురుబడవలెను

నిన్నటి సాయంకాలము కన్వెంట్ భవనమున మదరాసు పురపాలకసంఘసభ్యులు ఖాన్ బహదూర్ మహమ్మద్ ఉస్మాన్ సాహెబుగారి అధ్యక్షతక్రింద “కమిషనరుయొక్క పరిపాలనానివేదికను” గూర్చి చర్చించుటకు సమావేశమైరి. కమిషనరు బోనుగారును 25 మంది సభ్యులు హాజరైరి.

ఎగ్జ్యూరునందలి రోడ్డుమూయుట

ప్రథమమున టి. సుందరరావు నాయకుగారు ఎగ్జ్యూరునందు రోడ్డుతెరచుటకు గూర్చి ఇట్లు ప్రశ్నించిరి.

టి. సుందరరావుగారు:— ఎగ్జ్యూరునందలి రోడ్డు తెరచుటకుగూర్చి కమిషనరుగారు ఏమిచర్య తీసికొనినారు?

బోనుగారు:—కాన్సిలువారి తీర్మానమును యెస్. ఐ. ఆర్. కంపెనీవారి కంపియుంటిని. ప్రత్యుత్తరముకొరకు నిరీక్షించుచున్నాను.

టి. సుందరరావుగారు:— అంతమాత్రముచే తృప్తి పడుటకు వీలులేదు. యెస్. ఐ. ఆర్. కంపెనీవారికి కమిషనరుగారు నోటీసందిన 24 గంటలలో రోడ్డును తెరువని పక్షమున చర్య తీసికొనబడునని నోటీసు నంపవలెను. సభ్యులెల్లరును ఏకీభవించి తీర్మానించినపిదప ఇట్టి ఆలస్యముంటయ్య, కమిషనరుగా రేమిచర్య తీసికొనకుంటయ్య చాల ఆశ్చర్యముగ నున్నది.

అధ్యక్షులు:—కమిషనరు తీర్మానమును రైల్వేకంపెనీవారికి పంపియున్నారు. మనము కొంతకాలము ఆగవచ్చును.

టి. సుందరరావు:— జనులు సౌకర్యములు లేక కష్టపడుచున్నది ఏమాత్రము ఆలసింతుటకును వీలులేదు.

వి. చక్రయ్యకెట్టిగారు:— రైల్వేకంపెనీ అధికారులందులకు సమ్మతించినచో కమిషనరుగా రేమిచర్య తీసికొనెదరో తెలుపగలరా?

అధ్యక్షులు:— కమిషనరుగా రేమిచయమును కార్పొరేషను న్యాయవాదికి తెలియపరచి వారి యభిప్రాయమును తీసికొనుచున్నారు. ఇంతలో రైల్వేవారినుండి జవాబు రాగలదు.

కె. వ్యాసారావుగారు:— రోడ్డు తాత్కాలికముగ మూయవలెనా, లేక కాశ్వతముగ మూయవలెనా యను విషయములోన, రైల్వే కంపెనీవారి హక్కుల విషయమందును న్యాయవాది సలహా పొందవచ్చును. కాని మేమిప్పుడు కోరునది వెంటనే రోడ్డు ఎట్టి ఆటంకములేక తెరచి పిమ్మట రైల్వేకంపెనీవారి హక్కులనుగూర్చి చర్చింపవలెను. కార్పొరేషనున రుణవృద్ధి ఇతరు లెవ్వరికిని రోడ్డు మూయుటకు అధికారములేదు. కావున రైల్వే కంపెనీవారు తమకులేనిహక్కులను ఉన్నట్లు ఎంచి ప్రవర్తించుచున్నారని వారికి కమిషనరుగారు వ్రాయవలెను.

అధ్యక్షులు:— ఈ విషయమంతయు ఆలోచించబడును. కమిషనరుగారు తమచర్య సక్రమముని నిరూపింపబడగోరి కార్పొరేషను న్యాయవాది సలహా గోరిరి. అందు క్రమభిన్నమేమియు లేదు.

కె. వ్యాసారావుగారు:— కార్పొరేషనువారి హక్కులు స్థిరీకరింపబడవలయును. కమిషనరుగారు న్యాయవాది సలహా తీసికొనుట కెట్టి కారణములేదు. కార్యనిర్వాహక వర్గమువారియొక్కయు, కార్పొరేషను కాన్సిలువారి కారమునకు సంబంధించిన విషయ మిది. రోడ్డు మూయబడిన వెంటనే కమిషనరుగారు చర్య తీసికొనవలసి యుండెడిది.

అధ్యక్షులు:— ఈ యంశము విపులముగ ఆలోచించబడును. కమిషనరు గారిను క్రద్ధపించి తగినచర్య తీసుకొనెదరు.

నుంగంబాకం పంపింగుస్తేషను

నుంగంబాకం పంపింగుస్తేషను స్థాపించు విషయమై ‘మా శ్రోతృబృంద’ స్థలము దీనుకొని యచ్చట నివసించు వీధులకు వేరే అనుకూలముగ స్థలము నొసంగెదనని కమిషనరుగారు చెప్పిరి.

పి. రంగనాథం కెట్టిగారు ఈవిషయమై తగుశ్రద్ధ తీసికొనుచున్నారనియు తామున్న అచటి నివాసులకు వసతుల నేర్పాటు చేయుచున్నామనియు నుడివిరి.

వాసుదేవస్థిగారూ—అచ్చట నివసించువారికి ప్రత్యేక సదుపాయములు గలిగించువరకు పంపింగుస్తేషను స్థాపించుటకు అంగీకరింప కుండుటకు సభ్యచేయబడనున్నది కావున ముందు ప్రజలకు నివాసములు ఏర్పరచవలెను.

అధ్యక్షులు:—ఆపనినే ప్రస్తుతము జేయుచున్నాను. పంచములు తదితర పతిత కులములవారి నసౌఖ్యపరచ నే నుద్దేశించుట లేదు.

పరిపాలన నివేదిక

మిక్కిట కమిషనరుగారి 1923-24 సం॥ పరిపాలన నివేదికపై చర్చ ప్రారంభించిరి.

ప్రథమమున వి. జి. వాసుదేవస్థిగారు మల్లాదుము కార్పొరేషను అధికారులు కనుబరిచిన అభివృద్ధితై వారిని ప్రశంసించిరి. కార్పొరేషను పాతకాలలో విద్యాభ్యుదయమును బడించి నది. పంచమువిద్యార్థులు కెక్కింద్రు చదువుచున్నారని పాత కాలలో తుదాకా భోజన మొసంగబడుచున్నది. కార్యనిర్వాహకవర్గమునా రీతిధానము నన్ని పాతకాలలోను ఏల నడుపరింపరాదో తెలియకున్నది. చాపాట్లు, నేతచేయుట మొదలగు వృత్తి విషయము నేర్పబడవలెను. ఈ విద్య నన్ని పాతకాలలోను శీఘ్రముగ నేర్పించవలయును.

పల్లెలను వృద్ధికి దెంచు

పల్లెలందు స్నానమునకు వినియోగపడు పంపులు తిరిపల్లెలలో స్థాపింపబడలేదు. వీధులకు నీటిసంకలులు గలగజేయక వారిని పరిశుభ్రముగ నుండగోరెదనని కార్పొరేషనువారు నేకాంశములపై ధనమును వెచ్చించుచున్నారు. పల్లె వృద్ధిపరచు పద్ధత్యయము చేయరాదా? మదరాసు పట్టణమును వృద్ధిపరచు నుద్దేశించినచో ప్రథమమున పల్లెలనే బాగుపరుపవలెను. కార్పొరేషను సభ్యులు పతితగతులవారి విషయమై తగుశ్రద్ధ తీసికొనుటలేదు. చాలభాగములు మిక్కిలి అపరిశుభ్రముగ గుట్టపులాయముల కన్న పీసముగనున్నవి. అట్టిస్థితిలోనుండియు మన కార్పొరేషను ఇతర పట్టణముల కన్న చాల వృద్ధిలోనున్నదని చెప్పవచ్చును. మనకు మార్గదర్శకుడైన నాయకోత్తముడు మహాత్మాగాంధీ ఈ సమస్యనెట్లు పరిష్కరింపవలసి నదియు తెలిపియున్నాడు. అస్పృశ్యులను రూపుమాపగోరియున్నాడు. కావున కాలముననుసరించి మనము నడువవలెను. పంచముల అభివృద్ధికి యెల్లరును తోడ్పడవలెను.

పరిపాలనాభివృద్ధి

రా॥ బి॥ డాక్టరు. సి. నరేశమొదలియారు గారు:— ప్రతియంశమందును పరిపాలనయందు వృద్ధి గనుపించుచున్నది. ఇందులకు ఇదివరకున్న అధ్యక్షులును, కార్యనిర్వాహక వర్గమువారును, కమిషనరును అభినందనముల కర్తలు. పట్టణమందు వర్తకము తగ్గియున్నను లేకటములు మొదలగువానిపై రాబడి తగ్గినను రివిన్యూ ఆదాయము తగ్గుకుండుటయొక్క వృద్ధిచేందు తెంతయు ప్రశంసనీయము. అన్ని కార్యాలందును వెస్ట్రాన్ వృద్ధిగనుపించుచున్నవి. కాని రేటుపేయర్లను కార్పొరేషను ఉద్యోగులు చాల బాధించుచున్నారు. రేటుపేయర్లు అనేకవిధముల ఈ ఉద్యోగులచేతులలో ఇబ్బందిపడుచున్నారు. న్యాయపరమరీతక నిర్దాక్షిణ్యముగ ఉద్యోగులు వారినుండి పన్ను రాబట్టుచున్నారు. కమిషనరుగారు అట్టివారిపైన చర్యతీసికొందురని నమ్మెను. 5 సం॥లకంటె నేడు యురొడ్డు చాల బాగుగనున్నది చక్రయ్యకెట్టిగారు రోడ్డుపై తారువేయుటవలన పాదచారులకు చాల ఇక్కట్లులు గలుగునని నుడివియున్నారు. కాని తారువేయుట వారు తలచినటుల కేవలము మోటారులలో జెల్లువారి సౌకర్యముకొరకుగాదు. దుమ్ములేకుండ ఊపిరితిత్తులకు సంబంధించిన రోగములు రాకుండుటకునే వేయబడినది. మలమూత్ర విసర్జన స్థలములలో జపతులేమియు చక్కగ లేవు.

అట్టివి గలిగియుండుట పట్టణమున కెంతయు తలవంపు స్నానములకు పయోగించు నీటివంపులు చాల అపరిశుభ్రముగ నుండుటచున్నవి. పలురోగములు కారణములగుచున్నవి. జీటాడుస్థలములకుగాను చాల బీదలగృహములు కార్పొరేషను అధికారులచే పెరికివేయబడినవి. అందరిజనులు నిరాధారులై ఎండ వానలపాలగుచున్నారు. పగలంతయు కష్టించి రుక్తి సహాయమున తలదాచుకొనుటకు తావు లేక పోయినవారలగతి ఏమి కావలెను? ఇందుజిహ్వమై కార్పొరేషను అధికారులు తగుశ్రద్ధ వహించుటరని కోరుచున్నాను. జంతువుల సౌకర్యముకొరకును పట్టణమందలి ఆయాభాగములలో పాకల నిర్మింపవలెను. బ్రాంకేకంపెనీవారు సాధ్యమైనంతవరకు వైసు వృద్ధిచేయవలెను. ముఖ్యముగ నుంబరమందు పని అత్యవసరమై యున్నది రెడ్ హిల్స్ నీరు 277 గాలనులు వృద్ధిచేయబడినది సంవత్సరమున కెంతనీరు గావలయునో నిర్ణయింపవలెను. చాలభాగము నీరు భూమిలో వృధాగా పోవుచున్నది. అందుచే విషజ్వరము

జిల్లా కోర్టు అప్పీల్స్ జిల్లాజడ్జి కే. పి. లక్ష్మణరావు గారి యెదుట అమ్మ విచారణ జరుగుచున్నది. చెయ్యిర్వయ్యకు ఎదుటిపక్షమున చెన్నపురి వకట బుర్రా సత్యనారాయణ గారును చెయ్యిర్వయ్య పక్షమున సర్ కూర్మా వేంకటరెడ్డి, నాయుడుగారును వా ది ం చి రి. సత్యనారాయణగారి వా ద ము రెండు కేసులలోను ముగిసినది. రెడ్డినాయుడుగారు వాదించవలసి యున్నది. ఇంతలో లక్ష్మణరావుగారిని తిరుమనాపల్లికి మార్చినట్లు తంతివార్త వచ్చినది. క్రొత్తజడ్జివచ్చి విచారణ జేయవలసి యున్నది. డిసెంబరు 12 న రేడికి వాయిదా వేయబడెను.

గురుకావగుదెబ్బలు

కాం గెను విచారణంధు నివేదికము

(నిన్నటికేసును)

దెబ్బలకు సాక్ష్యములు

చిహినావం తెన, సెప్టెంబరు 3-1922

సెప్టెంబరు 2వ తేదీని గురుకావగుతు పోవు జతకు గా
కావనీకి ఒకటిన్నర మైలుదూరమున అన్యతనరం అజ్ఞాతాదు
మీదనాపివేసిరి. ఈజతయందు మారుమంది అకాలిలగులగు.
కాలిలను కొట్టినట్లును కేసులుబట్టి యాద్యినట్లును బి. గో
కాలదాసు నేగర్ బి. ఏ. గారు చెబుచున్నారు.

జత తమగర్వకు వస్తువుచేత పోలీసువారు ముందు యే
మాత్రము హెచ్చరికచేయకుండ కొట్టడం ప్రారంభించిరి దా
క్తురు మణిరాంగారు చెబుచున్నారు. ఒక అకాలినివృద్ధిని 75
రెండవనానిని కేసులను కాళ్లను పలుకొని 400 గజములదూర
ము లాగివేసి లాతీతో పోటుపొడిచిరి. ఆనప్పుడు 'తేరాభానా
మనియా' అనిఅరచుచుండ ఒళ్లుతెలియకొందునట్లుల మోదిరి.
అప్పుడోహమిదగారు గురుకావగుతు పోవుకొడుమీద సెప్టెం
బరు 2, 3 తేదీలందు సహంతముగాని వారమునుభ్యులను గాని
జూడలేదనియు, తజలో మిగిలియున్నవారిని వెన్నెలలో
కొట్టిననియు చెబుచున్నారు.

జి. సి. రాంపా లు. గారు యూ రో పి య ను
ఒకసారిచెయ్యను లేనియు నాయలు తహాశ్చిరు మేరసింగుగారు
మాత్ర ముండెనియు, జతదారతో నాల్గునిమిషము మాటా
దీసినప దెబ్బలు కొట్టుట ప్రారంభించిరియు చెబుచున్నా
రు. జత కాంతముగమార్చిని దెబ్బలను యాడ్చుటలను అనుభవిం
చుచుండెరి. లాతీదెబ్బలు పోట్లు మాత్రము క్రిందటి రోజుకన్న
కొంచెము తగ్గెను. పదకొండుచుండిని బురదగుటలలో పడవేసి
రి. ఇది సాయంత్రం 4 గంటలకుజరిగెను. కొందరకాలీలు మరల
లేచి యిగో ధర్మముకొనను పోట్లునుచున్నాము అనిరి. కాని
యీసాక్షి రాత్రి 7 గంటలకు వెళ్లిపోవుటచేత రెండవసారి కొ
ట్టుటను జూడలేదని చెప్పిరి. డాక్టరు ఖానుచందు దేవుగారు
సాయంత్రము కొట్టినపుడును, వెన్నెలరాత్రిలో కొట్టినపుడు
గూడ నుండిరి. రాత్రివెన్నెలలో కొట్టినపుడు లాబ్బుగారును
యిద్దరు యూరోపి యను ఆఫీసరులు నుండిరి. వెన్నెలలో కొ
ట్టుట పోలీసువారు పండిత మనమోహనమాతవ్యా వెల్లిపాయె
నా లేదాయని చూచినపిదప ప్రారంభమయ్యెనట. కొందరకు
చాలపెద్దగాయములుతగిలెను.

డాక్టరు మీర్జా యాకూబుబేగుగారు అకాలిలకు తగిన
గాయములను గూర్చి వివరించి చెప్పరు సాయంత్రం
పెద్దగాయములు తగిన 80 మందిలో ఏడుగురు మర్కభాగము
లందు తగిలెననియు మిగిలినవారికి కడుపు, రొమ్ము భజముల
మీదమాత్రము తగిలెనని చెబుచున్నారు.

దెబ్బలుకొట్టినపుడు వ్యసమగమన్న యం. మహమ్మ
గమరీపుగారు ప్రభుత్వమువారు గాని పోలీసువారుగాని
వైద్యగూడుచునేర్పట జేయలేదనియు జత కుశిక్షిముగ
కట్టుబాట్లతో నుండెననియు చెప్పిరి.

యల్ రూపలాల్ పూరిగారు వ్రాతపూర్వకముగ పం
పిన వాజ్యాలమునందు అకాలిల రెండవజట్టును రాత్రి 8 గంట
లకు జాగా కొట్టెననియు, లాబ్బుగారుగూడ ఆసమయమును
నుండెననియు చెబుచున్నారు

యం వసుకులూఖానుగారు, 'జమిందారు' మానే
జర, అకాలిలు 25 వరుసలలో నల్లరు చొప్పున మార్చున్న
ట్లుచూపిననియు, కిక్కులు బాగాడుకుపోయి తురుష్కులను
జంపి మహమ్మదీయులకు కొన్ని గ్రామములలో 'అజాకా' అన
కుండవేసెననియు మున్నగు భావములు మహమ్మదీయ పోలీసుల
కన్నటుల చెప్పిరి.

ఆన దనారాయణ నే వల్ గారు సెప్టెం బ
రు 2వ తేదీని ట్రిబ్యూనులో వ్రాసినదానినే ధృవపరచుచు
పోలీసువారెంత త్రూరకు గ ప్రవర్తించినదియు చెప్పిరి.

డాక్టరు పరశురామకర్కగారు, ఆరోజున ఒకరిద్దరు
లకాలిలను చిన్న కాలువలో పడవేయగా తానును అంబ్యులెన్సు
సంఘసభ్యులును రక్షించినట్లుల చెబుచున్నారు.

జి ఏ నుందరంగారు, ఇండియన్ డెంటు అసిస్టెంటు ఏ
డిటరు, సాయంత్రంమొదలు కొట్టెననిన వర్ణించుచు మొదట
తీవ్రముగ తేవున్న పిదప జోర చేయబడెననియు, క్రిందటిరో

జు లాబ్బుగారితో మాటాడగా, వెనుకకుపోనివారలను కొట్టు
ట వారికేమాత్రము నష్టములేదనియు, గురుద్వార కమిటీవారు
స్వద్దులనుకొల్లలను దెబ్బలుతీసెనట పంపుచేతయిట్లయ్యెననియు
చెప్పినట్లుల జెప్పచున్నారు. లాబ్బుగారి దేమాటలను పండిత
మాళవ్యాగారితో గూడ జెప్పి వెనుకకు పోనపు జేమి చేయవలె
ననిరట. దీనినిబట్టి మాడ పోలీసువారుపై అధికారుల ఉత్తరు
వుపై నిశ్చయముతో వ్యావస్థప్రయోగము జేసెనని చెలియుచు
న్నది. పోలీసు ఆఫీసరులు దెబ్బ జలియాచికపు కబుర్లలవన
లాతీదెబ్బల తీవ్రతగాని, గాయముల నెప్పిగాని, భారతజాతి
నవమానపరచుట గాని యేమియును తరగిపోవు. ఆఫీసరులు
యీబలప్రయోగమును హెచ్చుతగ్గును జేయుటయేమియు సా
ధ్యముగాను. మెక్లర్నునగాక మెసాతెనుసింగ కేసులో కొద్దు
నందు లాతీలప్రయోగమును గూర్చి వివరించుచు సెప్టెంబరు 2వ
తేదీని కొన్నిలాతీలమాత్రము ప్రయోగింపబడెననియు, గుంపు
ను చెదరగొట్టుటలో కాన్సేబులు యిష్టమునకు వదలిపెట్టక,
ఆఫీసరులుగూడ ఉండవలెననియు, ఈరోజులలో యెక్కువ
పెద్దగాయములే తగిలియుండవచ్చుననియు చెప్పిరి.

చిహినావం తెన, సెప్టెంబరు 4 1922

అకాలీ జతలను కొట్టుటయేగాక పోలీసు చూడ వచ్చిన
వారిపై గూ డ తి రి గి రి. ఆ రో జు గుం పు లో
నుండెన సా తు ల ం ద రు ను కమిటీయెటుట వాజ్ఞా
లము నిచ్చుచు పోలీసువారు వెంటడి తరిమినట్లుల చెప్పిరి.
ఇట్లుజూడవచ్చినవారిని చెదరగొట్టుటకు వారేమియు అల్లరిజేయ
లేదని సాక్షులే చెబుచున్నారు.

యన్. తారాసింగుగారు ఆచూడ వచ్చినవారిలో నొక
రిగనుండ, యెచట నుండవలెనని నిర్ణయించిన అచ్చటనే యు
న్నను, బీటీదొరగారు రాగానే దండా పోలీసులు వెంటబడి
కొట్టెననియు, బంగారపు చట్టముగల సులోచనములకు, డబ్బు
సంచని దొంగిలించెననియు, బీటీదొరగారు పోలీసువారిని
సోదాచుచుట లేదనిరనియు చెబుచున్నారు.

బి. గోపాలదాసు నేగలేగారు తన్ను తొడమీదకొట్టెనని
యు పరుగెత్తగా వెంటబడి పట్టుకొని సిపాయీలు రెండుపెద్ద
లాతీలతో దెబ్బలుకొట్టి కొట్టు. వెన్నెలలోను దీసికొనిరనియు,
15 రూపాయలు కొట్టులోనుండి క్రిందపడగా, యేరి తీసికొని
పోయెననియు చెబుచున్నారు. మిలిటరీవారే లాలా పుత్రీ
చందుఅను వానిని లాతీ దెబ్బలు కొట్టి బంగారపు నుండిలు
రెండుతులాల విన్నదోవతినిన్ని 8 రూపాయలనున్న
లాగుకొనినట్లుల చెబుచున్నారు. చూడవచ్చినవారు అరచిరి
గాని యేవిధమునగాని అకాలిలకు ప్రోత్సాహము జేయలేదు.
ఈ విధముగ నెందరనో పెద్దమునుభ్యులను దోపిడీజేసినట్లుల దుని
చందుగారు చెబుచున్నారు. చూడవచ్చినవారు రెండుపెద్దల
గులు పరువెత్తినను వెంటబడిరిని హజారాసింగుగారు చెబుచు
న్నారు. ఆయనకే రెండుదెబ్బలు తగిలెను ఇట్లు వెంటబడిచి
నిస్తువులు కాజేసెనని బీటీగాతో జెప్పగా విసాహాహిజాతా
మై అని అనిరట. డాక్టరు మణిరాంగారు ఒకరితలపాగాను,
జాబ్బాను యెత్తుకొనిపోగా జూచిరట. గోపాలదాసును లాటి
తో కొట్టినట్లుల లాలాఫతీచందుగారు చెబుచున్నారు. డాక్ట
రు గురుభక్షసింగు చిహినావం తెనవద్ద చూడవచ్చినవారివెంటబడి
యెత్తుకొనిపోవుచున్నట్లు జూచితినియు, బి. తారాసింగు ను
లోచనములపోయి ఒళ్లంతా బురదతో తలపాగా చేతిలో
దెట్టుకొని పోవుచుండ జూచితినియు జెప్పెను. జి. సి. రాం
పాలుగారు యన్. తారాసింగును జేబుచినికిపోయి సులోచనము
లులేకుండ పోవుచుండగా చూచిరి. యల్, శివరాంగారు తన
నిద్దరు సిపాయీలు పట్టుకొని 50 రూపాయలనొట్టును, గడియార
మును జేబులోనుండి తీసికొన్నట్లుల చెబుచున్నారు. మరి
యొకని వైసికిలమీదనుండి యెగురగొట్టి దొంగిలించినట్లుగూడ
ఆ యన జూ చె ను. ఖా ల్పా ది పా నం సి క్కు గూ డ
లా తీ దె బ్బ లు తి న్న టు ల బి. రా మ ర ఖ
సింగుగారు చెబుచున్నారు. చూడ వచ్చినవారు జతకు 50 గజ
ములదూరమున నున్నను పోలీసువారు వెంటబడి వివక్షణలేకుం
డ కొట్టెనని అనుసంగుగారు జెప్పచున్నారు. యన్. అత్తర
సింగుగారును పోలీసువారు వెంటబడినట్లుల చెబుచున్నారు.

డాక్టరు పరశురామకర్కగారు పోలీసువారును, పోలీసులు చూ
డవచ్చినవారిని చాలదూరము తీసి వారివద్దనున్నవి కాజేసినట్లు
చెబుచున్నారు. గుట్టములపై నెక్కిన పోలీసులు కొందరను
పాలములలోనికి గూడ తరిమినట్లుల జెప్పచున్నారు. స్వామి
రామానంద సన్యాసిగారు యిట్లు వెంటడి దొంగిలించబడిన వారి
రెక్కను దీసికొంటిమనియు, 2 వేలరూపాయల కెక్కువగ దొంగి

లింపబడెననియు, దెబ్బలు తలమీదను వీపునను నేలమండల
మీదను పిరుదులమీదను తగిలెనని చెబుచున్నారు.

ఇకను జతనుకొట్టుటము రాత్రి పండిత మాళవ్యాజీ
పోయిన తరువాత ప్రారంభమయ్యెను. డాక్టరు మణిరాం
గారు రాత్రి 9 - 30 గం ట ల కు పో లీ ను
వారు కొంద రకాలిలను అమాంతం యెత్తి లాతీలలో పడవేసి
రనియు మిగిలిన 80మందిని నిర్ణయగ గొట్టి పాలాలలోనికి లాగి
వేసెననియు, అదివరకు జరిగినదానికన్న యెక్కువ దెబ్బలుకొట్టి
రనియు ఒళ్లు తెలియనంతవర కురుకొనలేదనియు జెప్పిరి. గా
యములు తగిలినవారిని రాత్రి 1 గంటకు తీసివేసిరి. కొంద రకా
లీలను అంబ్యులెన్సు లానీలలో బలవంతముగ పడవేసి మిగిలినవా
రిని కొట్టినట్లు డాక్టరు పరశురామ కర్కగారు జెప్పచున్నా
రు. డాక్టరు ఖానుచందుదేవు గారు చూడవచ్చినవా రందరును
పండితమాళవ్యాజీయు వెడలిపోయిన పిదప రాత్రి 11గంటలకు
కొట్టుటము ప్రారంభించిరి తెబ్బుచున్నారు. అదివరకురోజు
లంత యెక్కువగనే కొట్టిరి. జి. సి. రాంపాలుగారు రాత్రి
10.30 గంటలకు అయ్యో అయ్యో అని కేకలు వివబడెననియు
అప్పుడే కొట్టుటము ప్రారంభమయ్యెననియు బీటీగారు లాతీ
తో నిర్ణయగ మోడి తన్ని పొడిచెననియు, తాను ఆ ఘోర
మును జూడజాలక పోతిననియు యేడుపు వచ్చెననియు చెబు
చున్నాడు.

చిహినావం తెన, సెప్టెంబరు 5, 1922

లియాలూరు అకాలీలజత యన్. పృథ్వీపాలసింగు నా
యకత్తమున చిహినావం తెన వద్దకు మధ్యాహ్నము చేరెను.
ఇదివరకు రోజులందువలెనే దెబ్బలు కొట్టెననియు, యూరోజున
ముఖ్యము మర్కభాగములందు గొట్టుటనియు, పోలీసు సహాయన
స్వేచ్ఛరు రతేకా చందుగారు ధారాళముగ పనిజేసెననియు డా
క్టరు మణిరాంగారు చెబుచున్నారు.

డాక్టరు ఖాన్ చందుదేవుగారును యదేవిధముగ జెప్పు
చు నాయకుడగు పృథ్వీపాలసింగును ఒళ్లు తెలియనంతవరకు ఆరు
సారులు గొట్టెననియు, 15 గాయములు తగిలెననియు, రెండుప్రే
ళ్లయొక్కలు విరిగెననియు చెబుచున్నారు.

స్వాను రామానంద సన్యాసిగారు ఈరోజు వ్యయముగ
జూచిరి. పదిహేను నిమిషములలో అందరును పడిపోయిరట.
అంతలు వారిని రోడ్డుప్రక్క కీ డ్చి ర ట వారు మరల
లే వ బో వు స రి కి మ ల్లి లా టీ ల తో గొ
ట్టిరి. కాపైను చునీలాలు భాటియాగారు యూజతకు దగిలిన
గాయములను పరీక్షించిరి. ఆయనను విచారించగా ఆరోజున
ఎక్కువదెబ్బలు కొట్టబడెననియు, జతదారే ఒక్కమాంసపు
ముద్ద యయె ననియు చెప్పిరి.

చిహినావం తెన సెప్టెంబరు 6-1922

పోలీసువారిపోట్ల గురుకావగుతు పోవుచున్న జలం
దరుజత నాపి మాయాలగనే కొట్టిరి.

ఇదివరకు రోజులలో వలెనే, ఒళ్లు తెలియనంతవరకు
కొట్టి కొందరను ప్రక్కనున్న పాలాలలోనికి లాగివేసెనని
లాలాదునిచందుగారు చెబుచున్నారు.

పండిత అమరసింగు గారు, 6 వ తేదీని కొట్టినకొట్టడం
తుపాకుల కాల్పుటకన్నమించిపోయె నియు, బీటీగారిండు పాల్గా
నినియు జెప్పచున్నారు.

అకాలీ నిల్వనియుండగా పోలీసువాడు పట్టుకొనుట
యు బీటీగారు లాతీతో పొడుచుటయు జరిగెనని జి సి.
రాంపాలుగారు చెబుచున్నారు.

జి. ఎ. నుందరంగారు, యూరోజున లా తీ ల తో
పొడుచుట పరిపాదెననియు, యి ట్లు ని లు చు న్న వారి
నిన్ని పడుకున్న వారిని గూడ పొడిచి రనియు, బీటీగారు ఆ
రోజున లాతీ సుపయోగించి రనియు చెబుచున్నారు.

చిహినావం తెన

సెప్టెంబరు 7-1922

గురుకావగుతు జత ఆరోజు హాసె యూర్పారునుండి
బయలుదేరెను. భాయిప్రతాపసింగు నాయకుడుగ నుండెను.
భాయిజోడుసింగు చెప్పినట్లుల ఆరోజుకొట్టడమునకును అదిప
రకు దానికిని భేద ముండెను. పొడుచుటగాక లాతలకు త్రిప్పి
మోదిరి. కొందరు దెబ్బలు తినగానే కళ్లుకొనిరట. కర్నలు
మెర్నరుగారు అచ్చట నేడాక్టరు చికిత్స జేయనియకుండ లాతీల
లోనికి దీసికొని పోయి చేయుమని యు త్తరువు జేసెనట.

డాక్టరు మణిరాంగారు యిద్దరు అకాలీలను ఒళ్లు తెలి
యకుండ గొట్టి పంటకాలులలో పడవేసి రనియు ఒకరునీటిలో
ముణిగిపోయె ననియు మరియొకడు నీటియడుగున పడెనని
యు తాను ఒకనికి సహాయము జేసి ఒకనిని రక్షించితినిని
చెప్పెను.

జి. సి. రాంపాడుగారు అకాలీలకు దగిన చెట్లను కరించుచు పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు రత్నానందుగారు పోలీసులకు లాఠీ ప్రయోగము చేయుటకు వలె తన పేదలెత్తును విరిగినదని లాఠీని లాగుకొని ఒక అకాలీపై విసరెననియు అక్కట వైద్యసహాయము జేయనీయలేదనియు డెప్యూటీ కమిషనరు ఉత్తరువును పోటోల సెట్టకొని నీయలేదనియు జెప్పుచున్నారు.

యస్. లిల్లూకిచంద్ర కళ్యాణగారు గాయములు తగిలినవారికి ప్రథమసహాయము జేయనీయలేదనియు, అకాలీ లే మాత్రము దౌర్జన్యమునకు పాలుగాక రెండుమాడు వరుసలలో నిల్పినయిందనియు చెప్పుచున్నారు.

బి. మహాసింగుగారు బి. ఉత్తమసింగుగారు, గాయములు తగిలినవారికై పండ్లు, పాలు, చక్కెర తీసికొనిపోవు మోటారులారీని గురుకాబాగుకు పోనీయకుండ తహశీలుదారుగారు ఆపికేసిననియు, వానినన్నిటిని మహాసింగువద్ద నుంచి రనియు పిదప పోలీసువారు వచ్చి స్వీకరణము జేసికొనినని చెప్పుచున్నారు.

డాక్టరు ఖానుచందుజేవు, వైద్యసహాయద్రవ్యములున్న ట్రాలోనివాని నన్నిటిని పోలీసువారు కాజేసిననియు, చెట్టులు తగిలినవారిని లాఠీలలోనికి దీసికొనిపోయి చికిత్స జేసికొనవలసివదని మెర్సరుగారు తుర్పు జేసిననియు చెప్పుచున్నారు.

డాక్టరు గోపిచంద్రగారు అకాలీలకు తగిలినగాయముల వర్తించుచు ముక్కమీదను కంటిరెప్పక్రిందను, మర్మభాగములందు మరియికా అనేకచోట్లను గాయములు తగిలినటుల చెప్పుచున్నారు.

మొదటిసారి చెట్టులెరిగి లేచి గురుకాబాగుకు పోవోవగా ఆ అకాలీలను మరల కొట్టినట్లు జి. సి. నుండరంగారు చెప్పుచున్నారు.

చిహినావంతెన, సెప్టెంబరు 8-1922.

ఈరోజున చెట్టులకొట్టుటకుగూర్చి డాక్టరు మణిరాం, పండితమిల్లరాం, జి. సి. నుండరంగారు దెల్పిరి. ఈసాక్షులు దూరముననుండిగూడ ఏయియు జూడనీయకపోవుటవలన యీ రోజు చెట్టులగూర్చి చెప్పవలసిన దేమియు లేకపోయెను.

గురుకాబాగుదారిలో జతలను గొట్టుట 1922 సెప్టెంబరు 9 నుండిమానితేరి ఆరోజుననే యెట్టిహింస లేకుండ జత గురుకాబాగు చేరెను.

గురుకాబాగువద్ద

ఇంతవరకును అన్యతనరం అజ్ఞాబోధుమీద నశేకచోట్ల జతలను నిర్బంధముగ వెడలగొట్టినటుల సాక్ష్యమును దెల్పితిమి. ఇకను గురుకాబాగువద్ద జరిగినసంగతుల జూచెదము.

26యేండ్లు పోలీసుఇన్ స్పెక్టరుపని జేసిపించచు పుచ్చకొని ప్రభుత్వమువారిచే మెప్పువడసిన సర్దారు దివానుసింగుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు నిట్లు చెప్పిరి. "25 వ ఆగస్టు లేదీ 70 మంది అకాలీలు తి. టగోడవద్ద నిల్పినయిండిరి. ఒకరినెత్తిన గురుగ్రంథసాహిబునుండిన. మధ్యాహ్నము 2 గంటలమీదను అకాలీలు గురుగ్రంథసాహిబును త్రోవలో నిదివరకు అమావావస్యరోజులలో దివాణములు జరుపుచోటునకుదీసికొనిపోయిరి. వారు గురుగ్రంథసాహిబుతో గూర్చినగానే డెప్యూటీ పోలీసు మామరి-టుండెట్టును, లాలా మునిందగును పోలీసుపై న్యాయుతో ఎచ్చి వారిని లాగి గోడకువేసి కొట్టిరి. గురుగ్రంథ సాహిబును జూచుచునే లేకపోయిరి. ఇందులకు ప్రతిహతముగ సెప్టెంబరు 2 వ లేదీని ప్రభుత్వప్రకటనను గలదు. కాని మేము పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరుపని జేసి పి ఛనుపుచ్చుకొన్న ఆయనయొక్క సాక్ష్యమును పిదప మరిమగ్గురుసాక్షులు ధ్రువపరచిన దానినిన్ని యేల నమ్మరాదో తెలియకున్నది.

ఆగస్టు 25 వ లేదీని మధ్యాహ్నము పోలీసులు కొందర పై యెదుర్కొని అకాలీలురాళ్లుబుచ్చిరి అని పంజాబుప్రభుత్వప్రకటనమునందు గలదు.

ఈ సందర్భమున సర్దారు దివానుసింగుగారు గోడకివల నుండి రాళ్లు విసరినవారిలో సి.వి.డియిందెనటుల గుర్తింపబడెనని చెప్పుచున్నారు. సాక్షి అకాలీలురాళ్లు విసరుచున్నటులగా న్నించలేదు. ఇట్లువారిశత్రువులు జేయుటను జూచివారు గురు ద్వారములోనికి పోగోరిరి. భాయి గురుముఖసింగుగారు తనయుడేళ్ళము అకాలీలుగాని వారునామధారీలను యితరులును పోలీసువారు క్రూరుముగకాల్చి ప్రవర్తించుటలను జేయుటకై రాళ్లుబుచ్చిరిని చెప్పుచున్నారు. నామధారీలు యీసంగం భములో అకాలీలకు ప్రతిహతముగనుండిరి. డాక్టరు శాంతా రాంజతలో నెవ్వరును రాళ్లుబుచ్చలేదనియు, 40 అడుగులదూరములోనున్న చూడవచ్చినవారు రాళ్లుబుచ్చగాగూడ అదేమని జత వారు తిట్టిననియు జెప్పిరి. అచట నున్న నామధారీలు 12, 18 మంది చాల అల్లకి వారనియు, వారిలో నొకరు సోహాసింగు తనతో అట్లు జేయుటలో

నుడేళ్ళము పోలీసువారికి అకాలీలపై కోపము గలుగునట్లుజేయుటయని చెప్పినట్లును భాయి మద్రసింగుగారు చెప్పుచున్నారు. అకాలీలు చేతులుజోడించి అట్లుజేయవద్దని జేడుకొనిరి. దీనిపై వారు రాళ్లుబుచ్చుట మానుకొనిరి. ఒకరిద్దరు నామధారీలు రాళ్లు బుచ్చగా. చూచితినిని ప్రతాపసింగుగారు చెప్పుచున్నారు. ఆరోజున చూచిన సాక్షులందరును అకాలీలు దౌర్జన్యరహితముగ నుండి ఆత్మరక్షణకై యెట్టి ప్రయత్నములగాని చేయలేదని చెప్పిరి. చెనుకను తరువాతను అకాలీల ప్రవర్తనముగూడ వారు రాళ్లుబుచ్చుచు దువ్వలేదనియు నవ్యక్తము గల్గుచున్నది. ప్రభుత్వ ప్రకటనమునందు దెప్పిన దేమియును సత్యముగాదు.

ఈరాళ్లు నామధారులే రువ్వరా యనువిషయమై కమిటీవారు గట్టిగ జెప్పబలకున్నారు. 50 వ సాక్షి సి. వి. డి. యొకరురాయి రువ్వినటుల ఒకనిన్న పోలీసు ఆఫీసరు గుర్తించెనని చెప్పెను. ఆయనతోటి వారుగూడ యిట్టిపనుల జేసినని చెప్పవచ్చును. ఎట్లయినను అకాలీలకును, నామధారులకును సంబంధములు భాగా లేకపోవుటవలన యిందు నామధారులకు కట్టయున్నదని యీసాక్ష్యముపై కమిటీవారు నమ్ముటలేదు.

అకాలీలను కాళ్లు వెంగ్రాకలు పట్టుకొని ధాన్యపు సంచులవలె గోడమీదుగా నెగురజేసినని యన్. నుండరసింగుగారు చెప్పుచున్నారు. బీటీగారు జతలను కొరడాతో కొట్ట ప్రారంభించిననియు, పోలీసువారుగూడ కొట్టి వెడలగొట్ట వలసినదిగ నుత్తరువు జేసిననియు నల్లుకు భాగా గాయములు తగిలిననియు, కొందరకు వృషణములు వాచెననియు డాక్టరు కృపారాంగారు జెప్పుచున్నారు. అకాలీలు పోలీసువారిని నెట్ట ప్రయత్నింప లేదనియు ప్రతిపక్షులు లేరనియు వహంతు గారు గాని వారి పక్షము వారు గాని యెవరును అచటలేరనియు డాక్టరు శాంతారాం గారు తెల్పుచున్నారు. అకాలీలు చెట్టులు కొట్టినపుడు చేతులు ముడుచుకొని ప్రార్థన జేయుచుండిరిని ఆయనజెప్పెను. బి. మద్రసింగు, డాక్టరు భగవాన్ సింగు బి. నిహాసింగు గారుగూడ యిట్లు కొట్టినటుల చెప్పుచున్నారు.

ఆగస్టు 26, 27 28 లేదీందు కట్టెలు కొట్టుకొనపోయిన జతలను కొట్టినటుల సర్దారు ది. వ. న. సి. గు. బి. భగత్ సింగ పరదేశిగారు చెప్పుచున్నారు. 29 వ లేదీని పోలీసువారు అకాలీలనుడలను చించి ముఖములపై బూటు కాలి తో తొక్కిరిచియు, ప్రభుత్వమువారి చేమియు వైద్యసహాయము జేయించలేదనియు చెప్పుచుండిరి.

ఆగస్టు 30 లేదీని కొట్టిన విషయమై బి. భగత్ సింగ పరదేశిగారు జెప్పుచు, ఒక్క తెలియక పడిపోయినవారిమీదికి మక్కల నుశికొల్పిననియు, నీళ్లలో తేలజేసిననూడ జెప్పిరి. ఫోటో గ్రాఫరు యల్. మెహుచంద్ర ఆగస్టు 30 ని జరిగిన సంగతులన్నియును చెప్పుచున్నారు.

ఆగస్టు 31 వ లేదీని జరిగిన సంగతులను భగత్ సింగ పరదేశిగారు వివరించుచు పోలీసువారు అకాలీని భుజముపై కొరికెననియు, తాను స్వయంకా ఆగడకు నుదలను జూచి తిననియు చెప్పెను.

డాక్టరు నందలాలు రాంపాడుగారు 31 వ లేదీని కొట్టడమును జూచినటుల చెప్పెను. సెప్టెంబరు 1 వ లేదీనుండియు పోలీసువారు లాఠీలను ఒక చివర ఒకరెత్తికొని యింకొక చివర యింకొకరి చేతిలో నుంచి అడ్డముగ నుండి ఎచ్చిన అకాలీలను ఆపి వారి పాదములను బూట్లుకాళ్లతో తొక్కి నెట్టి పడవేసినని భగతుసింగ పరదేశిగారు జెప్పుచున్నారు.

సెప్టెంబరు 2, 3 లేదీలందు మామూలుగనే జతలను కొట్టిరి. 8 వ లేదీ కొట్టిటలు యేసాక్షియు జెప్పలేదు. సెప్టెంబరు 4 వ లేదీని జతలను ఒక్క తెలియకుండ కొట్టెట్లును, ఒకరికి 30, 40 గాయములు తగులగా జూచినట్లును సర్దారు తారాసింగుగారు జెప్పిరి. ఈకొట్టుటను గురుద్వార గురుజేజుహదూరు గావల కట్టె గొట్టుచోట జరిగెనని యన్. పాజరాసింగుగారు జెప్పుచున్నారు. త్రిప్పిత్రిప్పి కొట్టెటలు. నేలమీదపడి యుండగా అకాలీలను పడద్రోసిరి. గూడాట. ఈరోజునకొట్టుగా భాల్సకా లేజి మానేజింగు కమిటీఆఫీసు మామరిం లెండెంటు బి. నామరఖిసింగుగారు జూచిరి, ఆహారద్రవ్యములు రానీయక పోవుటవలన 2 వేలమంది అకాలీలు గురుకాబాగులోగురు ద్వారములో నున్నవారు మాడవలసి వచ్చెనని ఆయన చెప్పుచున్నాడు.

గురుకాబాగులో సెప్టెంబరు 1 నుండి 9 వరకును జరిగిన సంగతుల విషయమై యెవరినిపోనీయకపోవుటవలన సాక్ష్యము స్వల్పముగ దొరకెనది. 4 వ లేదీమాత్రము జెప్తుంటే కమిషనరు పరిట్టుతో కొందరు పెద్దవనుష్యులు లోపలికి పోయిరి.

సెప్టెంబరు 8 వ లేదీని కొట్టినపుడు రజల్ దారు అజువ్ సింగు చూచెను. ఈయన 19 యేండ్లు మిలటరీ సర్వీసులో నుండెను. పైరాదండయాత్రలో పాల్గొనెను. ఇర్నాను యుద్ధములో పాల్గొనెను ఈయనకుటుంబమునకు 1857 లో ముగ్గా

టిసీసమయమున ప్రభుత్వమునకు జేసిన సహాయమునకై లక్షరూపాయల ఆస్తినిచ్చిరి. ఆయన పింఛను పుచ్చుకొన్న సోదరుల సంఘమున కధ్యక్షుడు. పోలీసువారు రెండుచేతులతోను లాఠీలు దిప్పి బలుపుగాగొట్టెరిని ఆయన జెప్పుచున్నాడు. నల్లుకు నిపాయీలు ఒక అకాలీని పాదలలోనికిదీసి కొనిపోయి లాఠీని ముడ్డిలో పాడిచిరట. ఈసాక్షి యీ కొట్టుటను చూడనంతవరకు అకాలీ ఉద్రుక్తమునకు ప్రతిహతముగ నుండెగాని దానిని జూచిపిదప అకాలీల యద్రుక్తమును న్యాయమైనదని నమ్మెను.

రజల్ దారు అజువ్ సింగు లాఠీ నీక్రిందివిధముగ వర్ణించెను. "ఇట్టి లాఠీలు సిక్కుపతే తెప్పముగాని ఉపయోగించలేదు. చాలపెద్దవి, ఆరడుగుల పొడుగును. మూడు అంగుళములవరకు ఇనుపతోడును చివరకు ఇత్తడిమట్టును గలదు. కొన్నింటికి బుడిపెలుగలవు. ఇవిచాల ఉపద్రవకరమున ఘోరపాదములు. గ్రాములలో పోట్లాడుకొని వీనితో ఒకరినొకరు చంపుకొందురు."

ఒకసిపాయి అకాలీయొక ని కాళ్లపై 15, 16 సార్లు లాఠీతో పాడిచినట్లును, అకాలీమాకు జెప్పకుండ పాపిగురు, పాపిగురు అనుమట్టులును జెప్పిరి. ఇట్లుకొట్టుటకు ఖండించుచు పంజాబు గవర్నరుకు ఆయన వ్రాసిన లేఖను ఆయన చూచెను.

జ్ఞానచంద్ర రాంపాడుగారు ఒక అకాలీని 20 సార్లుకొట్టి నట్లు, లేదీనపుట్టె కొట్టి ఒక్క తెలియకుండ పడిపోవునట్లు చెప్పినట్లును జెప్పుచున్నారు.

సెప్టెంబరు 17 వ లేదీని కొట్టుగా, చాలచుండి పెద్దదను ఘోలు చూచిరి. దివాణములో బాయిగంగాసింగు ఆహింసనుగూర్చి ఉపన్యసిండుచుండగా బీటీగారు దివాణములోనికి దుమికి భాయిగంగాసింగును మెడపట్టి పోలీసుకాంపును నెట్టుకొనిపోయినట్లును, అచటి నుండి తీసికొని వచ్చునదికి ఒక్క తెలియకున్నట్లును జముక్తేట్టు జమిందారు మహేంద్ర సింగుగారు చెప్పుచున్నారు.

సాయంత్రం 4 గంటలకు మూడుగాడిలమీద అకాలీ నేవాదాడులకు గోడునుపింకి మున్నగునవి రాగా పోలీసుకాంపును దీసికొనిపోగా ఆయన చూచెను.

తగాదా లేని చోటికి పోయి గురుధర్మశత్రువునకు కట్టెలుగొట్ట భోగా అకాలీజతలను కొట్టినట్లు ఈ మహేంద్ర సింగు చూచెను. అకాలీలమెడల పైబూట్టునాళ్లతోదన్నిరట. ఆయన గడియారము జూచుకొనుచుండగా 40 నిమిషములు కొట్టుచుండినని చెప్పుచున్నాడు.

అకాలీలు కట్టెలు కొట్టుకొనబోవు చోట గాకుండ దివాణము జరిగెననియు, అందులకు మహంతు ఆక్షేపణ లేదనియు, భాయి గంగాసింగును కొట్టెరినియు 'దేశి' సంపాదకులగు దినపాథుగారు చెప్పుచున్నారు.

ఒక అకాలీని 12 సార్లు మోచిచుట్టును, ఒకనిగడ్డను తట్టుకొని మెడి ఊడిపోవునటుల ఊచిట్టును పండిత సంతానం గారు దెల్పిరి.

అకాలీల కేరకములపై పోలీసులు స్వత్ర్యము ద్రొక్కిరనియు, ఒక అకాలీని బట్టుకొని గొంతుపీకిరనియు ప్రతాప సంపాదకులు నమామ కృష్ణగారు దెల్పిరి.

ఈరోజు జరిగిన సంగతులన్నిటిని దునిచుచుగారును, భగత్ సింగుగారును, డాక్టరు మణిరాంగారును, లాలాగిరిధర లాలుగారును మరి చాలమంది సుపసిదులును జూచిరి.

సెప్టెంబరు 11, 12, 13 లేదీలందు మామూలుగనే కొట్టెదను జరిగెనని డాక్టరు మణిరాంగారు చెప్పుచున్నారు. 12 వ లేదీని అకాలీలు చాలచుండికి నెట్టినద గాయములు తగిలెను. డాక్టరు ఖాను చందు దేవుగారు 12, 13 లేదీలందు లాఠీలను మెడలపై ప్రయోగించిననియు, ఒక అరగిట్టి దానిగొందుగా దూరదయెడల లాఠీలను నొక్కిరనియు జెప్పుచున్నారు.

13 వ లేదీని గవర్నరుగారు వచ్చినను మధ్యాహ్నము కొట్టెదను జరిగెనని డాక్టరు పతకురాకు కేరకగారు జెప్పుచున్నారు. అ. భా. భి సంఘ కార్యదర్శియగు జూబానామా జం ఆలీగారుగూడ ఆరోజు జరిగిన సంగతులు దెల్పిరి. సెప్టెంబరు 14 వ లేదీనిగూడ కొట్టెద మాగలేను. లాఠీదెప్పిలేక్కడ తగులుచున్న వోచూడకుండ గూడ కొట్టెనటుల జగత్ సింగు పరదేశిగారు జెప్పుచున్నారు. సెప్టెంబరు 15 వ లేదీరాత్రి బీటీగారు డోలువాయించి దివాణమునకు భంగము గలుగజేయుమని తన మనుష్యులకు నుత్తరువు జేసెరట.

సెప్టెంబరు 15 వ లేదీని కొట్టుటకుమాని మామూలుగ కట్టెలుగొట్టబోవువారి సరెస్సుజేయ మొదలిడిరి. పోలీసువారికి అరెస్టుజేయుటలో కష్టమేమియు లేకపోయెను. అకాలీలను ఆరోజుఅరెస్టుజేయుటలో వారిని ముట్టుకొనగూడ నక్కరలేక పోయెనని రాంపాడుగారు చెప్పుచున్నారు. ఆఫీసరులు అకాలీలను అరెస్టుజేయునపుడు వారేదో జెప్పగా సత్ శ్రీ అకాల్ పాడుకొనుచు పోయినని నాజరాసింగుగారు చెప్పుచున్నారు. (సశేషము.)

స్థానిక వార్తలు

హిందూస్త్రీల లక్ష్మీవిలాససభ-మదరాసు
(స్త్రీలకుమార్తె)

హరిశ్చంద్రనాటకము 1924 సం॥ నవంబరు నెల 29 తేదీ శనివారము 4.30 గంటలకున్న 'సుందరీదర్బార్' అను నాటకము 1924 సం॥ నవంబరు నెల 30 ఆదివారము 4.30 గంటలకున్న తిరువల్లిక్కేణి హిందూ మైసూలులో జరుగును.

మదరాసు రాకపోకలు:— 21 బి. జె. వెంకట నారాయణనాయుడు ఆర్. ఎం. ప్లాథంగార్లు ఈయనయం గచ్చిరి. మైసూరు యువరాజు పరివారముతో కలకత్తాకు నిన్న బయలుదేరిరి. 21 బి. ఎస్. గోపాలస్వామయ్యంగార్ నిన్న వెళ్లిరి. మెట్టపాలెం గండ్లు బాగ్ మెయిలు నేడు సరిగా వచ్చి నది:—

బహిరంగ సభ:— గోక్షే భవనమున రేపుసాయం కాలము 5 గంటలకు "బాంబాయి సమావేశము, తరువాత" అను విషయమునుగూర్చి శ్రీయుతులు టంగుటూరి ప్రకాశము వి. రామదాసు, ఎస్. శ్రీనివాసశ్యాంకాత్, వి. రంగరామయ్యంగార్, ఎం. కె. ఆచార్య, సి. మధుసూదనశాస్త్రి, డాక్టర్ యం. రామారావు, ఎస్. ముత్తయ్యమొదలయి, ఎస్. సత్యమూర్తిగా పాల్గొనగలిగెను.

శ్రీ గాంధీ పంచమ రాత్రి ధర్మపాఠశాల:— ఈపాఠశాల తరఫున రేపటిదినము (29-11-24) శనివారము సాయంత్రము 6 గంటలకు రాయపురము పరికలదొడ్డిలోగల పంచమ పాఠశాలలోని భజనమందిరమునండి శ్రీపాఠశాలలో పాఠ్యాధ్యక్షులు, విద్యార్థులు సంకీర్తనములతో బయలుదేరి పంచమక్షేత్రము గుండు సూర్యుడు. పంచమోద్ధారకు లెల్లరు వైభవజనలో పాల్గొని బ్రాధితులు.—బం. శ్రీనివాసయ్య.

జగన్నాథ భక్తసభ, ఎళుంబూర్:— 1924 నవంబరు 29-వ తేదీ శనివారం సాయంత్రం 4.30 గంటలకు సంకీర్తనాధ్యక్ష కాంచీపురం నయనాస్తిగారి శిష్యురాలైన, సనమ్యుగారిమమరాంధ్రునైన మిస్ శృంధా, మిస్ మక్తా వీరచే పాటకప్పేరియు, 1924 నవంబరు 30-వ తేదీ ఆదివారం సాయంత్రం 4.15 గంటలకు ఎళుంబూర్ మోక్షోద్ధు, "వేదవిలాస" గృహమున ప్రదుచ్చేరి రాజరత్నమ్మ గాంచే సీతాకల్యాణ కాలక్షేపమును జరుగును.

క్యాన్సర్ డయిరి:— శ్రీ సి. కుమారస్వామినాయుడు అండుగన్నవారు పంపిన 1925 వ సంవత్సరపు డయిరిని ఎందరూర్యకముగా నందుకొంటిమి. ముద్రణమును జైందును అందముగా నున్నది. పెన్నిలు నొకటి యిం దిముద్దబడి యున్నది దినదిన ప్రాసికింపబడు కొక్కొకదినమున కొక్కొకపేరి నెంతునగలరు. ఇంగ్లీషు, అణవము, తెలుగు భాషలయందు పంచాంగములు గలరు. దైనికవ్యవహారమున సామాన్యముగఁ గలది పయోగించు విషయము 10 దింగ్లీషుగలవు. వీనిలో గొన్ని అణవమునను గలవు పంచాంగం విషయము లేవియు తెలుగున గానించవు ఇంగ్లీషున లభిషయములన్నియు నణవమునను దెనుగునగుచుండెడిన నింకను సుపయోగకరము గా నుండును. మదరాసు ఎస్పిసేనుగల ప్రెంసపేసి వారియొద్ద నిది దొరకును. దీని వెల రు ౦-౦-౦౦.

హంతకులను పట్టినచో
2000 బహుమానము
మహాంటుహత్య

పోలీసువారికిగాని, న్యాయాధిపతికిగాని, 1924 నెవ్రెంబరు 16 తేదీ జరిగిన మహాంటుహత్యకు సంబంధించిన హంతకుల ఆశోకియవైన, వారినిగూర్చి తెలిపిన, పట్టుకొనిన, వారికి 2000 రూపాయలు బహుమాన మిచ్చుటకు పోలీసు యిన్స్పెక్టరు జనరలుగారికి అనంతరీ నిచ్చుచున్నాము. మదరాసు పోలీసు కమిషనరు, దెంగల్వబ్బెల్లొక లెప్టినెంట్ యాదవలూనముగూర్చి సర్వత్ర వెల్లడింతురగాక యిది ప్రభుత్వమువారు కటింబు చున్నారు.

ఉరిశిక్ష ద్వీపాంతరవాసశిక్షలు రద్దుపరుపబడుట

మోక్షోద్ధుతీర్పు
నేటిదినము మోక్షోద్ధునందు న్యాయమూర్తులు:— వారెను, మాధవనామగార్లు (1) కుప్పసామిగొండన్ (2) చిన్నలేవన్ (నంజప్పలేవన్) అనువారల కేసులో ముద్దయిలు నిర్దోషులుగ తీర్పుజేపిరి.
అడివనల్ పెమ్మన్న జడ్జిగారు ముద్దయిలను దోషులుగ నెంచి మొదటిసారి ఉరిశిక్షయు, రెండవసారి ద్వీపాంతరవాసశిక్ష ఇండియన్ పిన్ కోడ్ నెం 302 కేసుక్రింద విధించిరి.
అపీలునందు ప్రాసి 'స్వచ్ఛమవారు' జనవరి 28 వ తారీఖున 1 వ ముద్దయి నెంగులేపాలయములో గలించిన సుబ్బయ్యగొండల్ అనువానిని తుపాకితోకాల్చి చంపెననియు, రెండవ ముద్దయి హత్యకు ప్రోద్బల మొసంగెననియు, హత్యచేయబడు ఫలము దుండెననియు, ముద్దయి లింగపురుషుడు కుట్రతోచనము గావించి మొదటి ముద్దయియొక్క కొబ్బరి తోటయందు కలిసికొని గలించిన సుబ్బయ్యగొండరును చంపిరిని వాదించిరి.
అపీలుపై వైద్యుని సాక్ష్యము ప్రాసిహ్యవనవారి వాదముతో నేటిభవింపబడు లేదనియు శీతల నిశిధ సమయమందు లేతకొబ్బరికాయలను దొంగిలించుటకు వెళ్లిరిని నమ్ముట కవకాశములేదనియు పోలీసువారికి హత్యరిపొర్లు చేయుటలో చాల ఆలస్యముగలదనియు ఈఅంశము లన్నిటిచే ప్రాసి హ్యవనవారి వాదన సంబోధింపదలచిన తలంచి ఇరువురి ముద్దయిలపైనను శిక్ష ప్రోసివైచిరి.
1 వ ముద్దయి తరఫు వకీలు:— న్యూ కేంటు గాంటు.
2 వ ముద్దయి తరఫు వకీలు:— యి. యల్. యలిరాజు.

సత్యాగ్రహం అను తెలుగు వారపత్రిక డిశంబరు నెల మొదటితేదీ సోమవారమునాడు వెలువడును

సత్యాగ్రహం అను తెలుగు వారపత్రిక మొదటి సంచిక ఏలూరునుండి డిశంబరు నెల మొదటితేదీ సోమవారమునాడు వెలువడును. చందా సాలము నాలుగురూపాయలు మాత్రమే. 12 వ పేజీ ప్రత్యేకము ప్రకటనలకు ఏర్పరుపబడినది. ఈ నెల 30 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తిగారు ప్రారంభోత్సవమును జరిపెదరు. ఆహ్వానములు కొంచము ఆలస్యముగా పంపబడెను గాన దీనిని ఆహ్వానముగా నంగీకరించి మిత్రులుదయచేసి పత్రికకు దీక్షాయురై శ్రద్ధయింప కలుగునట్లాశీర్వదింపగోరెదను. అని సంపాదకుడు శ్రీమాత్ ఆత్మకూరి గోవిందాచారిగారు తంతివార్తనంపిరి.

తృప్తికరముగా నున్నవి
టారిఫ్ బోర్డునూచనపై తాతాగారిఅభిప్రాయములు
తాతాయినముఉక్కుకంపెనీ అధ్యక్షుడగు తాతాగారు "టారిఫ్ బోర్డువారిమాచనలపై గవర్నరు మెంటువాని తీర్మానము నావ్యసించుచున్నాను. ఇంక పరదేశపు పోటీలేకుండ యిండి యాయినము ఉక్కుల రకములలో ప్రభుత్వమునకుగల నిచ్చితమును తెలియజేయును. టారిఫ్ బోర్డువారి మాచనలు చక్కగా నున్నవి. తృప్తికరముగా నున్నవి. వాటిని సరిగా ఆచరణలో పెట్టి దిగువతి పన్నుగాగాని, ఆదనము విరాళముగాగాని నున్నచో మనదేశపు యినముఉక్కుల వృద్ధిచేయ అవకాశములు కలవు అయినను పూర్తివివరములు తెలిసేవరకు మనము నిదానించవలెనని చెప్పిరి.

సర్ శర్మగారిసంచారము
నిన్న అవామ్యుదాహమలో సర్ బయ్యనరసింహేశ్వరశర్మగారు విగ్రహములను, అంబాలాలో సరభాయిన్ నేతమిల్లులనుచూచిరి. అక్కడనుంచి యిశోజున బాంబాయిబెళ్లుదురు. త్రోవలో ఆనందలో ప్రభుత్వమువారి డీరకాలనమాతురు

మధ్యపరగణాల గవర్నరుగారికి చిరుదు
నాగపూరు విశ్వవిద్యాలయ సభవారు నిన్న గవర్నరుగారిని సత్ ప్రాంక్షణిగారికి ఎల్. ఎల్. డి. విదము నిచ్చుటకు సమర్పించిరి. ఇందులక 59 వోట్లుఅనుకూలము 17 వోట్లు ప్రతికూలముగావచ్చినవి. ఈశోజున చిరుద ముగింతురు.

వాతావరణస్థితి 1924 సం॥ నవంబరు నెల 28-వ తేదీ శుక్రవారము

ముఖ్యతెలులు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	అక్టోబరు 1-న చేదనుండి వర్షము	
గోపాలపురం	72.8	66.6	...	24.83	44.96
విశాఖపట్టణము	81.9	72.6	...	15.44	87.09
కాకినాడ	77.6	71.7	0.27	21.87	89.09
మచిలీపట్టణము	77.8	71.0	...	12.04	41.59
కర్నూలు	82.7	60.6	...	8.56	26.61
బళ్లారి	88.1	59.5	...	2.45	20.51
కడప	79.9	66.6	0.07	7.18	81.28
నెల్లూరు	77.2	70.0	0.10	21.14	87.98
మద్రాసు	8.6	70.4	1.90	18.80	50.74
కడపూరు	79.1	73.7	...	22.28	52.34
నీలము	86.4	70.6	0.24	5.76	89.30
కోయంబత్తూరు	88.7	70.7	...	10.29	22.29
తిరుచనాపల్లి	88.0	73.5	1.1	8.83	88.18
నాగపట్టణము	77.9	78.6	0.54	19.92	54.98
మధుర	87.2	74.8	0.01	4.66	86.58
పాంబన్	87.6	76.9	1.12	11.77	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	0.88	15.43	28.34
తిరువేండ్రము	82.2	76.1	...	11.02	64.51
కొచ్చిన్	87.4	75.1	0.12	18.32	114.51
కాలికట్టు	91.8	75.7	...	19.11	117.16
మంగళూరు	90.0	73.2	0.69	4.18	125.69
తెంగుకూరు	78.9	61.6	0.02	2.9	85.27
మెర్కార	78.4	59.8	...	5.50	125.46
కొడైకనాల్	68.8	52.5	1.10	9.87	62.18

కాకినాడలో 0.27" వర్షముపడినది. గోపాలపురములో పగటివేడిమి 9 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు, బంధులలో 6 $\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు, కాకినాడలో 4 డిగ్రీలు తక్కువగా యున్నది. రాత్రివేడిమి అంకటను 2 డిగ్రీలు అధికముగా నున్నది.
కడపలో చిన్న జల్లుపడినది పగటివేడిమి కడపలో 7 $\frac{1}{2}$, కర్నూలులో 4 $\frac{1}{2}$, బళ్లారిలో 3 $\frac{1}{2}$, డిగ్రీలు తక్కువగా నున్నది. నెల్లూరులో 0.10" మదరాసులో 1.90" వర్షముపడినది.
దక్షిణతీరమున యింకను వాన అధికముగా కురియవచ్చును.

ఆర్. ఎస్. సామూరు,
వాతావరణాస్త్రజ్ఞుడు
పెల్లిచేనుకొనగోరిన పిల్లను
చంపుట
పిల్లతండ్రి తిరస్కారము కారణము
కళ్ళికొట సమీపములో నున్న అంగడివరములో పలాత్ గోవిందనాయ రసనతడు 2క నామరుపిల్లను ప్రేమించెను. పెల్లిచేనుకొనట కుదుర్చుడుగా నుండెను కాని పిల్లతండ్రి అభ్యంతరపెట్టెను. గోవిందనాయరు సితిలేనివాడని యింకొకని కిచ్చి పెల్లిచేనెను. గోవిందనాయరు కోపము పట్టతేక ప్రేమ, పిల్లనుపొడిచి చంపెను కేసుచేయబడెను. కాని గోవిందనాయరు పరాతిరయ్యెను పోలీసువారు తదకు చున్నారు.

చిత్రలేఖకుల గమనము
నాయకుడు సర్ హరీలాద్
కరాచీలో కుమారు వారముగోజులు చిత్రలేఖ గాయకుడు సర్ హరీలాద్ గారు తమ అనుచరులతో గడిపిరి నిన్న కెల్లూరు వెళ్లిరి కరాచీలోనున్న ప్లాట్ల వీరు ఉత్సాహముగా అన్నిఫలముల అన్నిక్లబ్బుల ఖిషీంచుచు సంతోషముగా కాలమువెళ్లుచుచ్చిరి. కొంతకాలము తప్పక హార్బరులో చేపల టుట పువయోగింపబడెడిది.

వికమత్యున కవచము

షరతులు

బొంబయినమా వేళ ఫలితములు

శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారి

అభిప్రాయములు

తమిళ స్వరాజ్యపత్ర అధ్యక్షుడగు శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారిలో నీదినమున మాప్రతినిధి బొంబయి సమావేశమును శుభించియు, దేశమునందలి వివిధపక్షములం దైక్యతను సహించుట కవసరము ముఖ్యునిగాను గురిచియు సంభాషింపగా అయ్యంగారు ఈ క్రింది అభిప్రాయములను చెలిబుద్ధిరి.

ప్రభుత్వమున కాశాభంగము

భారత దేశమున అన్నికక్షులవారును పరస్పర కలహము అందు నిమగ్నమైయున్న అనుకూలతరగమును గనిపెట్టి ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధవిధానము నవలంబించి, తా మిదివరకు గొల్పోయిన ఒలమును తిరిగి నిలువ వ్రొక్కకొనుటకు యత్నించుచుండిరి. అట్టి సమయమున, దేశమునం దన్నిపక్షములవారిని ఏకాన్యుభిమునకు దెచ్చి దేశము, ఏకాన్యుభిమొర కన్నిపక్షములను గలన వాటుపడునట్లు నమ్ముచు బొంబయియందు వివిధపక్ష సమావేశ మొనర్చుటకు గాంధీ మహాత్మునికి పుట్టే శ్రమ గలగు భగవత్సంకల్పముగాని వేరుదు ఏవృష్టితో జూచినను బొంబయి వహాన చాల జయప్రదముగ జరిగెను. ఈసభ, వికమత్యును శాశ్వతముగ మొలవెనని నేను జెప్పకాలను కాని ఆసభయందు, క్రొత్త యొకమత్యముయొక్క పునాదులు చేయబడెనని మాత్రము జెప్పగలను

వికమత్యును

వివిధపక్షములం దింతవరకు వ్యాపించియున్న పరస్పర ద్వేషములు, నాయకులందు వ్యక్తిగతాలు, అనుకూలతలు, ఈసభ చలన పూర్తిగా నదృశ్యమైపోయెనని నేను జెప్పగలను గత ఆరేడు వత్సరములనుండియు పరస్పరము దూరముగా నిలిచియున్న పక్షములం దొక్కదినములో సంపూర్ణ పక్షమత్యము గురురాలము పురుగునను ఎట్టికష్టమునలేక ఒకేకార్యక్రమమునందు పని చేయుటకు ంతకాలముపట్టును వికమత్యము రెండువిధములుగా కుదురుచున్నది. అన్నివిషయములందును ఒకటిగా నుండి పనిచేయుటకంటే, కొన్ని ముఖ్యవిషయములందు కలసిపనిచేయుట కంగీకరించుట మరియొకటి. మొదటి వికమత్యమునకు పిలువలేకపోవునో రెండవ యొకమత్యముకొరకు యత్నించుట కుద్దే శంకపడెను.

వివిధపక్షములు

బొంబయినభయందు మితవాదులు సరిసమానముగా పాల్గొనిరి. చింతామణిగారు, సభా కార్యక్రమమునందు చాల అధికముగ తోడ్పడిరి రైలుఆనరబులు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారికొకవ మాటలాడజాలక పోయినను, రెండవదినమున నభ్యుత్తర విహించి, సభనుజయప్రదముగ నిర్వహించుటకుందెక్కువ తోడ్పడెను. లిట్టనుప్రభువర్యును సమర్థించుచు డా॥ ఆనిబెనెంటుగారు గావించినవాదన మనఃపూర్వకమైనది గాదనియు, అంతి పట్టుదలతో సమర్థించుటలేదనియు మాకుదోచెను ఆమె అట్లు లిట్టను ప్రభువర్యును సమర్థించినంత మాత్రమున సభకు జయప్రదము గావించుటకీ తోడ్పడులో నది ఆమె కట్టి ఆటంకమును గలిగించలేదు దేశియోద్యమమునకు ఆమె సహకార మెప్పుడును తొరవడదని నమ్మకముగలదు మదరాసు జాతీయవాది బ్రాహ్మచేతరులు సమావేశకార్యక్రమమునందు మితవాదులు చూపిన సానుభూతికంటె నెక్కుడు సానుభూతిని జూపిరి వారిలో చాలమంది బొంబయియందే కాంగ్రెసు సిద్ధాంతమున కంగీకరించి కాంగ్రెసుసభ్యులుగ జేరిరి. మంత్రివర్గమువారుగూడ వాసభకు వచ్చి తాముసగిన సహాయమునకు కృతజ్ఞతను చెలుపచుచియున్నది. వా రాసభకు రెండు ఉద్దేశములతో వచ్చిరి. (1) సభకు హాజరై తమ యావశ్యకత నితరులకు నచ్చునట్లు జేయుట (2) బొంబయి శాసనసభయందలి బ్రాహ్మణేతర పక్షముతో నాలోచించి ఏక కార్యక్రమము నేర్పరచుకొనుట. మంత్రివర్గ పక్షమువారు గూడ జాతీయజీవితమున దిశిరపక్షములవారితో సరిసమానముగ ముందుకు జనెదరని ఆశించుచున్నారు. వారింకను సందేహపురితమును అసంతృప్తికరమునను విధానమునే అవలంబించుచున్నారు. బహిష్కారవాదులు గాంధీమహాత్ముని సలహాను భక్తిపూర్వకముగ శిరసావహించిరి. ఇకమీద బహిష్కారవాదులను స్వరాజ్యపక్షము

వారికిని ఎట్టి విభేదముగాని ఉండుటకు నాకవకాశము గాన్పించుటలేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారికి ఎక్కువ బాధ్యత లొసగబడెను. వా రాబాధ్యతలను బాగుగ నిర్వహించెదరని ఆశించెదను కద్దరును గురించిగాని నూలు సభ్యత్వావృత్తను గురించిగాని వారికి పట్టడెట్టి ఆక్షేపణలును లేవు. మహాత్మునినాయకత్వము

ఈ సభయందు గాన్పించిన ముఖ్యవిషయ మొకటిగలదు దేశమునందన్నిపక్షములువారును గాంధీమహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద నడచుటకు ఆంగీకరించిరి అతడొక్కడే అన్నిపక్షముల నేకముఖును నడువగలడని అందిరకును విశ్వాసము గుదిరెను. మహాత్ముడు, తమ వెనుకటి పలుకుబడిని త్యజితులుగ నాకర్షించుచున్నాడు సభాంతమున మహాత్ముడు గావించిన యుపన్యాసము వినిన ప్రతివారిహృదయములను కదలించివేసెను. కాంగ్రెసునం దన్నిపక్షములకును మైత్రి ఏర్పడుటకు దాటకేకముగాని ఆటంకము లేవియులేవు

కాంగ్రెసుసిద్ధాంతము మార్చినక్కరలేదు

నాగపురమునం దేర్పరపబడిన, కాంగ్రెసు ఆదర్శ సిద్ధాంతమునందు ఎట్టిమార్పును గావించ నవసరములేదని, నామభిప్రాయము ప్రస్తుతమున్న సిద్ధాంతమునందు, సాధ్యమున చో సామ్రాజ్యాంతర స్వరాజ్యము అవసరమనచో సామ్రాజ్యము వెలుపల స్వరాజ్యమును ఏర్పరచుకొనవచ్చును. ఈ సిద్ధాంతము ప్రకారము భారత దేశము తన ఇష్టమువినిన, సామ్రాజ్యమునందొక భాగస్వామిగ నుండుచున్నా ఎట్టి స్యాతంత్ర్యము గావలసినదియు నిర్ణయించుకొనుటకు ఈ సిద్ధాంతము ప్రకారము పిలుగలదు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముగావలెనను గొప్పపక్ష మొకటి దేశమునందుగలదు. అధినివేశస్వపరిపాలనము సాధ్యమునెడల సంపూర్ణ స్వపరిపాలనముగూడ సాధ్యమేనని వారనుచున్నారు. కాని కాంగ్రెసు ఆదర్శసిద్ధాంతమును సమచిత్తముగ మార్చి దేశమునందలి గొప్పజాతియవాదపక్షములు కాంగ్రెసునందు జేరి పనిజేయుటలేకుండ నొనర్చుట నుంచిదిగాదు. అందుచే కాంగ్రెసుఆదర్శమును, అధినివేశస్వపరిపాలనమనిగాని సంపూర్ణస్వపరిపాలనమనిగాని ప్రస్తుతము నిర్వచింపరాదు. ఆదర్శమును అధినివేశ స్వపరిపాలనమని నిర్వచించు ప్రయత్నములను తీవ్రముగ నెదిర్చెదను.

కద్దరుధారణము

కద్దరు ధారణ నిబంధనను తొలగింపవలె ననవారితో నే నేకీభవింపలేను. సభ్యత్వ అర్హతయందు కద్దరుధారణమును గూడ నుంచవలెనని నేను గట్టిగా గోరుచున్నాను కాంగ్రెసు పనులజేయు సందర్భముననేగాక, ఎల్లప్పుడునుగూడ కద్దరునే ధరించునటుల విధింపవలెనని నా వ్యక్తభిప్రాయము. కాని యేదో సమాధానము కుదుర్చుకొనుటకొరకు కద్దరుధారణమునకు విశేషమును జేర్చుట కంగీకరింపవలసి వచ్చెను

కాంగ్రెసువారు తమంతటదాము శాసనసభయందు కార్యక్రమమును దీక్షకొనుట కంగీకరింపలేదు అందుచేతమాత్రమే స్వరాజ్యపక్షమునకు కాంగ్రెసు తన ప్రతినిధిగా నుండుట కధికారముసగ నుద్దేశింపబడిన కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును దీక్షికొనునెడల స్వరాజ్యపక్షమువారు ముందుగా స్వాగతమొసగెదను వికమత్యుమున కుండవలసినషరతులు

మనము నిర్ణయించుకొను స్వరాజ్యసభ్యులను సహా దించువరకును ప్రధానవిషయములం దొక్కకార్యక్రమ మవలంబించి పనిజేయుగల వికమత్యమే గావలెనుగాని, వికమత్యముకొరకుమాత్రమే గావించుకొను నిరుపయోగమును వికమత్యమును గోరరాదు. అందరును కలసి పనిజేయుటకు కొన్నికనిష్టమరతులుండవలెను వికమత్యముకొరకు (త్రివిధ)హిష్కారములను జాతీయకార్యక్రమరంగమునండి మనము తొలగించినద, అసహకారభావమును, ఉద్దేశమును మనము వదలరాదు ప్రభుత్వము వారిహృదయము పూర్తిగా మారువరకును, స్వరాజ్యము వచ్చువరకును అధమము భారతదేశమున పరిపాలనాధికారమును, ప్రజాప్రతినిధులుమాత్రమేగల శాసనసభలకు వశపరచవలెనను ప్రభుత్వముతో అసహాయోద్యమభావ ముండితీరవలెను అందుకొరకుగాను, వికమత్యము నంగీకరించుపక్షములన్నియు ప్రభుత్వోద్ద్యోగములను వదులుకొనుటమొదటిమరతుగ నుండవలెను అన్నిపక్షములవారును నిరంకుశాధికార వర్తమును నిరోధించి నెదుర్చుటకు ఒడబడవలెను. నిరంకుశాధికారవర్తముననుసరి, బ్రిటిషుపరిపాలనతో సంబంధముంచుకొనుటకును భేదముగలదు. ఈనిరోధము నిరంతరమును అన్నిసందర్భములందును నాంపవలెను ఇది రెండవ మరతు. అన్ని మరతులలో ముఖ్యమైన దొకటిగలదు. అన్నిపక్షములను కలసి చేరినకొరికను ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సహింపగలిగి, కంటి జబాబుచెప్పి నిర్ణయించుకొనినగాని కాంగ్రెసునందు అందరుకలసి నిర్ణయించిన

విధాన మవలంబించుట కన్నిపక్షములవారును ఆంగీకరింపవలెను. కాంగ్రెసున కట్టి అధికారమొసగి వానినాజ్ఞలుగా శిరసావహింపవలెను. ఇట్టి మరతులేనిది వికమత్యము సఫలముగాజాలదు. కాంగ్రెసున కిది ప్రాణమునంటిది. ఈ విధికారము లేకపోయినచో కాంగ్రెసునట్టి శివముగ నుండవలసివచ్చును. ఇది మూడవమరతు. మనజాతీయ జీవితమునందు వర్ణసమస్యలకు అగ్రస్థాన మొసగరాదు. స్వరాజ్యము వచ్చువరకు అన్నిపక్షములవారును వర్ణసమస్యలను వదలవలెను. శాసనసభలయందును స్థానిక సంఘములందును సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును దర్శించి నిశ్చయించుటను నేనెదుర్చుటలేదు. ఒకవైపున, ఉద్ద్యోగశాఖలందు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము నొసగవలసినదని ప్రభుత్వవారిని గోరుచు, అదేసమయమున స్వరాజ్యము కొరకైపైదురు జూడిగలమో నాకు చెలియుటలేదు. ఉద్ద్యోగముల నొసగు పాపకత్వము ప్రభుత్వమువారిలో గలదగాని మన చేతులలోలేదు స్వపరిపాలనము వచ్చువరకు ప్రభుత్వోద్ద్యోగ వర్తమునందు జేరకుండుట క ఒకవైపున నేర్పరుచుకొని మరియొక వైపున ఉద్ద్యోగశాఖలలో సాంఘికప్రాతినిధ్యము కొరకు ఆడుగుట పరస్పరవిరుద్ధముగ నుండును. స్వరాజ్యము వచ్చిన తరువాతను, కాంగ్రెసు వారధికారము నంగీకరింపనప్పుడుమాత్రమే వాని చర్చింపవలెను. ఉద్ద్యోగములకొరకు తగవులాడుట, అన్ని రాజకీయపక్షములను వివాళకరము శాసనసభలు, స్థానిక సంఘములయందు సాంఘిక ప్రాతినిధ్య మేవిధముగనొసగినను, ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్తములు మాత్రముండరాదు. ఈ సందర్భమున ఢిల్లీ పురపాలక సంఘమువారు, సాంఘిక ప్రత్యేక నియోజకవర్తములను తొలగించి, అందరికినిగలపి ఒకటే నియోజకవర్త నేర్పరుచుట, ను విచారితముగనున్నది. ఉత్తరహిందూస్థానమున హిందూ మహమ్మదీయ కలహములకు, సాంఘిక ప్రత్యేక నియోజకవర్తములే కారణము. ఆ పద్ధతి వలననే ఆయా సంఘములందలి, తీవ్రవాదులు విజయించుచు తీవ్రవాదవలన సాంఘికకలహములు బయలుదేరును. ఏక నియోజకవర్తములైనచో, సమాధానమును మైత్రిని గోరువారు విజయముంచెదరు. అందువలన వేర్వేరు సంఘములందు అన్యోన్య భావము గలిగి అభివృద్ధికి మార్గ మేర్పడును.

లోకమాన్యునిసమాధి

ఆనరణ నేర్పరుచుట

బొంబాయి చౌపట్టిమునుకబయలునందు లోకమాన్య తిలకుగారిని దహనముచేసిన ప్రదేశముచుట్టును యిరువవూసల తో ఆనరణకుటుటకు బొంబాయికార్పొరేషనువారు తీర్మానించినందున అందులకు బొంబాయిదొరతనమువారనుమతివొసగిరిగాని యిదియొకరివాజుగా నెంచరాదనని హెచ్చరించిరి. (అ. ప్రె.)

బొంబాయికార్పొరేషను

వి. జే. పేటలుగారి నియమము

రాజప్రతినిధి బొంబాయివెళ్లినపుడు జరుగుసభలకు కార్పొరేషనుసంఘాధ్యక్షుడు డబ్ల్యు. వి. జే. పేటలుగారికి ఆహ్వానములు పంపబడగా అట్టిసభలకు వెళ్ళుట తననియమములకు విరుద్ధముగాన తాను వెళ్ళవలెదని పేటలుగారు కార్పొరేషను సభలో తెలిపిరి. అటుల నిరాకరించుచు అగృహీతము పొక్కులేదుగాన అట్టి సభలకు వెళ్ళక తప్పదని యు ఆవిషయమును స్థిరపరచుచుట కార్పొరేషనుసభను జరుపవలెననియు స్థాయిసంఘసభ్యులు నలుగురు నోటిసుపంపిరి. కార్పొరేషనుసభలో యాతీర్మాన మామోదింపబడినో పేటలుగారు అగృహీతపదవికి రాజీనామా నిచ్చెదరని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

కోహటుసహాయనిధి

లాలా హరదయాలుగారు

ఇపుడు స్వీడనుదేశమునందున్న కుప్రసిద్ధ పాంచాల రాజకీయనాటుడు లాలా హరదయాలుగారు కోహటుసహాయనిధికి ఒకపానును పంపిరిని లాహోరు కర్యవీరుపత్రిక ప్రకటించెను. (అ. ప్రె.)

ఒక ఆర్యసమాజవృద్ధనాయకుడు

లాలా హంసరాజుగారి మరణము

ఆర్యసమాజ వృద్ధనాయకుడగు లాలా హంసరాజుగారు 27 వ రేదీ ఉదయమున లాహోరులో మృతివొందెను. ఆయన వయస్సు 90 ఏండ్లు. వెక్కువేలమంది పౌరులును చాలమంది ఆర్యసమాజికులును నాయకులును శవముతోగూడ స్వశాసమున కేగిరి. (అ. ప్రె.)

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం॥ నవంబరునెల 28-వ తేది

శుక్రవారము

సుంకములా, పాంటీలా?

టారిఫ్ బోర్డును నియమించిన యుద్దేశ్య మేమి? ప్రధానముగా పరిశ్రమలను రక్షించుటకు, విదేశపు సరకులపై హెచ్చుసంకములను విధింపవలయునా లేదా యని కనుగొనుటకే. హైందవపరిశ్రమలు ప్రారంభ దశయందున్నపుడు, వానిని రక్షించుటకు దిగు మతులపై సుంకములను విధించుటయే మార్గమని, భారతవర్షమున అభిప్రాయము సామాన్యముగ వ్యాపించియున్నది. టారిఫ్ బోర్డు వారి ఎదుట సాక్ష్యము నిచ్చిన భారతీయులు పలువురు, సుంకములను హెచ్చుజేయవలయునని కోరిరి. ఉక్కుచట్ట మొసగిన రక్షణము, ఉక్కుపరిశ్రమను రక్షించుట కేమాత్రము చాలదని సూచించిరి. బ్రిటీషు వర్తకులు మాత్రము భిన్నవిధముగ సాక్ష్య మిచ్చిరి. సుంకములను విధించుటవలన, ఉక్కుధరలు పెచ్చు పెరుగుననియు, కొనెడివారి కిబ్బంది గలుగుననియు వీరి వాదము. ఇది నిస్సారమని గ్రహింపవచ్చును ఏలనన, ఏపరిశ్రమ యయినను క్రొత్తదినములలో విదేశపరిశ్రమలపోటీకి తాళజాలదు. అట్టితరీ, విదేశపు సరకులపై సుంకముల విధించినచో, వానిధరలు హెచ్చుగ నున్నను, స్వదేశవస్తునిర్మాణమున కధికప్రోత్సాహము గలుగును. రానురాను స్వదేశవస్తువులు చౌక యగును. వస్తువుల కూలీ హిందూదేశమునకే దక్కును. అందుచే కొనెడి వారికి గలిగెడియిబ్బంది తాత్కాలికము. కొంచె మోరిమి జూపుచో సుంకములవలన దేశమునకు శాశ్వతలాభము గలుగు ననుటకు సందియములేదు.

భారతీయులు సామాన్యముగ వాణిజ్యరక్షణ వాదులు. మాంటుఫర్డు సంస్కరణముల మూలమున, వాణిజ్యరక్షణ కొనసాగునని, కొందరు ఆశపడుచుండిరి. టారిఫ్ బోర్డు నిర్మాణము అభివృద్ధి సూచకమని భావించుచుండిరి. టారిఫ్ బోర్డువారు ప్రజాభిప్రాయముతో నేరీభవించి, సుంకములను కొంతవరకు హెచ్చించుట యవసరమనియు, ఇది వరకున్న చట్టమువలన విశేషలాభము గలుగ లేదనియు సూచించిరి. సుంకములకు బదులుగ జాంటీలుఅనగ ప్రభుత్వపు గ్రాంటుల నీయవచ్చునాయను విషయమునగాని మరి యితరమార్గములను గూర్చిగాని టారిఫ్ బోర్డువారు నిర్ణయింపలేదు. ఏలనన, దీనిని నియమించిన యుద్దేశ్యము, సుంకముల గూర్చి నిర్ణయించుటకుదప్ప వేరుగాదు. సామాన్య శాసనసభవా రీసంగతిని స్పష్టముగ సూచించిరి. టారిఫ్ బోర్డువారి సూచనలను ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించుచుండవలసినది. ఇందువలన, దేశాభిప్రాయమును వీరు గౌరవించెడివారు కాని ప్రభుత్వమువారిందు కియ్యకొనక, ఏనంబంధము లేని జాంటీలనీయవచ్చునని సూచించిరి యూరపి యనుసాక్షుల వాదమునే వీరును ఆమోదించిరి

భారతీయాభిప్రాయము నిరాకరింపబడెను. సుంకములను హెచ్చుజేసినయెడల, కొనెడివారి కిబ్బంది గలుగునన వాదము నిరాధారమని పైన సూచించి యుంటిమి. ఇట్లుండి గలిగిన, విదేశవస్తువులకు మాత్రమే యిబ్బంది గలుగును.

టారిఫ్ బోర్డును నియమించినందులకు బ్రిటీషు వర్తకు లిదివరకు కారముల మిరియముల నూరుచుండిరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గొప్పవార బాటకెసిరిని భావించుచుండిరి. మొత్తముమీద వీరి యాందోళనమే, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ప్రస్తుతాభిప్రాయమును ప్రోద్బలపరచియుండును. ప్రభుత్వమువారు సూచించిన జాంటీలవలన, దేశమున కధికనష్టము గలదు. ప్రజలద్రవ్యమునుండి పరిశ్రమలకు ధన మొసగుటవలన, దేశముపై భార మధికమగును. విదేశవర్తకులు తమసరకులచే హిందూ దేశమును నింపివేయగలరు దేశీయ పరిశ్రమలు విదేశపరిశ్రమలపోటీకి తాళుట కష్టము. అందుచే ఉభయత్ర దేశమునకు నష్టమేగలుగును దేశీయుల పరిశ్రమలు తలపెట్టుటకు సాధ్యము గానేరదు. జాంటీల నిచ్చుటలో, ప్రభుత్వము వారు తమ యిచ్చవచ్చిన వారినే యభిమానించుట సహజము. ప్రభుత్వము వారు విధించెడి వరతులను చెల్లించి వారిని సంతృప్తి పరచుట సుకరముగాదు దేశమునందు యూరపీయును లనేకులు పరిశ్రమలను స్థాపించుచున్నారు విదేశవర్తకు లికిమీద, హిందూదేశమునందే పరిశ్రమల నధికముగ నెలకొల్పి జాంటీల నధికముగ సంపాదించగలరు. ఏవిధమున జూచినను, జాంటీలపద్ధతి దేశీయ పరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహము గలిగింపజాలదని స్పష్టమగుచున్నది.

సుంకములసంగతి యటుగాదు సుంకముల మాన గలిగెడిరక్షణ అందరకును సమానముగ లాభించును ప్రభుత్వమువారిదయకు పాత్రులుగావలసినయవసర మెవరికిని సుంకజాలదు. హిందూ దేశపుపరిశ్రమ తాన్నత్యము గాంచినపిదప, సుంకములను నిలిపియుంచవలయునా లేదా యని విచారించవచ్చును ప్రభుత్వమువారిట్టియవకాశమును గలిగించితి. రాబోవు శాసనసభలో ప్రభుత్వమువారి సూచనలగూర్చి చర్చింపబడును. శాసనసభవారు జాంటీలవిషయమై ఏమని యభిప్రాయ మొనగెదరో చూడవలయును. ఇదివరకు ప్రబలిన యభిప్రాయము ననుసరించి, ప్రభుత్వమువారి సూచనలను శాసనసభవారు నిరాకరించెదరని యూహింపవచ్చును. కాని, శాసనసభవా రెటు తీర్మానించి నను సుంకములను విధించెడియేర్పాటు నెరవేరునని తోచదు. తాతాకంఠెనివారికి, ప్రస్తుతసమయమున జాంటీలయినను, సుంకములయినను ఫరీవా లేదని దోచవచ్చును. కాని జాంటీలవలన రక్షణ గలుగక బోగ, ప్రజలద్రవ్యము విశేషముగ ఖర్చగుట నిశ్చయము. సుంకములను విధించుటవలన గలిగెడిలాభా తిశయము జాంటీలవలన గలుగజాలదు. జాంటీలయినను ఒక్కసంవత్సరమువరకే నిలిచియుండుననియు, ఆపివృత్తి వ్యవహారము తిరిగి యోచింపబడుననియు, ప్రభుత్వ తీర్మానము దెలుపుచున్నది. మొత్తము మీద, పారిశ్రామికరక్షణ జరుగుననియు, దేశభారము త్వరలో తగ్గుననియు ఆశపడుచున్న వారికి తీరని ఆశాభంగము కలుగక మానదు.

మహాత్ముని హితబోధ

గాంధీమహాత్ముడు బెల్గాం కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షత వహించుట కంగీకరించునపుడు, విశేష మానసికాందోళనకు లోనయ్యెను. కాని గాంధీదాసు ఒకంబుకను కాంగ్రెసు సంఘమువారి గీత రించుటచేతను, అన్ని పక్షములవారును సంయోగము నకు సుముఖుల జూపుటచేతను అతని యాందోళనము చాలవరకు దగ్గినది. మహాత్ముడు విశుద్ధబహిష్కార వాదియైనను, సహనభావ మధ్యంతముగ గనుక అచి, అన్ని పక్షములవారి యెడలను సమానప్రేమను జూప బ్రయత్నించుచున్నాడు తన అహింసావ్రత మికిమీద కఠినశోధనకు లోనగునని మహాత్ముడు తలచుచున్నాడు. విద్యాధికులు పలువురు తమ మార్గము ననుసరించుటలేదని, మహాత్మునకు దెలియను. అయినను మహాత్ముని నాయకత్వమును విడనాడుట కెవరును సమ్మతించుటలేదు. ఈ సమయమున నిరుత్సాహము జెందిగాని, విసుగు జెందిగాని కార్యరంగమును వీడి పోవుటకు మహాత్ముడంగీకరింపడు బహిష్కార వాదులీ సమయమున ఆ శాభంగము జెంది యున్నారని మహాత్మునకు దెలియను. కాని, బహిష్కారవాదుల ధర్మ మిసమయమున గాంధీ మహాత్ము ననుసరించి, అహింసాధర్మమును నిష్కర్షగ నిర్వహించుటయే. అన్ని పక్షములవారిలోను ఏకమత్యమును గుదిచ్చి, మహాత్ముడు చెసె: జాతీయ సంయోగ ప్రయత్నములకు తోడ్పడు ముఖ్యము. ఎట్టి ప్రోత్సాహము లేకున్నను, కాంగ్రెసుసభవారి ప్రోద్బలములేకున్నను, అసహాయధర్మమును మహాత్మునివల్లే ననుష్ఠించెడివారు, సర్వజనులపాత్రులై ఎల్లరకును మార్గదర్శకు లయ్యెదరు. అన్ని పక్షముల వారు బెల్గాం కాంగ్రెసుసభకు రావలయు నని గాంధీమహాత్ము డాహ్వానించుచున్నాడు. మహాత్ముని ఆహ్వానము సంగీకరించి, అతనిసందేశమును గ్రహించుటకు భారతీయప్రతినిధు లధికసంఖ్యలతో, వెడతెదరని విశ్వసించెదము. కాంగ్రెసుసభ్యు లందరకును నూలు ఏడుకు సామాన్యధర్మము గలదు. నిర్మాణకార్యక్రమమునందే స్వరాజ్యచీజములు గలవని భావించెడివా రెల్లరును తదరమే తమ శక్తి సంతను ధారబోయుట యుక్తము భారతీయు లేకాశయబద్ధులయి కృషిసలుపుచో, స్వరాజ్యసద్ధి నెవ్వ రాటంకపరుపగలరు?

నైజాముగారు . ఇంగ్లీషుమెనుపత్రిక

ఇవి యవియను భే:ములేక, తమరీపాల నమునందు లోపము నెంచినపత్రికల నన్నిటిని, నైజాముగారు నిషేధించుచున్నారు. ఇట్టి పత్రికల సంఖ్య నానాటికి పెరిగిపోవుచున్నది. వీరి ఉత్తరువు లాగహమును జనింపజేయుటకు మాకు గ నవ్వు పుట్టించుచున్నవి. పత్రికావిమర్శనములే, పాలకులకు ముఖ్యధారములు. వానిని గౌరవ భావముతో స్వీకరించి, యోచించి, తప్పులున్న సవరించుకొనుట పాలకుల ధర్మము. అందుకు మార్గ, పత్రికలను రాక్షండజేసి, జ్ఞానప్రచారమును నిషేధించుట ఏటిన్యాయమో దెలియుటలేదు. ఇందువలన పత్రికలకన్న పాలకులకే ఎక్కుడునష్టము గలుగును. పరిపాలనాలోపములవలన ప్రజలలో

సంస్కృతి యిదివరకే పెరిగియున్నయెడల, ప్రతికల నాపివేయటవలన నది తొలగిపోజాలదు. అది మరింత పెచ్చయ్యి, పైకి ప్రవహించుటకు మార్గము గానక, లోలోపల మ్రగ్గుచుండును. ఇందువలన ఎక్కుడుపడవము గలదు. జ్ఞానజ్యోతి గనుపింప కుండ అడ్డగోడకట్టుట, అసంభవము. ఎన్నియడ్డము లున్నను, అది చొచ్చుకొనిపోక మానదు. ప్రతికలను నిర్బంధించుటచే ప్రజలయశాంతి ఎటుల మిక్కుట మయ్యెనో, బ్రిటిషుఇండియాలో విదితమే. అట్టికరి స్వదేశసంస్థానములలో పేరుగజరుగునా? అతివాద ప్రతికలతో బాటు మితవాద ప్రతికలనుగూడ నై జాము గారు నిషేధించుచున్నారు. ఇప్పుడు ఆంగ్లో-హైందవప్రతికయగు ఇంగ్లీషుమెను ప్రతికగూడ నిషేధింపబడినది. అస్సాసియేటెడు ప్రెస్సు వార్తప్రకారము, ఇంగ్లీషుమెను ప్రతిక నైజాముగారిని హరూను ఆల్-రషీదుగాతో పోల్చె నట. మేమావ్యాసమును జరువలేదు గాని, మెయిలు ప్రతిక తాను జదివిననియు, నైజాముగారి పాలన మును స్థాపించుటయే ఇంగ్లీషుమెను ప్రతికోద్దేశ మనియు, వ్రాయుచున్నది. నైజాముగారు ప్రజా పరిపాలనమునందు అత్యంత శ్రద్ధ వహించెద రని చూపుటకే, యీవ్యాసము వ్రాయబడెనట. ఇది నిజ మగుచో, నైజాముగారిచర్య కేమికారణము గలదో తెలియదు. కారణమేదియైనను, ప్రతికా నిషేధము మాత్రము న మర్థ నీ య ము గాజాలదు. ఇట్టి నిర్బంధములు ప్రజలలో స్వపరిపాలన వాంఛను నధికముగ పెంచుటకే తోడ్పడునని భావించెదము.

ఉత్పాదోద్యమము

ఫిలిప్ డెఫ్ కమీషనువారి పర్యటనము మూల మున, ఉత్పాదోద్యమము మరల పూర్వపు రూపము దాల్చుననుభూతి గలుగుచున్నది. గంజాము ఉత్పాదకులు ఒరిస్సా ఉత్పాదకులతో జేరెనెంచిరా లేదా యను ప్రశ్ననుమాత్రమే, కమీషనువారు విచారింపవలయును. అట్టి కోర్కెవిషయమై ప్రభుత్వమువా రిదివరకు సందియము గనుబటబిది. ఉత్పాదకు లీతరుణమున తమ కట్టియిచ్చు గలదని తెలుపుట వింతగాదు. ఉత్పాదకులు ఉత్పాదోద్యమమును, ఆంధ్రులు ఆంధ్రరాష్ట్రమును వాంఛించుట సహజము. ఆంధ్రులు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును గోరుటయగాక, దేశమంతయు భాషాప్రయుక్తముగ విభజింపబడవలయు నని మొదటినుండియు కోరియుండిరి. కాంగ్రెసు రాష్ట్రములు భాషాప్రయుక్తముగ విభజింపబడుటకు, ఆంధ్రుల ప్రోద్బలమే ముఖ్యకారణము. ఇటీవలిలో భాషాప్రయుక్త విభాగము కోరెడివారితో ఆంధ్రులు చేతులుగలుపుట ధర్మము. ఉత్పాదకుల న్యాయమును కోర్కెలు సఫల మగుటకు ఆంధ్రు లాటంకము గలిగింపబోరు సరిహద్దు ప్రాంతములు దెక్కడ నయినను సామాన్యముగ కొన్ని చిక్కులుండు ననుటకు సందియములేదు. ఏ భాగమునందే యే భాషాప్రజ లధికముగ నుండురో కనుగొనుట సులభసాధ్యము గాదు. అందుచే ఉభయసంఘములవారును కలసి యోచించి, సమాధానపూర్వకముగ సోదంబడిక నేర్పరచుకొనుట యుక్తము. కలహములకు తాపీయజనదు. ఇదివరకే సరిహద్దు

ఆంధ్రుల
గండిమహాత్మని వూజానిధి
అక్షరూపాయలు నమర్చింపవలెను
యథాశక్తిని తోడ్పడుదుము

28.11.24

ఇదివరకు 50601-14-8 ఇదివరకు 24556-1-8 ఇదివరకు 24781-1-9
చందాలు రావు పంతులుగారికి చేరిన వసూలు వసూలు మొత్తము
ఇదివరకు 50601-14-8 ఇదివరకు 24556-1-8 ఇదివరకు 24781-1-9
ఇదివరకు 50601-14-8 ఇదివరకు 24556-1-8 ఇదివరకు 24781-1-9

విషయమును పరిష్కరించుటకు, కాంగ్రెసుసంఘము వారు నిశ్చయించి. ఏ కారణము చే నయిన నేమి, ఆనిశ్చయము కొనసాగలేదు. జనాభాతక్కులు ప్రచురింపబడినపిమ్మట, నిందునుగూర్చి ప్రయత్నమునలుపుట యవసరమని హెచ్చరించుచుంటిమి. కాని, అప్పుడు చురుకు గలుగలేదు. ఇకనయినను, కాంగ్రెసుసంఘమువా రీసమస్యను సామ్యముగ పరిష్కరింపబూనుకొనుట నిశ్చయము. అన్ని పక్షములమధ్యను సంయోగ మవసరమని నాయకులు చాటుచు, అందుకొరకై ప్రయత్నములు జరుగుచుండ, ఆంధ్రోత్కళ వివాదమును పెరుగనిచ్చుట భావ్యము గానేరదు. ఆంధ్రనాయకులు తగినకృషి జరిపెదరు గాక!

పటేలుగారి ఆత్మగౌరవము

బొంబాయి కార్యరేషను అధ్యక్షులగు వి. జే. పటేలుగారు రాజప్రతినిధిగారికి జరిగెడి సన్మాన సభలకు మున్నగువానికి ఆహ్వానముల సంగీకరింపరయిరి. ఈ తీరున వీరు తమ ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనిరి. కాని, ఆహ్వానముల నిరాకరించుటకు కార్యరేషను అధ్యక్షుల కధికారము లేదని నిర్ణయింప గోరుచు, స్టాండింగుకమిటీసభ్యులు నలువురు కార్యరేషనుకు తీర్మానము బంపిరి. ఈతీర్మానమును విచారించుటకు ఆసాధారణసభ జరగును. తీర్మానము ఆంగీకరింపబడునెడల, పటేలుగారు కార్యరేషను అధ్యక్షపదవికి రాజీనామానిచ్చెదరని తెలియుచున్నది. ఇయ్యది చాలముఖ్యమగు ప్రశ్న. స్థానికసంఘాధ్యక్షులు పాలకులను సన్మానించుటకును, వారిని స్తుతించుటకును బూనుకొనవలయునా? ఇట్టివిధి వారిపై గలదా? స్థానికస్వపరిపాలన మింత కన్నను సధికస్వాతంత్ర్య మొసగదా? బొంబాయి కార్యరేషనువారే గాక, మిగిలిన స్థానికసంఘములన్నియు ఈసమస్యనుగూర్చి దూరమాలోచింపవలసి యున్నది దేశమునకు స్వరాజ్యస్థితి గలుగు సంతవరకు, స్థానికసంఘము లిట్టి ఆహ్వానముల సంగీకరింపకుండుట శ్రేయస్కరము

ఇంగ్లండు రుష్యా

జనోవిఫ్ గారు వ్రాసిన లేఖ సత్యమని చెలుపుచు, రుష్యాతో జేసికొనిన ఒడంబడికలను తామంగీకరింపమని, నూతన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి రుష్యను ప్రభుత్వప్రతిక యిందును గూర్చి వ్యాఖ్యానము జేయుచు, జనోవిఫ్ గారి లేఖ సత్యమని చేబట్లేనుగారు రుజువు చేయజాలక బోయిరనియు, ఛేంబర్లేనుగారి లేఖ రుష్యా కాగ్రహమును పురికొల్పుచున్నదనియు, ఇంతమాత్ర

మున రుష్యా చలింపజాలదనియు, వ్రాయుచున్నది. ఒక ప్రభుత్వమువారు లేఖ సత్యమనియు, వేరొక ప్రభుత్వమువారు అసత్యమని వాదించుచు, పరస్పర ప్రతికూలభావము జూపుచుండ, నానారాష్ట్రసంఘ మిట్టి వివాదమును పరిష్కరింపజాలదా? కాని యీ సంఘమువా రిందుకు బూనెదరని తోచదు. లేబరు ప్రభుత్వము వారు ఇంగ్లండుకును రుష్యాకును సఖ్యమును కుదుర్చుటకు జేసిన బ్రహ్మాండప్రయత్న మంతయు, త్రుటికాలములో భగ్నమయ్యెను. భావ పోరాట మెటులుండునో చెప్ప వీలులేదు. కలహములతోను వివాదములతోను నిండియుండెడి వాతావరణమునందు, శాంతియు సఖ్యమును బెరుగుట దుర్లభము.

కీర్తిశేషులగు లాలా హన్సురాజుగారు.

ఆర్యసామాజకులును, దయానంద ఆంగ్లో వైదిక కళాశాలాధ్యక్షులును, స్వార్థత్యాగులు నగు లాలా హన్సురాజుగారు లాహోరులో చనిపోయిరని వినుట కెంతయు చింతించెదము. హన్సురాజుగారు తొంబదవ సంవత్సరమున కాలధర్మము నొందిరి. వీరి జీవిత మంతయు దేశసేవయందే గడచెను. రాజకీయ రంగమునం దంతగ ముందునకు రాకున్నను, సాంఘిక విద్యావిషయకాలకే వీరు మిగుల ప్రశంసార్హముగ కృషిసలిపి, కీర్తిగాంచిరి. హన్సురాజు బోలు కర్మవీరు లుండుటచేతనే, ఆర్యసామాజము విశేషాన్నత్యము గాంచుట తటస్థమైనది.

మైసూరులో మిషనరీల దుడుకుతనము

హిందూపండితుల సన్మానము మైసూరులో మిషనరీలు నానాటికి దుడుకుతనము హెచ్చించుచున్నారు. ఈమధ్య నొక బ్రాహ్మణజాతి క్రైస్తవులలో కలిసిరి. మునుపటి 100 సంవత్సరముల కాలమునందు, కాని మా రామచంద్రరావు గారి కుమారుడైన నద్దుపాటి గొడ్డకపిళ్ళా సము నిచ్చిరి పండితుల నందరిని రప్పించి ఆ బ్రాహ్మణజాతికి ప్రాయశ్చిత్తము చేయించి మరల హిందువులలో కలిపించిరి. భరతవార పంచములను బహిరంగముగా చెరవులలో నిరతేచ్చుకొనినప్పుట పొటలందు బజారలందు తిరుగగొల్పుటకు అంగీకారము పండితు లిచ్చిరట. ఈ పండితుల వ్యాధి నము ప్రశంస నీయము. ఇట్టి దుడుకుతనము నికమందు మిషనరీసాదరులు చేయుదురు గాక యని యొకవిశేషి వ్రాయుచున్నాడు.

అబ్దులకరీం అరెస్టు

కాబూలులో చెరసాలలో నుంచిరి ఆఫ్ఘను రాజ్యమునకు హక్కుదాడవని చెప్పుకొనుచున్న అబ్దులకరీమును ఆతని అనుచరులను అరెస్టుచేసి కాబూలు చెరసాలలో నుంచిరి తెలిసినదని పంజాబ్ వ్రాసినది (ఆ.ప్ర.)

విదేశ వార్తలు

ఈజిప్టులో అంతయు నర్దుకొనుట

గెజిరా నీటిపారుదల ప్రదేశము

ఆల బీప్రభు చర్య

రీస్, నవంబరు 26:—ఈజిప్టు పరిశీలకులందు ప్రతి మాట్టలు విడిచిపెట్టినట్లు తెలుస్తున్నది.

కార్టూములో ఈజిప్టు సేనలు మరలినవి. తక్కిన కొలది గంటలకాలములో ఇతరముగూడ రైలు ఎక్కి పోయెదరు. ఈజిప్టులన్నియు ఆంగ్ల ద్వారా పాత్యాధికారములు. ఈజిప్టు ప్రజల ప్రాణములు గాని, ఆస్తిగాని భంగము లేకుండజరిగినవి.

నార్మేడ్ క్రైతము గెజిరా ప్రదేశములో ప్రతిపంతు నిమిత్తము నీటి పారుదలను ఆచరణయోగ్యముగ జేసిరి. దీని వలన ఈజిప్టు ప్రజలు తమ పంటలకే నీరుజాలదని గోలవెట్టిరి. దీని వలన ఈజిప్టు నీటివనతికి తక్కువరాదని భారతదేశ నీటిపారుదల పరిశీలకులందును అనుభవముగల నిపుణులును క్యాంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాలయపు నిపుణుడును అమెరికను ఇంజనీరును ఏమియు లోటురాదని జెప్పిరి. అమెరికను ఇంజనీరు తన నివేదిక మును ప్రత్యేకముగ కారణములను తెలుపుచు ప్రకటించెను. ఈజిప్టు ప్రజల యభిప్రాయము ప్రకారము రైలు ప్రవాహమును పరిశీలనలో నుంచులెను. జూలై నుండి సెప్టెంబరు వరకు నది వడిగ పొంగును. జనవరిలో తగ్గిపోవును. జూలైలో తక్కువగా మామూలు ఎత్తున సరిగా నీరు నిలిచిపోవును. ఎరద సమయమున పొవునీరు వృథాగాకుండ మక్కారు దామువలన ఆపు జేయబడెను. సుదాసు ప్రభుత్వమువారు దానిని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునా రిచ్చిన సామ్యుతో పూరి జేసిరి. ప్రపంచములో ఇంతగొప్ప దా మొకటి యుండనవచ్చును. ఈసంగతు లన్నిటిని ఈజిప్టు ప్రజలకు జెప్పిన వారికి నచ్చు లేదు. అందుచే ఆలింబీ ప్రభువు గెజిరా ప్రదేశములో ప్రతి పంటకు 800000 ఎకరములకు ఎక్కువగాకుండ నీరును వదలి పెట్టవలెననిరి. ఈసమస్యంతను విచారించుటకు ఆంగ్ల ఈజిప్టు సంఘము ఏర్పడినచే జరగవలెను. ఈ సంఘమునకు తమ ప్రతినిధులను నియమించుటకు ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు సదా నిరాకరించిరి. అందుచే ఈ సంఘ మెన్నటికిని సమాజేమే గాలేదు.

ఈజిప్టు సేన్య గాండు ఇష్టమగుభవించుచున్న నీటి సప్లయకి ఏమియు లోటురాదని స్పష్టముగ ఆలింబీ ప్రభుని ప్రకటనము తెలుపుచున్నది.

ఇరిషు పార్లమెంటులో

ఈజిప్టు సేన్య ములలో బ్రిటిషువారి చర్యకు తమకు ఏమియు సంబంధము లేదని తెలియజేసిరి.

సేనలు ఆంగ్లాండ్రీయా కేసునున్నవి.

ఈజిప్టులో కనిపింపలేదన్న బ్రిటిషు సైనికులు కని పించిరి. వీరిని అరెస్టుజేసిరి.

ప్రెంచిపత్రికా వ్యాఖ్యలు

పార్లెన్, నవంబరు 24:—ఈజిప్టు బ్రిటిషువారింపిన తేలికల ప్రాంత పత్రికలు ఇట్లు వ్యాఖ్య మొనర్చుచున్నవి:— మనము తప్పక ఘోరపోరాటమునకు దిగవలసి వచ్చును. దీని ఫలితములు ప్రమాదకరముగ నుండవచ్చును. గ్రేటు బ్రిటను నానా జాతిసమితి పంచాయితీకి ఒప్పుకొనవలెనని ఏరీన్ పత్రిక వాకొనుచున్నది.

ఒక్క జాతిసమితివారివలననే ఏతేజస్యును గలుగవచ్చు నని లి ఓమరుపత్రిక నడుపుచున్నది.

ప్రజాసంఘము కోల్పోవలసివచ్చునని కొన్ని బ్రిటిషు కోల్పోలను జగులులుగారు మానుకొనవలసి వచ్చెను. బ్రిటిషు వారు తమబలమును స్థాపించిపెదప జగులులుగారు మర్యాద దక్కించుకొనుటకు తక్కిన మరతుల నంగీకరింపవచ్చును అని ఆవనీరుపత్రిక తెలుపుచున్నది.

బ్రిటిషు సంక్షోభముచే ఆసియా ఆఫ్రికాలో కల్లోల ముదయించును. ఆదేశములోనున్న ప్రెంచిస్థానములకు ప్రమాద ముఘటిల్లును. కాని బ్రిటిషువారికి జాతిసమితియందు ఒక మోస్తరు ప్రత్యేకమగు భక్తిగలదు. గ్రేటు బ్రిటను తనహక్కును ఆ ముజురుపుటకు ముందు ఆహ్వానము నిర్వచింపలేదు. దానికి మే నిండ్లించును కాని ఇది ప్రాంతుకు మంచికి అని వారను

కొనరాదు. కాని బ్రిటిషువారు తమస్థానమును చక్కగ గాపా డుకొనరని ఈకోటిపూరియు తెలుపుచున్నది.

ఈజిప్టు బ్రిటిషుసేనల సెయిన్స్ బాలరు. కాని ఈజిప్టు బ్రిటిషు ఇతర ముల్కమును ప్రపంచమునకు వ్యాపించునని పిగ జో పత్రిక భయపడుచున్నది.

ఈజిప్టు జాతిసమితిలో లేకున్న ఈజిప్టుకోరినచో దా ని నంగీకరించుటకు జాతిసమితి ఒడంబడికలో అవకాశమున్న దనియు కాని ఇదిజాతిసమితికి చాల కష్టమైనదనియు మాట్టి సుపత్రిక వాకొనుచున్నది.

రబ్బరు వర్తకము

నిర్బంధ నిధానము

ప్రస్తుతముందున్న రబ్బరు వర్తకపునిర్బంధములను తొల గించుటకు అవసరములేదని స్పేరియలు సెటిల్మెంటు ప్రభుత్వము వారు తెలియజేసిరి.

బ్రిటిషు సేతపనివాండు అమెరికను ప్రతిపదుకు క ర్మాలయములందు వారమునకు 82 గంటలకు బదులు 39 గం టలు పనిచేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఇది డిశంబరు 1-వ తేదీ నుండి ఆమలు జరుగును.

పలనెను హైకమిషనరు

గవర్నర్ జార్జి మక్లెన్ గారు 45 హెర్బార్డు క్యాముగారి ఫోనే నియమింపబడుదురని తెలియచున్నది.

ఇండియాకు వైమానిక మార్గము

లండను ఇండియా వైమానిక మార్గము సేర్పరుచుటకు వా ర్నాలో ఒక కార్మాలయము సేర్పాటుజేయవచ్చు ననుకొనుచు న్నారు. ఈ విషయమై బ్రాంకరుగారు చర్చించిరి. స్వీడయా గోస్లావుమార్గముకంటె వార్నా బుకారెస్టు మార్గము బాగుండు ననుచున్నారు.

ఎవరస్తు పర్యటారో హాణము

అమెరికను ప్రయత్నము

తెన్న, నవంబరు 25:—వసంకేయుతువులో ఎవరస్తు పర్యటము సెక్కుటకు అమెరికనులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇద్దరు స్వస్ పర్యటావోహాణులుగూడ ఇందుగలరు.

డెంబీ ప్రదర్శనము

ఇండియాకు లాభములు

నిజముగు భ్రాతృత్వ మేర్పడుట

లండన్, నవంబరు 26:— విజయ రాఘవాచారిగారు హైకమిషనరులకు విందోసగు ఇట్లు జెప్పిరి. ఈవిందు మిత్రా గారి నిమిత్తార్ మియబడెను. ఆధికవిషయములో భారతముం టపము దివ్యముగ నున్నది. వెంట్రిలన రాజకీయలాభములు ఎన్నియోగలవు. దీనివలన సామ్రాజ్యమున అందరకును నిజమైన భ్రాతృత్వ మేర్పడును.

ఇండియానుంటపు సుతి

వెంట్రి ప్రదర్శనమునకు బోయి భారతముంటపమును జూడ బోయినపుడు అచ్చట మంచినపులుసు జూచి ఆత్మర్యము జెందని సమయములేదని సర్ జోసెఫ్ మక్కుగారు తెలియజేసిరి. వచ్చే సంవత్సరము భారతదేశప్రాతినిధ్యము లేకున్నచో చాల విషాద కరముగ నుండునని జెప్పవచ్చుననిరి. భారతీయుల చతురతను దేశభక్తిని, ధీశక్తిని, ఎంతయు కొనియాడెదననిరి. ఇదేమోస్తరుగ సర్ జేమ్స్ ఆల్కట్రావర్నక్లూక్కు సర్ జిన్నియడు గ్రేగారును కొనియాడిరి.

ఉక్కు కవచము

గుండుడెబ్బకుగూడ చెక్కుచెదరని ఉక్కుకవచమునొక దానిని వాషింగ్టన్ యుద్ధశాఖకు వాశేన మొనర్చు సమయమున పైకిదీసి జూపించిరి.

తెహరన్ మునిసిపలు ఇంజనీరు

తెహరన్ గారు రాజీనామా వ్రాసిరి

అమిరాలిగారి సేన

అమిరాలిగారి వైమానిక సేనలో పనిచేయుటకు బ్రిటిషు వైమానిక వావికు లేగిరను వార్త లసత్వమునియు బ్రిటిషుప్రభు త్వమువారి సమ్మతి లేనిదే అట్లు ప్రవేశించ నీయమనియు అట్టి సమ్మతిని ఇవ్వజాలమనియు ప్రభుత్వమువారు తెలియ జేసిరని రూటరు తెలుపుచున్నాడు.

జలాంతర్గామి

యెక్కిదిబ్బ ఎక్కినుగాని ప్రాణాపాయముగాని మును గుటగాని తటస్థింపలేదు.

పెరిషియా విప్లవకారులు

బుష్టెరుకు యుద్ధనౌకలు

తెహరన్, నవం 28:—తత్వము పెరిషియా యుద్ధనౌక బుష్టెరు కేసుచున్నదని తెలియచున్నది.

ఇండ అద్దెల పోరాటము

కేడు సైదు గోల

లండను, నవంబరు 26 :—కేయిడు సైదులో అడ్డగోల భయంకరరూపమును దాల్చుచున్నది. క్యాండ్లంగు, క్లయికు సైదుజిల్లాల ప్రజలందరును బలాత్కారముగ ఇండనుండి తమ గొట్టిన నిరోధించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. మెరిపు తాలూకు ఉద్యోగులు వచ్చుచున్నపుడు తెలియజేయుదని బాలభటులకును, గంటలను గొట్టవారికిని ఉత్తరపు జేయబడెను. పోలీసు దళ ము హెచ్చుజేయబడెను. కొన్నిచోట్ల ఇండలోనుండి పెడు గొట్టబడినవారు మరల లోపల ప్రవేశించుటకు ఒప్పుకొనిరి అందరిని ఏకముగ మరుసటిటి పెడలగొట్టుటకు ఆలోచించు చున్నారు.

నల్లమందు సభ

నిందుసభ ఆపుజేయబడెను

సాయంత్రమువరకు వ్యవహారము సేర్పాటుజేయు ఉప సంఘమునా రెట్టి ఒడంబడికను జేసికొనుట కుదరకపోవుటచే నిందుసభ 27 వ తేదీవరకు ఆపుజేయబడెను.

ఇండియాలో ఇస్లాముమతము

లండన్, నవం 26:—ఇండియాలో మహమ్మదీయ పరి శీలకులగుర్తీయుపన్యసించుచున్న సంవత్సరమున సర్ జార్జి లాయి డ్ గా రిట్లు జెప్పిరి:—ప్రపంచముంతటను ఇస్లాముమతము ప్రా ప్తుగ నుండునటులేయు అవకాశము నార్వేడ్లక్రితమును పోయె ను. ఇండియాదేశములో రాజ్యాంగాభివృద్ధిచేయునపుడు ఇస్లా ముమతమునకు సౌకర్యముజేయవలెనని జయనద్దీసుగోరుట మం చిదే. అదివ్యాయమైనదే. ఎవరును నిరాకరింపరాదు. ప్రపంచ ములో ఇస్లాముమతము చాల పలుకుబడిగల్గియున్నది. మధ్యధ రాసముద్రము కిరుప్రక్కలను మంచినలుకుబడిగల్గియున్నది. ఇ స్లాముమతముచిహ్నామ్రాజ్య ప్రజాస్వామ్యమునంటిది. ఇప్పుడుగూడ ఇంకను ప్రపంచములో ఇస్లాముమతము సాయకత్వమునుపహించు గాక! ఇండియానుండి హర్షి నుకేస తీర్థయాత్రకులకు వసత లేర్పరుపబడును. జాగ్రతగ కాపాడెదరు. సామ్రాజ్యమున్న ఉ ప్పొగునటుల జేసెదము. ఇస్లామును సామ్రాజ్యమును ఇది నే పాపాశముగ ఏర్పడును. రెంటికిని ఇదితప్పురు.

ఇండియాలో బ్రిటిషుపాలనము గట్టిగయున్న గాని ఇం డియాలో జాతులకు వ్యాయము గలుగజాలదనియు 1924 లో ఇంగ్లండుకు రాయబారులుగవచ్చిన మహ్మదీయ రాయబారు లేవరును ఇండియా కిట్టిపాలనము గావలెనని జెప్పలేదని ఓడ్య యరుగారనిరి.

మహ్మదీయులు అర్హతగలవారున్నచో కొందరికి ఐ సి. ఎస్. ఉద్యోగములను ప్రత్యేకింపవలెనని జయనద్దీసుగారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

రోమహరి డబ్బు 1-కి రు. 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటిలో కలిపి పట్టించిన రోముముఖూ దునిమములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు పెక్కుదు, మంటయుండదు. రోముముఖూ రాలిపోవును అమృతాంజనం డిబో, మకరాను - బొంబాయి.

పాత్రోగారి ప్రత్యుత్తరము

కృష్ణజిల్లాబోర్డు వారి సన్మానపత్రము

మంత్రిపాత్రోగారి ప్రత్యుత్తరము

ఆర్థికవిద్యా విధానములు

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ స్థలనిర్ణయమింకను కాశేదు.

కృష్ణ జిల్లా బోర్డు సన్మానపత్రము

గౌరవనీయులగు సర్. ఏ. పరశురామ పాత్రోగారికి
కె.టి. బి. ఏ. బి. ఎల్., ఎం. ఎల్. సి.

మదరాసు ప్రభుత్వవిద్యా శాఖమంత్రి

గౌరవనీయులగు ఆయా, వివిధజనులయొక్క సౌకర్యములకు డేములులకు సంబంధించిన విషయములను తెలిసికొనుటకు మీరు మాజిల్లా కరుదెంచిన యీ సమయమున మీరు జిల్లాబోర్డు సభ్యుల మగు మేము అమితగౌరవముతో మాప్రాధికారార్థకమగు స్వాగతము నిచ్చుచున్నాము. దేశరాజకీయముల బాగుగా నెరిగిన మీరు యింజనీరింగ్ విద్యాశాఖయొడను జానితోపలా వచ్చి యిబ్బందుల నెల్ల తొలగించి తగిన సంస్కరణల చేసి మాజిల్లాకు కావలసిన విషయముల కనుకూలించునట్లు ప్రభుత్వపదధిని మార్చి నడుపగలరని చూపుటకు సంతోషించుచున్నాము. ముఖ్యమైన రెండు శాఖలకు మీరు ఆధిపతిగా నున్నందులకు మేము గర్వించుచున్నాము. ఆర్థికగతే మీరు మాప్రాధికారములలో మాసౌకర్యములపట్ల అభిమానము గలిగియున్నారనిమాడ గర్వపడుచున్నాము. ఆంధ్రమంత్రులలో నొకరుగా మీరు బ్రాహ్మసభ్యుల సభ్యుల పరిపాలనమును జయప్రథముగా కొనసాగించినందులకు మిమ్ముల నభినందించుచున్నాము. మరియు రిజర్వు సభ్యులచేయొ కొన్ని తప్ప మంత్రుల యధీనము చేయవచ్చునని ప్రభుత్వమునకు చూయభిప్రాయముల తెలుపుటకు ఇప్పుడు తొట్రుపాటు మాకు లేదు. దేశముయొక్క విద్యా విషయికావసరముల తీర్చుటకు మదరాసులో రెసిడెంట్ లో యూనివర్సిటీని. ఆంధ్రదేశములో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును గూర్చి ఆలోచించుటలో మీ ఆతురత, అయ్యా, మేముగ్రహించితిమి. ఆంధ్రము ఒకసాంత్తరాష్ట్రమును, విశ్వవిద్యాలయమును, కలిగియుండుటకు పట్టుదలతో నున్నారని తెలుపుచున్నాము. మాఆశయములతో మీరు సానుభూతులౌదురని నమ్ముచు ఈ కోరికలు వెంటనే కాకపోయినాకాలక్రమముగా ఫలించునని నమ్ముచున్నాము. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయస్థానమునుగూర్చి ఆంధ్రదేశములో తక్కినస్థానముల కన్న బెజవాడ అన్ని సౌకర్యములతో తగియుండునని మేము తలచుచున్నాము. ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చునెడల దాని రాజధానియే ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకుమాడ సరైన స్థానము కప్పకాగలదని చెప్పుచున్నాము. అయ్యా, మాజిల్లాలో 20,00000 మంది జనులు 1801 గ్రామములలో కలరని విశేషపర్చుననుచున్నాము. మేము 714 ప్రారంభ పాఠశాలను తాలూకా బోర్డులక్రింద, 7 బోర్డు మధ్యపాఠశాలలు, 8 హైస్కూలు, 1 స్టేషన్ హైస్కూలు మొత్తము 46910 స్కూలులతో కలవని తెలుపుచున్నాము. ఇందులో 29768 మగపిల్లలు 17,142 మంది ఆడపిల్లలు గలరు. కాని మా సిద్ధాంతము తాలూకా కొక హైస్కూలు లైన నుండవలెనని ప్రతిగ్రామమునకూ ఒకపాఠశాల ప్రతి 20, 10 గ్రామములకు ఒకమధ్యపాఠశాల యుండవలెను. ప్రస్తుతదేశపరిస్థితుల కనుకూలముగా నుండునట్లుమీచేతనైన మార్పులనన్నిటిని ప్రవేశపెట్టునట్లు మేముసలహానిచ్చుచున్నాము. గవర్నమెంటువారిచ్చే గ్రాంటులు రు 220031 తో సహా మేము విద్యకై 581255 చెచ్చించుచున్నాము. ఇందులో 250 గ్రంథాలయముల కిచ్చుచున్నాము. ఇట్టి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వమును నొక్కటకు మేము జంతుచున్నాము అందుచే విద్యావ్యాప్తికి అడ్డముకలుచున్నది. ఎందుకనగా మనరాష్ట్రమునుంచి హిందూదేశ ప్రభుత్వమునకు 848 లక్షలు పోవుచున్నవి ఎట్లయినచూమీరు మాకైకృషిసలబ్దుడుగాక. మారాష్ట్రములో త్రాగుడునీరుతగ్గింతుగాకయని కోరుచున్నాము. నుంచి రోడ్లు వగైరాలు లేక పోవుటచే జనులకు సౌకర్యముగా లేదని గ్రహించి డి. సి. డిల్ల్యువారికన్న లోకల్ ఫండువారు శ్రమతీసి కొందురుగాక యనికోరుచున్నాము. జిల్లాబోర్డుఆర్థికస్థితిలోప

ముగా నుండుటచే వారీపనితీసికొనజాలరు ప్రభుత్వమునకు అవకాశమున్నంతవరకు మాజిల్లావిషయములో ప్రత్యేకముగా మంజూరు చేసి ఎల్. డి. మెం. టి. రీ. పా. క. ల. లు, హై. మా. గు. ట్లు వల్ల డి. చేసి మీ ఆధికారకాలమును స్వంతముగా నొనర్చుకొందురుగాకయని మేము ప్రార్థించుచున్నాము.

గౌరవనీయులగు ఆయా, విశ్వవిద్య విధేయనేమటు
కృష్ణజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుడు, సభ్యులు.
బందరు 27.11.1924

పాత్రోగారి ప్రత్యుత్తరము

జిల్లాబోర్డు వారి సన్మానపత్రమునకు పాత్రోగారి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు యీరీతిగా జెలిపిరి:—

మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము పునర్నిర్మాణము గూర్చియు, ఆంధ్రదేశమునకు ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయము గూర్చియు మీరు నూచించియుంటిరి. ఆధునికకర్ణుల ప్రకారము విశ్వవిద్యాలయముల అధికారయాచరణ తక్కువగా నుండవలెననియు కొలదియాచరణయందే యెక్కువశ్రద్ధ వహించి యుండవలెననియు చెబుచు మీయద్దేశములతో నేనేకీర్తించుచున్నాను. ఈవిషయమును తన విశ్వవిద్యాలయమునందు గుర్తించబడినది. నూతన విశ్వవిద్యాలయస్థానము తర్చరచి కొంతకాలము గడచినపిదప నవి ప్రత్యేక విద్యాలయములుగ జేయబడును. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ మేర్పాటు జేయుటనుగూర్చి ప్రభుత్వమువారిలో చింతించుచున్నాను. విశాఖపట్నం సభలోని నూచనల ననుసరించి ఒక చట్టము తయారు జేయబడుచున్నది. దానియందు అవసరమగు మార్పులు సరిజేరుబడిన పిదప విశ్వవిద్యాలయమువారికి ప్రజలకు అభిప్రాయార్థము ప్రకటింపబడును. ఈలోపుగా ధనసహాయము విషయమునగూడ ఆలోచింపవలసియున్నది. ఈపద్ధతిని పూర్తిగా నములు జరుపుటకై ప్రత్యేక వ్యవస్థల భూరి విరాళములకై యెదురుజూచుచున్నాము ముందుగా స్థలనిర్ణయము జేసికొని కార్యరంభమునకై గడంగుట మంచిది. బెజవాడ రాజమండ్రి విశాఖపట్టణములు అర్హస్థానములుగ నూచింపబడినవి. బెజవాడ వ్యాపారములకల్ల ముఖ్యకేంద్రస్థానము గావున చాలమంది దృష్టి నాకర్షించును. రాజమండ్రి వరము చరిత్రాత్మక ప్రాముఖ్యము గలదిగావున అందుల కవసరమగు విజ్ఞానానుమాల వసతులు గలవని యందురు. బ్రైటును ఆఫ్ డి యాను అని పేరు వడిన వారైయనకు చాల ఆంగ్లకరమగు శీతోష్ణస్థితి గలదు గావున అదిగూడ నొక యనుకూలస్థానముగా పరిగణింపబడుచున్నది. విశాఖపట్నం సభానామ ఏమియు నిశ్చయింపజాలక స్థలనిర్ణయమును ప్రభుత్వమువారికి విడిచిపెట్టిరి. ఇతర విషయములలో బాటు, ముఖ్యముగా చరిత్రప్రాముఖ్యమును, నీటివసతి, శీతోష్ణస్థితి నివాసయోగ్యతయు ఆంధ్రదేశముయొక్క అభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారు గమనించి పిదప స్థలనిశ్చయము జేయవలసి యుండును. ఇది త్వరలో జరుగగలదు.

ప్రాథమికవిద్య

మిజిల్లాలో తాలూకా కొక హైస్కూలు, గ్రామమున కొక ప్రాథమికపాఠశాల యున్నవని తెలియుటకు సంశించుచున్నాము. విద్యకై మీరు రు 5,8255 ఖర్చు పెట్టుచున్నార. ఈవ్యయము 2,000,000 జనసంఖ్యకై ఖర్చుచున్నది. అనగా ఇంకను విద్య నేర్చుకొనక మిగిలిన బాలుకసంఖ్య నూటికి 45 మంది కన్న హెచ్చులేదు. విద్యాభ్యాసములేని బాలికలు నూటికి 75 గలరు. బెజవాడ, ఏలూరు, భీమవరం తణుకు కైకలూరు తాలూకాలు విద్యాపన్నవిధించుటకు ఇంకను నిశ్చయించలేదు. బందరు, గుడివాడ, నరసాపురం తాలూకాలు ఇదివరకే వసూలుజేయుచున్నవి. కైకలూరు భీమవరం తాలూకాలు ప్రాథమికవిద్యావిషయములందు ఇతర తాలూకాలకన్న ముండుజ వేసినను యిందులకు బూనుకొనలేదు.

ప్రభుత్వమువారి విధానము పెట్టెంబరు 8వ తేదీ ప్రకటనలో విడితము చేయబడినది. ప్రాథమికవిద్య క్రమోపాధింపవలెనన్న 500 పై జనసంఖ్యగల ప్రతిగ్రామమునందు నొక పాఠశాల యుండవలెను ఇప్పుడీరాష్ట్రమునందు వేయిమందికన్న పెక్కు జనసంఖ్యగల గ్రామములు 2087, విరువలకు హైగానున్న గ్రామములు 3,749 లకన్నెక్కు కాబడినపాఠశాలలు లేకయున్నవి. ప్రాథమికవిద్యచట్టము ప్రకారము యీవిషయమున ప్రభుత్వములకు స్థానికసంఘములు చేయవలసియున్నవి. ఈచట్ట ప్రకారము గల అధికారమును ఇప్పటికి 128 తాలూకాలలో 74 ను, 80 పురపాలక సంఘము

లలో 16 మాత్రమే ఉపయోగించుకొనినవి. విద్యపన్ను విధించుకొను అధికారమును అములు జరుపుకొనిన తాలూకాబోర్డులు మాత్రమే నూతనపాఠశాలల నేర్పరచి విద్యావ్యాపకము జేయునపుడు ప్రభుత్వ ధన సహాయము నుగోర నక్ర తగలియుండును. ప్రభుత్వమువారు యీవత్సరము 840 నూతన పాఠశాలలకు గ్రాంటుల నిచ్చిరి. ముందువత్సరము మరి 400 పాఠశాలల కీయనున్నారు. కావున యితర స్థానికసంఘములన్నియు ధనసహాయమును గోర నర్హతగలిగియుండుటకు విద్యాపన్ను విధింప త్వరపడవలయును. ప్రాథమికవిద్యను సర్వవ్యాపకముగ నట్లు జేసి, ప్రజల స్థాంఘిక ఆర్థికస్థితిగతుల కనుకూలమగు విద్య నేర్పబడునట్లు జేయుటకై ప్రాథమిక విద్యాబిల్లు వేరొకటి విచారించబడు చున్నది.

ప్రభుత్వ ఆర్థికవిధానము

ప్రస్తుతము మన రాష్ట్రముయొక్క ఆర్థికదుస్థితిని మీరు గుర్తించియే యున్నారు. అన్యాయముగా మనము కేంద్రప్రభుత్వమువారికి మనతాబడిలో సుమారు ఐదవభాగమును 848 లక్షల నిర్బంధకొనవలసి యున్నది. ఆయవ్యయపట్టికలలోని అసందర్భములగుర్చి నేనిదివరకు తెలిపియుంటిని. అంచనవేయబడిన రాబడులు తగ్గుటచే మిలేవ్యయ మవలంబించవలసి వచ్చుచున్నది. కాని ఈపద్ధతి ప్రజాహిదమును బడయుదు. స్థానికసంఘములు ఖర్చుల బెట్టుకొనలేక ప్రభుత్వసహాయమున కెదురుచూచుండును. రాజకీయ వ్యవహార గొడవయందు యాయార్థిక మొలను వినిపించుకొనవచ్చును. కేంద్రస్థానికప్రభుత్వముల ఆర్థిక సంబంధము విఫలముగవ్యక్తకరించునది. పన్నులవిధించు సమర్థ పరిమితింప బడదు. పన్నులను విధించుట రాబడియేగాక మిగిలిన ఆర్థికపరిస్థితులను బట్టి గూడ పన్నుల రేటును నిశ్చయింపవలయుండును. ఏస్థలమునోదైన అచ్చటి జీవనవ్యయము పొడిపంటలనున్న గువాటిని గుర్తించి ఎంతవన్నకు తగియున్నవో తెలిసికొనవలెను. ఏదేశమునందుగూడ పన్నుల యత్నములు అభినందింపబడవు. పన్నులను తగ్గించి వేరువిధముగా రాబట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టవలెను.

గ్రామములస్థితిగతులు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వరాబడులనుండి కొంతభాగము కేంద్ర ప్రభుత్వమున కొసంగి మిగిలినదానిలో పరిపాలనావ్యయము భరింపవలెను.

రాజ్యాంగవిధాన సంస్కరణసంఘమువారు నూతన పన్నులను విధింపక తీరనియవస్థతలస్థించునని నూచించుచు యాదిగవ రీతిని దేశస్థితిని దెలిపి యున్నారు:— ఇండియాలో పట్నములసంఖ్య అతిస్వల్పము. పల్లెలవాసులే అత్యధికముగ నున్నారు. దేశము ముఖ్యముగా వ్యవసాయముపై నాధారపడినది. ఇండియాలో 244 మిలియనుల ప్రజలలో 226 మిలియనులు పల్లెలయందే యుందురు. ఇంగ్లాండు పరిశ్రామిక దేశమని పేర్కొడినను నూటికి 58 మందిమాత్రమే పరిశ్రమయందు 8 మాత్రము వ్యవసాయమునందునున్నారు. ఇండియాలో నట్లుగాదు. నూటికి 71 మంది వ్యవసాయదాతులు, 12 పరిశ్రామికులు, 17 వర్తకులు, 2 స్వంతవ్యాపారములవారు, 1 1/2 వంతున ప్రభుత్వోద్యోగులు గలరు చెన్నరాష్ట్రమునందు నూటికి 11 మంది పట్టణవాసులు. పన్నులరాబడి యెక్కువభాగము పల్లెల వారినుండియే వచ్చును. వీరే యెక్కువ నష్టబోయెడివారు. వారిలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు పేనవారుగను విద్యావిహీనులుగను జీవనయాశ్రయ వనసమర్థులుగా నున్నారు. వారు యిప్పుడిప్పుడు తమపాక్షులను బాధ్యతలను గుర్తించుచున్నారు. తమకు ప్రత్యక్ష ప్రాతినిధ్య ముండవలెననియు తగిన విద్యావైద్య సహాయము లుండవలెననియు రియతులు గోరుచున్నారు. ఆర్థికములకు రాజకీయములకు అనాభావసంబంధము గలదు.

ఆర్థికపద్ధతి లోపములు

పన్నుల విధించు విధానములో కష్టములను తొలగించుటకై పన్నుల విచారణసంఘమువారు తగిన ప్రయత్నముల జేయుచున్నారు. పౌరుని నికరత్రు రాబడిని బట్టి పన్ను విధించవలెను. కావున ముందుగా ఆర్థికపరిస్థితుల తెలిసికొనవలెను. ప్రభుత్వమువారి పనుల నిర్వహించుటకై యేదో యొకవిధము గ పన్నుల విధింపక తీరదు అయినపుడు పన్నులను హెచ్చుజేయుటకంటె ప్రస్తుతపద్ధతిలమార్చి సరిజేసికొనినచో రాబడి యధికముకాగలదు.

ఇండియాలో భూమినిష్ఠు యిప్పుడే అధికముగానున్నదని ఆందోళనగలదు. ఇంక సభికముజేసినచో చాల నిరసనముండును. శ్వవసాయభూములపై బరువు తగ్గించుటకుగాను పన్నులవిధానమును మార్చవలెనని కాసనసభలవ్యాపార ప్రజలు వాంఛించుచున్నారు. ప్రాథమికవిద్య వ్యాపకమునకై చిన్నవిద్యాపన్ను విధించుచున్న గొప్పగొప్ప స్థానికసంఘములు విధింపకున్న

మహాత్మనివ్యాసములు

ఎంగుయిండియా

- (1) బెల్గాంకాంగ్రసు ఆధ్యక్షత, (2) బహిష్కరణపక్షమువారికి ఉపదేశము,
- (3) ఏకమత్యము చేకూరునా?

బహిష్కరణపక్షమువారికి ఉపదేశము మహాత్మనివ్యాసము

ఎంగుయిండియా

“బహిష్కరణపక్షమువారికి” అను పేరి కక్రింద మహాత్మ్య డివ్యాసమును వ్రాసెను.

“బహిష్కరణ పక్షమువారికి చాల విచారకరముగా నున్నది. అందులకు పూర్తిగా కాకున్న చాలవరకు నేనే బాధ్యుడనను తలపు నాకు విచారమును కలిగించుచున్నది. నేను గూడ గట్టి నమ్మకముగల బహిష్కరణవాదులలో నొకడనను విషయమే నాకు మనశ్శాంతిని కలిగించుచున్నది. నాకు కలిగించినటులే బహిష్కరణపక్షమువారి కందరికినిగూడ కలిగించు నుగాక! బహిష్కరణవాది అనుపదము అందమైనదిగాదు. దాని వలన ఏమియును వెల్లడి యగుటలేదు. 1920 లో కలకత్తాలో ఆహ్వానింపబడిన ఆసహాయతీర్థాచమును విడువ నొల్లనివారు; అని చూత్రము లేబుచున్నది. దానిలో ఆచరణ యోగ్యమగు విషయము దౌర్జన్యపూర్ణము. 1920 వ సంవత్సరమునకు పూర్వముగూడ మనము అసహాయవాదులముగానే యుంటిమి. ఆనగా పైకి మనము దొరతనముతో కలిసి పనిచేయుచున్నట్లు కనబడినను మనభావములు ప్రభుత్వమునకు ప్రతికూలముగానే యుండెను. 1920 లో ఆపదతిమోహియినది. మనోవాక్యాయ కర్మలకు సహకారమును (ఏకీభావమును) కలిగించుటకు ప్రయత్నించితిమి. అందులకు దౌర్జన్యపరిత్యాగ మనవర మని యును మనము ప్రభుత్వమునకు విచ్చిక్షణహాయమును వీలైనంత వరకు తగ్గింపగలిగినచో వారు ప్రజలకు లాభదాయకమునను గ్రహింపగలిగితిమి.

అసహాయవాది ఎవడు?

“పాలకులపట్ల ద్వేషములేకుండను వారికి హాని లేలపకుండను వారి ధర్మని రూపుమాపగోరుచు, ఆ పద్ధతివలన కలిగిన నదుచాయములను శాసనసభలు న్యాయస్థానములు విద్యాశాలలు బిరుదములు దురాక్షర కరములగు విదేశీవస్త్రములు మున్నగువాని సి-బహిష్కరించువాడే అసహాయవాది. ఇది నిర్మూలనా స్వరూపము”

స్వతంత్రపాతకాల సేవరులకు, పంచాయతీ న్యాయ స్థానముల సేవరులకు, నూలువడకింపుకు, ఆహూతుల బట్టుల నేయించుట, అనునది నిర్భాగ్యరూపము. అప్పుడు కాంగ్రెసు సభయే భారతశాసనసంఘ స్థానము నాక్రమించి విచ్చిక్షణ దేశా రాధకుల సహాయమున స్థిరముగ దేశసేవచేయునదిగా నుండును. కాని అనుకొన్నరీతిని ప్రభుత్వశాఖల వైదింటిని నిర్భాగించుట సాధ్యముకాలేదు. కాంగ్రెసుశాఖలవలన సంత్రిప్తికరములగు ఫలితములు కలుగలేదు. అందువలన మనలో కొందరికి అభైర్యము కలిగినది. వారు శాసనసభలద్వారా దేశసేవను చేయగలుగుదు మని తలచిరి.

సహనమనసరము

అసహాయవాదులు నిజముగా దౌర్జన్యమును పరిత్యజించి యున్నచో యిటుల కాంగ్రెసువారిలో కొందరు అసహాయా ద్యమును నువ వలిపోయినందుకు వారిపై నాగ్రహమును చెందియుండగూడదు. తమరెట్టి నేతృత్వోను సద్భావముతోను అసహాయాద్యమును ద్వారా దేశసేవను చేయగోరుమన్నారో అట్టిదేశభక్తిని సద్భావమునే కలిగి రెండవపక్షమువారుగూడ శాసనసభలద్వారా దేశసేవను జేయగోరుమన్నారని యాహింసవలనయిందెను. వారులుచేయలేదు. ఇప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమువారిని అనబడుచున్న కాంగ్రెసు వారిని బహిష్కరణపక్షమువారు తీవ్రముగా దౌర్జన్యముతోను ఎదిరించిరి. వారు నిజముగా దౌర్జన్యమును త్యజించియున్నచో స్వరాజ్య పక్షము వారి పట్ల సహనమును చూపి

గార విం చి వారి యిష్ట ప్రకారము దేశ సేవచేయుట కనుచుండియే యుండవలెను. కాని బహిష్కరణపక్షము వారట్టి అసహనమును చూపుట బోవనుని నేనను. తాము అసహనమును చూపుచుంటిమనిగూడ వారు గ్రహించియుండలేదు. ఆత్మవిశ్వాసమును అసహాయాద్యమునందు గట్టి నమ్మకమును కలిగియుండుటకు బదులుగా స్వరాజ్యపక్షమువారి సహాయముకొరకు ఆశించిరి. అది దౌర్జన్యమేకము. అట్టి దౌర్జన్యమువలననే దేశములు పాలకుల సహాయము నాశించుట తలపట్టించుచున్నది. ఆపరాధీనభావ మిప్పటికిని లోలగలేదు గాననే ఒడంబడికకు కొందరింకను అంగీకరింప బాలు కున్నారు.

స్వరాజ్యపక్షమువారు చెప్పకొనుచున్న రీతిని వారు నిష్కపటవర్తనలుగాక బహిష్కరణపక్షమువారిలో కొందరు తలచుచున్నట్లు స్వరాజ్య పక్షమువారు కపటలేయని వాదనరీతి కంగీకరించెద మనుకొనుట అపుడైనను బహిష్కరణపక్షమువారు స్వరాజ్యపక్షము వారిని ప్రేమించుటయే గదా కర్తవ్యము. అట్లు బహిష్కరణపక్షమువారు స్వరాజ్య పక్షమువారిని నిజముగా ప్రేమించెదచో వారి పద్ధతులను గూర్చి నైకపక్షపాతపరిపాలన లేదు. బహిష్కరణ పక్షమువారిలో విక్రీలి హెచ్చించుచుండి ఖర్చుపనితప్ప మరేమియును కనపడదు. హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి, అస్పృశ్యతలగుగూర్చి సరిగా గ్రహించినగాని పనిచేయ టిలలేదు. అపుడైనను వీనిని గూర్చి హెచ్చుచుండికి అవకాశముండదు. బాతీయపాతకాలలో కొందరికి పనియుండునుగాని అందులకు ప్రత్యేకార్హత లుండవలెను.

ఖద్దరు విషయమున నమ్మకమున్నచో అందరి కిని పెద్దలకును పిన్నలకును స్త్రీలకును పురుషులకు నుగూడ విని వేలయందును పనిచేయుట కపార మగు అవకాశమున్నది.

శాసనోల్లంఘనము

మొదటిపని నిర్భాగకార్యక్రమము. అది శాసనదేవతగాని శాసనోల్లంఘనము సాధ్యపడదని దౌర్జన్యమును నిజముగా పరి త్యజించినవారి కందరికిని స్పష్టముకాక మానదు. శాసనోల్లంఘన మనగా ఒడలు తెలియని ఆవేశమును కలిగించునట్టి శక్త్య సంహారమును ఉద్దేశమున జేయుటలేకుండ అపారమగు కష్టముల ననుభవింపగల శక్తియే. అది లభించుటకు దేశపరిస్థితులలో ప్రశాంతభావ మేర్పడవలెను. హిందువులును మహమ్మదీయులును, బ్రాహ్మణులును బ్రాహ్మణేతరులును, సర్వ హిందువులును అమర్ల హిందువులును కలిసింపరనుటకు తగిన నమ్మకము కలుగవలెను. ఇతరులసహాయ మక్రరలేకుండ దేశారాధకుల సోదగు అవసరముగనంత అధికముగా నూలు వనుటకు సేత నేయటము మనము నేర్చుకొని యుండవలెను. ఇట్టి సామర్థ్యము కలవారినంఖ్య హెచ్చుగా నున్నచో మనచుట్టును చెలరేగిన కారుచిచ్చును చల్లార్చి శాంతిని కలిగింపగలుగుదురు అట్టి వారినంఖ్య అల్పముగా నున్నచో వారు మంటలను చల్లార్చి బోయి దానిలోనికి మాడిపోయెదరు.

నిజముగా యిట్టి అసహాయవాదులు దేశము నందున్నచో వారి ఒడంబడికకొరకు కలహింపరు. ఏలయనగా లొంగని లొంగదీయబడని అసహాయ బహిష్కరణవాదులు, ఎట్టికష్టములుకలిగినను ప్రేమ నుశ్యజి-పని శాంతమతులు, దేశీయులందరును ఆవి శ్వాసమును చూపినను త్రివిధ నిర్భాగకార్యము లందు చలించని విశ్వాసము కల స్థిర చిత్తులు దేశమునందెందరుకలగో ఎవరీక్షించుటకే యీ ఒడంబడిక యొకసాధనము. అట్టివారికి పరులసాను భూతి అనవసరము. అట్టి బహిష్కరణపక్షము వారు చూపగల సానుభూతిని సహాయమును నాకే అత్యవసరము. నేను వారినందులకరించెదను ఇట్టి మనోవిజయము కలవారు శా తముగను నిరాశ్చర్య బరముగను నిరంతరాయముగను దేశసేవ చేయ గలుగుదురు. వారు వినుగుకొనరు. చిరుబుస్సు మనరు. అంతరాత్మ సంతుష్టినితప్ప మరెవరివలనను

వి. ఇప్పుడేపన్న విధింపట చార్యుప్రసాదసారమై యున్నది. పూర్వానుభవమునుబట్టి యిది విధింపట నిర్బంధింపవలసివచ్చును. ఇతర దేశములు కలిపోతే

మనదేశపన్నులవిధానమును ఇంగ్లాండుదేశ విధానముతో సరిపోల్పుటకు వీలులేదు. మనదేశమునందలి రాబడి అంచనాలు వెలుపు లెక్కలు సరిగాలేవు. ఏదేశమునందైనను కష్టము (సుంకముల) రాబడి యితరరాబడులకన్న అధికముగనుండును. ఇంగ్లాండులో మనకి ఒక్కొంటికి పగటున రూ 675 పన్ను విధింపబడుచున్నది. వ్యవసాయదేశముగు ఇటలీలో తలకు రి-1.6 శాసలరాబడి. ఐరోపియను దేశము లన్నిటిలో ప్రజలందరకు ప్రాథమికవిద్య గరపబడుచున్నది. వాల్బిన్సీయందు ప్రజలకు ఆరోగ్యవిద్యా వ్యాపారవిషయ సౌకర్యములన్నియు స్థానిక సంఘముల ఖర్చులపైనే జరుగుచున్నవి. ఇటలీదేశ గ్రామములు ఆర్థికసాంఘికపరిస్థితులు సరిగ మనదేశమునకు పోలియుండును. అన్సోటగూడ పన్ను లధికముగ నేయున్నవి. మనదేశమునందంత యెక్కువజేసినయెడల ప్రజలందోళన జేయుదురు. కాని ప్రజలు పరిపాలనాధికారములందు కొంతభాగము విహించునపుడు ఖర్చులనుగూడ భరించుకొన సంసిద్ధులై యుండవలెను.

మనదేశములో ఏ పన్నులు ఆ త్యధికముగ సమభాగములుగా లేవనియు ప్రజల బీడించుచున్నవనియు నొకయవవాదగలదు. కాని అందుకు తగిన నిదర్శనములు జూపనిది విధానమును మార్చవీలులేదు. కావున ఆర్థికసమస్యను పరిష్కరించుటకు ప్రతిరాష్ట్రమునందు యేదోయొక జిల్లాను తీసికొని పరిక్షింపవలెను. అందునిమిత్తము పరిపాలనాసభము గలవానిను స్వతంత్రపాద్యతలగులవానిను గలవారిని కొందరిని దేశపరిస్థితుల విచారించ నియమింపవలెను. ఆప్యుడుగాని సరియైన ఆర్థికపరిస్థితులు వెల్లడిగావు. దీనిమూలమున పాలికులకును పాలకులకును సమరసభావము కుదురగలదు.

* * * * *

కృష్ణాజిల్లాబోర్డు ఆధ్యక్షుడు:—సుంత్రిప్రాత్రో గారిని దిగబెట్టుటకుగాను బందరునుండి గుడివాడమీదుగా 29 వ తేదీన గుడివాడపాము రివలేదీన నూజిపిడుచేరుకొనెదరు.

నోటీసు

గంటూరు ఆడిషనులు డిస్ట్రిక్టు మునసిఫ్ కోర్టులో
OS. 401/1924

వాతి:— చెన్నూరు నరసింహ్యం.

ప్రతివాది:— చిలకమర్రి రామసుబ్బారావులు

ప్రతివాది కొందా రాములు పేరుటకు వ్రాయించి యిచ్చిన ప్రాంతరినోటును యీవాది ఆర్డరు పొంది పై నెంబరున దావా దాఖలుచేసి యున్నాడు. సదరు యీ నెంబరు దావా రి-12.1924 తేది వాయిదా వేయబడినది. ఆక్షేపణ లున్న యడల సదరు వాయిదా రోజున 10 గంటలకు పక్షిద్వారా గాని స్వయముగాగాని హాజరు కై తెలియపరచుకోవలెను. లేనియెడల యక్కుపాట్రిగా డిక్రి అవును.

ఎమ్. వి. నరసింహాచార్యులు,
వాదితపు స్టీడర.

ఇప్పుడే వచ్చినవి ! ఇప్పుడేవచ్చినవి !!

నాటక సంఘములకు
కావలసిన, కలరులు, టోపా
లు, డ్రస్సులు, బ్రోచీలు మొ
దలగునవి వెల సరసముగా
దొరకును.

అన్నిరంగులగ్రీసు పెయింట్సు 1 ప్లిక్	0 10 0
పారిస్ తెరల్ గ్రీసు 1 సీసా	1 4 0
డిటా లోకల్ మేడు 1 సీసా	0 14 0
స్విటుంగం టాటిల్ 1 సీసా	0 8 0
క్రీపుహెయ్ అన్నిరంగులలో 1 అడుగు	0 8 0
సిల్వరు లోలాకు 1 జత	1 6 0
రాజపాట్టటోపాలు	8 8 0
డిటా రెండవరకం	4 8 0
క్రీపుహెయ్ పా	9 0 0
డిటా రెండవరకం	4 8 0

కె. నాదముని అంపు సన్స్,
164 చెన్నాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

ఎట్టి బహుమానమును ఆపేర్చింపదు. ఎట్టివారు దేశ క నకలరని పాఠకులకు నమ్మకముకలదా? కలిగి నచో వారిపేరులను యీ పత్రికలో ప్రకటించి లోకమునకు చాటవలసిన అవసర మావంతయును లేదు. మో. క. గాంధీ

బెల్గాం కాంగ్రెసు అధ్యక్షత

మహాత్మానివాసము

ఎంగు యిండియా

నిన్నను ప్రకటింపబడిన వ్యాసములో మిగిలినభాగము. భారతకాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభలో స్వరాజ్యపక్షము మానమువహించిరి. నూరువరకు సమ్యక్తమైనవారు చాలమంది యునుగదాని ఏకీభావముకొరకు వారు మానము తో మాన్యు నంగీకరించిరి. తమకు ప్రతిపక్షములను ఆశయము లను వదులుకొనవలసినవచ్చినందునబహిష్కరణపక్షమువారు లో లోకముందును నిరుత్సాహముగా నుండిరి. ఒడంబడిక మరతులు సరిగా నుండలేదని వా రాక్షేపించిరేగాని ఒడంబడికకు ప్రతి కూర్పుగా ఓటునియ్యలేదు. ఇందులకు రెండుపక్షములవారిని శ్రేణింపవలసినదేగాని తనవలన అత్యధికమగువనిని దేశీయు లా శిం చు చు న్ను పు డు ఎ వ ర యి న సరిగా ప ని చే యు ట కి ట్టి ప రి శ్ఠి తు లు ప్రోత్సాహక ములని చెప్పవలెను. గాని నాకు అహింసయుదుగల నమ్మ కమును పరిక్షించుటకుమాత్ర మిది సరియైనతరుణము. స్వరా జ్య, బహిష్కరణ, వితవాద, స్వతంత్ర, శేషముల హామీ యాలు, పక్షములున్నగు వివిధపక్షములపైనను ఆంగ్లేయుల పైననుగూడ నాకు సమానమున ప్రేమయేర్పన్నచో నే నధ్యక్ష తు కహించుటవలన నాకును నా ఉద్యమమునకునుగూడలాభ కరిమే యగును.

వికమత్యప్రయత్నము

నేను దేశీయులను మోసపుచ్చుచున్నాను. నేను రాజకీయ ములను మతమును వేరుచేయుచున్నాను. మతముగా మాధవశ్వాస మనియు యితరులను ద్వేషించి వారితో కలహించుట యనియు నా యభిప్రాయముగాదు. సహనమనబడునదియే విశ్వమత మని నా యభిప్రాయము. నీతిదూరములగు రాజకీయములను బహిష్కరింపవలసిన నా యభిప్రాయము. అట్లులేన రాజకీయము లనువదలిపోవలెననికొందరందురు. కాన అశివా అనుభవముకాదు. నేను సంఘమునందేయుండవలెనుగాని ద్వంద్వముల క తీతుడను గా నుండవలెను. ఏదిఏమిటనను నేనిపుడు కాంగ్రెసును వదలి జేయుట పిరికితనము కాకమానదు. నేనధ్యక్షతహింసించుటకుగ లయిబృందులను తొలగించుటకే ఎల్లవారును ప్రయత్నించుచు న్ను సమయమున నేను అధ్యక్షతను నిరాకరించితి నేని అదిప లాయనమేయగును. నాకు మానవస్వభావముపైనను మానవసం ఘముపైనను అత్యధికమగు విశ్వాసముకలదు. తక్కిన మానవకో టితో పోల్చిన భారతీయులందఱి ఉత్తమమే అనదగును గాని అ ధమమనదగదు. ఉద్యమము మానవస్వభావమునందు విశ్వాసము కలదని నమ్ముచున్నది. మార్గము అంధకారబంధురముగా కనబ డుచున్నను, భగవత్సహాయమునందు నాకు నమ్మక మున్నయెడ లను నాఅసహాయతను ఒప్పుకొనజాలినవినమ్రత నాకు కలిగి యున్నపక్షమునను భగవంతుడే నామార్గమును లేజోవంతము గా వించి నాకుచేయుతయొసంగి నడిపించును. నాకు యిప్పటికి ని అసహాయోద్యమమందును కాసనోల్లంఘనముందును గట్టి నమ్మక ముండినను దేశీయులలో హెచ్చుమంది అసహాయోద్యమ మును కాసనోల్లంఘనమును అంగీకరింపగలగితిని. తరనినిశ్చలము గు దైవసహా మునలన నేను గ్రహింపగలిగితిని. కాన కాం గ్రెసువారి అసహాయోద్యమము ద్వేషముపైనను యిర్పాద్యపై ను ఆధారపడి ఏర్పడినది కాదని లోకమునకు వెల్లడించుటకు పరస్పరసహాయమునే ఆధారముచేసికొని జాతిమత విభేదమును పాటించుట అన్ని పక్షములవారిని ఏకీభవింపజేయుటకే నే ను ప్రయత్నించెదను. విమర్శనలనగాక అనగా వట్టిఆక్షేపణల వలనగాక స్వరాజ్యమును సంపాదించి చూపుటవలననే అసహా యోద్యమమును కాసనోల్లంఘనమును ఆవలంబించుట క్షు ద్ధ వి లు లే కు డ చే య వ ల సి న భారమును అన్ని పక్షములవారిమీదను వేసెదను గాన బెల్గాం కాంగ్రెసు మహాసభకు అన్ని పక్షములవారును ప్రతినిధులుగా రాజులకపో యినను ప్రేక్షకులుగానైన వచ్చి తమసలహాలను తెలిపి తోడ్ప డవలసిన మాలానా మహమ్మదాలీగారు చేసిన విజ్ఞప్తి నంగీక రింపవలసిన అన్ని పక్షముల ప్రతినిధులను నేడుటకు సాహ సించెదను.

కాంగ్రెసువారి ముఖ్యకర్తవ్యము

స్వరాజ్య, బహిష్కరణపక్షములకు చేరిన కాంగ్రెసు వారిపైని గొప్పభారము పడియున్నది. హిందువులు మహమ్మ దీయులు, బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులు, మున్నగు వివిధజా తులకును మతములకును చేరిన కాంగ్రెసువా రందఱును తమ ప్రవర్తనమునందును తమ ఆకృతులయందును తమ విధానమును చూపవలసియున్నది. వారు కాంగ్రెసుకు పరిచర్య సలుపుటకు రావలెనుగాని పరిచర్యను కోరు యజమానులుగా రాగూడదు. ఖద్దరునుగూర్చి నాలుగేండ్లనుండి బోధించుచున్న కాంగ్రెసు వారందరును ఖద్దరుపట్టు తమకుగల విశ్వాసమును వెల్లడించుటకు ముఖ్యముగా ఖద్దరుపట్టులే ధరించి రావలెనుగాని మరేపట్టులను ధరింపగూడదు. ఒండొరులపట్టును ఒండొరుల మతాచారముల పట్టును అత్యధికమగు సహనమును గౌరవమును చూపుటవలన వివిధ జాతులవారికిని మతముల వారికిని భిన్న సంఘములవారికిని వర్ణ ములవారికిని వికమత్యమును కల్గించుటయందు తమకుగల గట్టి పట్టువలన కాంగ్రెసు వారందరును ప్రకటింపవలెను. కాంగ్రె సుకు వచ్చెడు అనర్గహిందువులకు సదుపాయములను చేయుటకు ప్రత్యేకముగా శ్రద్ధవహించి అస్పృశ్యతానివారణమువందు తమకు గల నమ్మకమును హిందువులు వెల్లడిచేయవలెను.

నావద్ద మంచుమాకులు పులే

హిందూ మహమ్మదీయ కలహములు, వంగరాష్ట్రవిర్రం ధము, అకాలీలకు కలుగుచున్న నిరంతరభాదలు, వైకం సత్యా గ్రహముపై దాడి, స్వరాజ్య సంపాదనము మున్నగువానికి దురాయకట్టువలె పనిచేయు గోస్థాయి చిటుకాలను తెలుపవలె నని ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును నన్ను కోరుట సహజమేగాని అట్టి మందుమాటలు నాకడ కేమియునులేవు. అవి వారికడనే యున్నవి. మార్గదర్శక ఫలకమువలె నేను దారినిమాత్రమే చూపగలను. దానిని కాంగ్రెసువాడు గ్రహించినను సరే తిర స్కరించినను సరే వారి యిష్టము. భగవంతుడు మనకు తోడ్ప డునుగాక. మో. క. గాంధీ.

బొంబాయినభలు

నర్వేంటు ఆఫ్ యిండియా పత్రిక

“వికమత్య మెట్లును కుదురదని ఎరిగియుండియు ఆ అశు భవార్త నిపుడే తెలుపుట మంచిదిగాదని మరొకని నెలలు జరు పుటకే ఉపసంఘమును ఏర్పరచిరను. వాదమును మేముంగీకరింప జాలము. ఈసభలవలన నేర్పడినయొక మత్యభావము ఎట్టిప్రబలని రోధములనైన అతిక్రమింపవచ్చును. అన్ని విషయములలోను ముఖ్యతమమనదగిన రాజ్యాంగవిధాన నిర్మాణభారముగూడ నీ ఉపసంఘముపై పెట్టబడుటవలన చాలితర కలుగుచున్నది. విక మత్యము కేవలము భావనాప్రపంచమునందే ఉన్నంతకాలము ను ప్రజలలో అధికోత్సాహము కలుగదు. కాని స్వరాజ్యవిధా న నిర్మాణము దానిని క్రియారూపము గావించును. అన్ని రాజకీయపక్షములును చేరిననే గాని అట్టివిధానమంగీకరింపబడ వలెను. అట్లందఱు ఏకీభవించి కోరిననేగాని బ్రిటిషువా రు వానిని నెరవేర్చు” (ఆ. ప్రె.)

ఉపసంఘసభలు

వికమత్య ఉపసంఘమున కట్టుబడి రామలింగారెడ్డి సి. వి. ఎస్. సరసింహరాజుగారు గూడ సంయుక్తజాతీయపక్ష ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

ప్రభుత్వమునములు

మహాత్మానివాసము

ఒక సవరణ

“సంచన శేని వ్యవహారమునకు రక్షణచెల్లునుగాని సమ్మత వారిని మోసపుచ్చుట మున్నగువంచనల కట్టిరక్షణ చెల్లదు” అని గూడ మహాత్మాడు వ్రాసెను. (ఆ. ప్రె.)

ధోరాజీ ప్రచురణసంఘము

అక్రమసంఘముని గొండలాదివాను ప్రకటించెను “ధోరాజీ ప్రచురణసంఘమువారి ప్రకటనల రాజకీయ మమును పురకొల్పుచున్నవి. ఆంధ్రము అక్రమసంఘము వారి ప్రకటనలన్నియు బహిష్కరింపబడెను. వానిని గొండలుసం స్థానములోనికి తీసికొనిరాగూడదు” అని దివానుప్రకటించెను. (ఆ. ప్రె.)

ఈజిప్టులోనిరృంధములు

జిగ్నాలుపక్షమువారు మువ్వరను అరెస్టు జేసిరి

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

నవంబరు 28:—జిగ్నాలుపక్షములో ముఖ్యులగు అబ్దులు రహిమాను ఫామిగారు, పార్లమెంటుసభ్యుని, నక్రాషి ఎగ్జండ రుగారు, ఆంతరంగిక కార్యదర్శి, వివిషము మాక్రాము బివియ డు, వాఫదైటు పక్షమువాడు, యామధ్య జిగ్నాలుగారితో ఇంగ్లండు బోయినయాతని, బ్రిటిషుఅధికారులు అరెస్టుజేసిరి.

బ్రిటనుకు ప్రాచీనసహాయము

ఈ విషయము నహితి సమలి వారు షో కతచ ము కలుగ జేసి కొ న ర త న ని శ్రేంచి వారి న్యాయ సలు శ్రేంచిప్రభుత్వభిప్రాయములుగా బ్రిటిషువారు గణించుటలేదు.

శ్రేంచిప్రభుత్వమువారు బ్రిటిషువారికి నష్టదాయక ముగనుండునట్లెన్నడును ప్రవర్తింపవని బాల్టిస్టను మంత్రివర్గ మునకు తెలియజేసిరి.

ఇంగ్లాండులో తుపాను

ఇంగ్లాండులో పెద్దకుపానువలన ప్రబలనష్టముగలిగెను. కాస్టియను సముద్రముపై భయంకరమగు గాలివానవచ్చెను.

తాడంకి హైస్కూలు (కృణ జిల్లా)

విద్యామంత్రిగారి సలహా

కృష్ణాజిల్లాలో తాడంకిజోర్డు హైస్కూలు ఉద్యోగులు విద్యామంత్రిగారిని సన్మానించి అభినందనపత్రము ప్రసాదిం చుచు, తమ హైస్కూలును రికన్స్ట్రుజ్ జేయింపవలెనని గోరిరి. ఈసందర్భమున తమతో కపిలేశ్వరపురం హైస్కూలు పోటీగా నున్నదనియు, తమస్కూలును జిల్లాబోర్డువారు ఖాయ పరచిరనియు మవి జేసికొనిరి.

విద్యామంత్రిగారు తెలుగుభాషలో ప్రత్యక్షమిచ్చుచు, ప్రస్తుతవిద్యావిధాన యవస్థలను వర్ధిల్లించిజెప్పి, అనేకమంది బి. ఏ. లు ఉద్యోగులు లేక మరయే యితరపనులు జేయన నర్హులై జీవనాధారములేక తల్లిడిల్లుచున్నందులకు తమ విచారము నుజెప్పిరి. ఇట్టిపోటీలు బెట్టుకొని తిరిగి అట్టి విద్యాలయముల నే స్థాపించక పోయినచో స్థానికసంఘములు తమచేతిలో ను న్నుపుడు వృత్తివిద్యలు నేర్పు పరిశ్రామిక పాఠశాలలను స్థాపిం చుకొనరాదా యని సలహాజేసిరి.

శ్రీధన్వంతరి జయంతి—కావలి

ఈకారీక హుళిత్రయోదశి సోమవారం సాయంత్రం 8 గంటలకు కావలి గ్రామంలోని ఆయుర్వేద వైద్యులు శ్రీధన్వంతరి జయంత్యుత్సవమును కార్నెవక్ రీడింగు రూములో జయప్రదమాగా జరిగించిరి.

శ్రీధన్వంతరిపూజ అయినతోడనే తదుర్వచారమై సమా చూతులయిన మహాజనులు మ-రా-రా-శ్రీ కావలికోర్డు పీఠురు గారైన రెవ్రారు వెంకటసుబ్బయ్య, బి. ఎ., బి. యల్ గారి అధ్యక్షతక్రింద సభచేరుగా వైద్యరాజు పర్ణకాల లక్ష్మీనృసింహ అయ్యంగారు వారు శ్రీ ధన్వంతరి ఆవతారమును గురించియు ఆయుర్వేద ప్రాచీనతను గురించియు ఉపన్యసించిరి. తరువాత కావలి తాలూకాబోర్డు వైసుప్రెసిడెంటు గారున్న కోర్డు పీఠురుగారును ఐన మ-రా-రా-శ్రీ దేశభట్ల రంగయ్య బి. ఎ., గారు ఆయుర్వేద బౌద్ధధాతయముల యొక్క ముఖ్యావశ్యక తను గురించి చక్కగా నుపన్యసించి ఈగ్రామమున నొక ఆయుర్వేద వైద్యులయమును స్థాపించుటకు సభ్యులెల్లరు తగు ప్రయత్నమును చేయగోరి యొకతీర్మానమును ఉపపాదించిరి. అందుకు విషాదముగూలు హెడ్ మాస్టరుగారైన మ-రా-రా-శ్రీ ముత్తరాజు శేషయ్యగారు ఉపపాదనను లంపరుచుచు సభ్యు లలో కొందరు కమిటిగా యేర్పడి చందాభివృద్ధియారుచేయించ వలసినట్లు నుడివీరి. మ-రా-రా-శ్రీ వెలమూరిసుబ్బారావుశాస్త్రి బి. ఎ., గారును మ-రా-రా-శ్రీ శింగంపల్లి వెంకటసుబ్బారావు బి. ఎ. గారు మొదలగు మహాజనులు ఆమోదించిరి. పై సభ్యులలో కొందరైన వెలమూరి సుబ్బారావుశాస్త్రిగారును, ముత్తరాజు శేషయ్యగారు రేవ్రారు వెంకటసుబ్బయ్యగారు ను, కనుమళ్ళ వెంకటరమణయ్యగారును దేశభట్ల రంగయ్య గారును, పర్ణకాల లక్ష్మీనృసింహయ్యంగారును, ఈనెల 30 తేదీ సమావేశమై కమిటికి మెంబర్లను నిర్ణయించవలసినట్లు తీర్మానించిరి. అధ్యక్షునికి వందనములతో సభముగింప బడెను.

(శ్రీయోధిలాసి)

నెల్లూరు జిల్లా కో-ఆపరేటివ్ ఖాదీస్టోర్స్

ఈ సంఘము తే 28.6.24 దిన సాపింపబడి సహకార పరపతిసంఘముల రిజిస్ట్రేషన్ వారిచే రిజిస్టరు చేయబడియున్నది.

ఇందు ముఖ్యముగ ఖద్దరు ప్రోత్సాహమును అవసరము గల వనలు వ్యాపార సరళిన జనుల పరపతిమీద జరుపబడును ఇప్పటికి సుమారు 60 మంది సామాన్యసభ్యులున్నారు. ఒక చినచెరుకుకు గ్రామ సహకార పరపతిసంఘము మాత్రము సభ్యత్వమును పొందియున్నది. ఈ ఖాదీస్టోర్స్ యొక్క పని యంతయు గ్రామ పరపతిసంఘముల సహాయ ప్రోత్సాహము లమీద ఆధారపడి యున్నది. దూది, రాటపుసామానులు ఆ సగా చెపులు కడుర్లు అనుమానులు వస్త్రాల పరికరములు, వడు తునాలు, ఖద్దరువస్త్రములు ఇచ్చియు విక్రయింపవలసి యు న్నది. గ్రామ పరపతిసంఘములవారు ఎక్కువగా సంఘముల తరపున సభ్యత్వమును పొంది ఆయా గ్రామములలో ఉద్యమ మును ప్రోద్బలపరచి, గ్రామమున కంతయు మలయుసామగ్రిని మామూలమున తెప్పించుకొనుటచే ఈ ఖాదీ స్టోర్స్ యొక్క పని సాధకముగను. కావున గ్రామస్థులు ఈవిషయమై ఆలోచించి వెంటనే తమ సంఘములతరపున సభ్యత్వపు చందా రు 50 ల వంతున మాకంపి సభ్యత్వము పొందుటయే గాక ఆయా గ్రా మముయొక్క అవసరమునకై ఎంతదూది వస్త్రాల ఆ గ్రామముల కయి వారు తీసికొనగల్గినదివచ్చుచి తెలిపినవెంటనే పనిప్రారం భించి అట్లు సప్లయ చేయుదుము. ఇది నూతనముగా స్థాపితమ యిది. ఇప్పటికి కొంతవఱకు వస్త్రములు మాత్రము కొని అ మ్ముచున్నాము. నూలుకూడ సేకరించి సప్లయ చేయగలము.

జిల్లాలోని పరపతి సంఘములవారే కాక ఇతర జిల్లాల వారు తమకు నూలు కావలసియుండిన ఆవివరమును, ఎంతనూ లు మాసమునకు కావలయుననుటయు తెలిపిన మేము సప్లయ చేయు నిర్వాహులు చేయగలము.

ఎట్లుయిన అందరుచేరి సహకార సంఘముగ నేర్పడిన ఈ ఖద్దరు పరిశ్రమభివృద్ధి ప్రయత్నమును మిక్కిలి జయప్రప ముగ నెరవేర్చింప జేయవలయునని బ్రార్థన

ఇందు విషయమై ఉత్తర ప్రభుత్వములు కార్యదర్శి -పెర నెల్లూరునకు జరుపనగును.

టెరుగింటి వెంకటసుబ్బయ్య,

అధ్యక్షుడు.

కో. పార్లసారథి అయ్యంగారు,

కార్యదర్శి.

శిరోమణి, విద్యాలయల హీనస్థితి

మిత్రమండలివారు మదరాస్ విశ్వవిద్యాలయమునందు 'వి. ఏ., మొదలగు పట్టపరీక్షలతోబాటు సంస్కృతమునం దును శిరోమణి, విద్యా, అను విరుదుగల పరీక్షలను నెల కొలిపి వానియందు దుత్తిర్లులేనవారికి పైచిరుదముల నొసంగి అంగపాఠశాలలోగాని, సంస్కృత పాఠశాలలోగాని లేక కళాశాలలందు గాని వీరుపాఠ్యాయుపదివికి తగియుండురని నియమించి దేవభాషను కొంతవఱకు నున్నతస్థితికి తెచ్చిరి. ఇప్పుడు పై గీర్వాణభాషనుగాని, ఆంధ్రము మొదలగు దేశ భాషలను గాని యభ్యసించి పై పరీక్షలయందుత్తిర్లులగుటకు, విజయనగరమునందును, తన్నుపురియందును, తెనాలియందును, ఇంకయు తిరుపతి, చిట్టెగూడూరు మొదలగు పట్టణములందును కళాశాలలను స్థాపించియున్నారు. ఇప్పటికి సాధారణముగ పది సంవత్సరములనుండియు వానియందు గీర్వాణ దేశభాషల నభ్యసించి యనేక విద్యార్థులు శిరోమణి, విద్యాపరీక్షల యందు నెలవేరియుండిరి. కాని యట్టివారికిసాధ్యాయపదవులు మాత్రము దొరకుట మిగులదుర్లభమై యుండెను. వీలయిన జిల్లా బోర్డువారితరపున స్థాపింపబడి యుండు అంగపాఠశాలల యందుగాని, పురపాలకసంఘము, మిత్రమండలి, మొదలగు వారిచే నెలకొలుపబడిన ఉన్నతపాఠశాలలందును గాని సుపాధ్యాయపదవులందున్న సంస్కృత పండితులును, తెలుగు పండితులును, నింకయు నాయాదేశభాషాపండితులును శిరో మణి, విద్యా పరీక్షలయందు దుత్తిర్లుకాని వారు సాధారణ ముగ నిప్పటికి శిరోమణి విద్యా పరీక్షలయందు నెరవేరిన వారు నాలుగువందలకు పైనున్నారు. కానివారు నిరుద్యో గులై యుండుటయు మనము చూచున్నాము. అట్టిపరీక్షలం దుత్తిర్లులేనవారికి సుపాధ్యాయపదవులు లభింపకపోవు సంద ర్భమున వాని నింత కష్టపడి చదువుట మాత్ర మేలతెలియకు న్నది. భక్తి సదుపాయము మున్నుండు గలుగునను యానచే

గదా యనేకకష్టములనుండి చదివి యుత్తిర్లులగుట! అట్లు చది వియు యదకు నిట్టి యవధి తెందవలసియుండిన నెట్టి పురు షార్థమును వాడు సంపాదించినవాడగును? కేవల విద్యా మాత్రమేతమ గతిగినదాని నొరలకు బోధించుటకు గాని స్యముగ ననుభవించుటకు గాని దేహమును కాపాడు కొనినగదా అనకాశముగలగును? కష్టపడెదవాడను, కష్ట పడినవాడను నొక్కటేయైన నందినపుడు గల తారతమ్య మేమియుండును? కావున విశ్వవిద్యాలయపు వైపట్టపరీక్షల యందు నెరవేరినవారి నే పాఠశాలలయందుల పండిత పదవులకు నేర్పరచి మన దేశవిద్య లనభివృద్ధికి తెందునట్టి యవకాశము గలుగును గాకయని కోరుచున్నాను. (విద్యాభిమాని)

దేశీయ వార్తలు

భారత బొగ్గువిచారణ సంఘమువారు రంగూన్ నుంచి 29 లేదీ సింగపూరువెళ్లి అచ్చటినుంచి 9 డిసెంబరున కొలంబో వెళ్లెదరు. అక్కడనుండి మదరాసువత్తురు. (దబ్బు. సి. బెనర్సీ గారు సంఘములో నొకసభ్యుడు) కొలంబోలో సంఘమువారిని కలుతుగట.

ఇన్.డి.స్కె.పెన్ అను పేరితో నన్ను ఫిల్మ్ థాప్రెస్ లో అన్వేషిస్తాడని ఫిల్మ్ కమిషనరు గారు ప్రక టించిరి.

నవ. శివస్వామయ్యగారిని పబ్లిక్ సర్కిస్ కమిష నుకు అధ్యక్షుడుగా నుండుమన్న వార్తకు ఆధారములేదు.

కన్నాటు యువరాజు, యువరాజ్య 14 డిసెంబరున ఏ డె ను వ త్తురు. వారి నచ్చట ఏ. బి.టి. మిలిటరీ క్రకటరీగారు కలిసికొందురు. వారందరు బొంబాయికి 19 లేదీకి వత్తురు. అచ్చటినుంచి పూనాను చూచి కల కత్తాను 24 లేదీకి వెళ్లి 28 దాకా ఆచల నుండును. వీరు గవర్నరుల ఆతిథులుగా నుండురు.

బొంబాయి ప్రభుత్వపు రివిన్యూమెంబరు, జహంగీరు, ఆర్థికసభ్యుడు లారెన్సుగార్లు సింధుదేశములో సంచారము చేయుచున్నారు.

బొంబాయి గవర్నరుగారు భార్యతోగూ కరాచీ, హైదరాబాదు (సింధు) ఖేర్ పూరు సంస్థానము, సహ్యాయ మొదలగుచోట్లను చూచుచు సింధుదేశమున సంచారము కావించురు. వారిసంచారము సమయమున అధికార, అనధికార్య సన్యాసములు పెక్కులు జరుగును.

దివాలాదారుముందు ఎవరిఅప్పు తీర్చవలెను

విచిత్రమగు దావా

ఎలయన్న శ్యాంకుకు కరాచీలో బ్రాంచిలదు. హిరా చంద్ తారాచంద్ అనునొక కంపెనీవారు 30000 రూపాయ లు బొంబాయిలో ఒక మనిషిపరంగా యివ్వవలయునని ఆ బ్రాంచి ఆఫీసులోకట్టి దానికగు ఖర్చు, కమిషన్, ఇచ్చివేసిరి. కరాచీబ్రాంచివారు బొంబాయి హెడ్ ఆఫీసుకు డబ్బుపంపే లోగా బ్యాంకు దివాలాతీసినది. ఈ 30000 వేలరూపాయలం తెనది. దానిపైన హిరాచంద్ కంపెనీవారు దావాతెచ్చిరి. హైకోర్టులో (ఒరిజనల్ పైదు) విచారణజరిగినది. అప్పలవారం దరితోపాటు యాకంపెనీవారికి గూడ 100 కి యింతని యిచ్చు టా లేక 30000 విగతా బాకీలేటులన్నను సరే ముందువీరి కిచ్చి వేయటా అనుప్రశ్నవచ్చినది.

30000 ఇచ్చి వేయటయే న్యాయమని తీర్పు చెప్పగా హైకోర్టుకు అప్పీలు చేయబడినది. కేసువిచారణ జరిగినది. తీ ర్పు యికా చెప్పలేదు.

పశువుల తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-6-0. వి. పి. లో 0-11-0

1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్తే 0-5-0 మాత్రమే

అరికాడ్లు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, శిశుగా వలన పగిలి నీరు కారుటయు, జలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పశువులమీది జలపోయి మంచినచర్మము రాగల దు. పశువునొప్పియు నయచుగను. స్వల్పక్రయము. కాశి తగు శ్మకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

అమృతాంబునములలో, ముదరాను

వార్త

చిత్తపావత్రక

ప్రతిదాండ్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును

సచిత్రమాసపత్రిక ప్రతివందికయందును 3,4 రంగులవటములు కలిగి ఇతర చిత్రవటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో వతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

పంచత్వర చందా	రూ 6 0 0
అర్ధసంవత్సరము	" 3 0 0
విడిపత్రిక	" 0 10 0

మాదిరిపత్రిక గోరువారు అణాలు 0-10-0

స్తాంపులు పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంప బాలము. మాదిరిపత్రిక తెప్పించుకొన్న తర్వాత చందాదార్లుగ చేరినయెడల ఆ సొమ్ము మినహా యిచ్చుకొని తక్కినసొమ్ముమాత్రము పంపవచ్చును.

ప్రస్తుతము పోస్టు రూబు ప్రకా రము. 0-2-0, రిజిస్టరుచార్జి, 0.కి.0 తపాలు చార్జి అధికమగుచున్నది. మీరే ముందుగ మణి యార్దరు పంపిన శ ఖర్చు తగ్గును. వి. పి. లు వంపి నచో సొమ్ము మారు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుటయు ప్రతికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు సంభవించును.

మే నే జ రు, భారతి.

తపాలవెట్టి నెంబరు 12 చూడండి

మోహిని తైలము

5 తులి నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

ఇదిమనోహరము శేయు విద్యార్థులు, ప్రిడిట్లు, ఉద్యో గియు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతినిచ్చును. నుండరుల మోహలావణ్యములకు ప్రాపగు కురులును మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈతైలమునంతల రమణీయమగు సువాసన చెప్ప నలవికాదు. తలకు రాచి దువ్వుకొనిన ఇరుగు పొరుగు వాంలకుకూడ పరిమళము వ్యాపించును తలలోయండును పుట్ట నివ్వదు. దీనియందు మనోహరమగు సువాసన ద్రవ్యములను చేర్చి రియూరుచేయించి వేలకొది సీసాల విక్రయించి పెప్పులదేసి యున్నాము. శయోలబక సాపరీకిలించిన నిజము తెలియగలదు

చుండుకు నూనె

వెల సీసా 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. సహా 0-11-0

ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుట, జిల, గోమడు పుండ్లు మొదలగునవి యూనును. దీనివలన వెల్లెలుకలకు హానిగలుగక చక్కగగల బెరుగగలదు

దంతశూల హా

వెల సీసా 1-కి 0-8-0. వి. పి. సహా 0-14-0

దంతశూలకు శైత్యము, రసపట్టు, పుష్పవన్నులు, కుళ్ళిన కదిలిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల చో. దూదిని ముందుగా పేటి కెప్పు వెంటనే పోవును.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-2-0 డబ్బా 1 కి 1-4-0

ఈదంతచూర్ణములో పండ్లుతో ముటులన చిగుర్లు గట్టిపడును. చుక్కలండి రక్తము కారకుండును నోటుదర్పంధములేక యుం డును. పండ్లుముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

సుందరి తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-8-0 వి. పి. 0-13-0

ఒక డబ్బీతైలము విడువక రాచిన ముఖమున ఏర్పడు మొటిమలు నుచ్చులమానును. ముఖము కాంతిపొరి, నన్నగా అద్భుతమలె ప్రకాశించును. చర్మము న్యుజుత్వముకలిగి సాంజా తెలును. ఈతైలము మంచునువాసన గలిగి విగడవలె నుండును అమ్మకొంబనం శిబో, మదరాసు - బొంబాయి

వృత్తాంతలేఖలు

సాలూరు

సాలూరులో గాంధీమహాత్మ్య పేరను సుతాపల్లివారి పీఠానికి ఉన్న ఆర్యవైఖ్యలు యావన్ముది 23 వ తేదీ ఆదివారం రోజున సాలూరుకు మెలుమూరములో ఉన్న కేతిరెడ్డి వారి తోటలో గ్రామంలో ఉన్న ఆర్యవైఖ్యలు యావన్ముదికి వనభోజనములు చేయించిరి. చాలమంది బీదలు కూడ విచ్చేసిరి. తోటలో 2 గంటలు సంగీతము మాధవజనన జరుపబడినది. ఆదివారం అన్ని ఆఫీసులకు శలవుగనుక చాలమంది ఉద్యోగస్తులూ మాదాదాన చేసిరి. చాలమంది బీదలకు భోజనము పెట్టబడినది. సాలూరులో ఉన్న తోటాం మైనింగ్ కంపెనీవారు అయినట్టి. లక్ష్మయ్య శెట్టిగారు వచ్చిన యావన్ముదికి మితాయి పంచిపెట్టిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

బెజినాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

ది వ్యజ్ఞాన సభలు

నవంబరు 24:—వృష్టాజ్ఞాన దివ్యజ్ఞాన సమాజముల సమావేశమున్నది. ఈ త్రివర్ణరూప 'ప్రార్థ' కాన్ఫరెన్స్ ను 22, 23 వ తేదీలందు బెజినాడ జట్టణమునందు రామమోహన లైబ్రరీలోనుండు జరిగినది. సభలకు దాదాపు 60 మంది సామాజికులు హాజరయ్యిరి. వీరిలో స్త్రీలు పురుషులు వేర్వేరు కులములకు మతములకు చెందినవారు గలరు. వీరిలందరికీ ఇవల సబుజడ్డపదవియందున్న శ్రీ యస్. వి. సుబ్బారావు పంతులు తిను గృహమునందు విడిది ఏర్పరచి భోజనముల సేర్పాటుచేసిరి. ఈ రెండుదినముల ఉదయమునందు సామాజిక ఆంతరంగిక గోష్ఠాలు పరింకాయల పున్నమ్మ గారిచే దివ్యజ్ఞానసమాజమున కొనంగబడిన భవమునగు జరిగినవి.

22 వ తేదీ సాయంత్రము ఐదున్నగంటలకు కాన్ఫరెన్సు ప్రారంభమైనది. మొదట ఆధ్యక్షపదవికి ఎన్నుకొనబడిన శ్రీ యదునందన్ ప్రసాదుగారు జబ్బుగానండి రాజులక వారి స్నేహ ప్రాధాన్యత త్రిలోకకారు గారిని పంపిరి.

రెండు సంఘముల పక్షమున స్వాగతోపన్యాసములను తుర్లపాటి శేషాలరావు గారున్న శ్రీ వీ. ర జగదీపాలయ్యగారున్న చదివినపిమ్మట ఆధ్యక్షులు యావన్ముదిని. ఆధ్యక్షులు తమ యావన్ముదినుండు అన్ని మతములు, అన్ని ప్రజలు సేర్వేరు వాదములతో వేర్వేరు సిద్ధాంతముల ప్రకారము వానికన్నింటికీ పరమాధి ఒకటేయనియు దానిని కనుగొనుటకు మార్గములు మాత్రము వేర్వేరుననియు, ఈ అన్నింటిని పరిశీలించి సమన్వయపరిచి ఏ పరమార్థమైనదనువు ఒక్కటిగలదో దానిని సమాపించుమార్గము దివ్యజ్ఞాన సమాజము చూపుటకై పూనినటుల వారు సుడివిరి. మరియు ఈజ్ఞానపుంజమున కంతయు ఏ మూలపురుషులైన సిద్ధులు జీవన్ముక్తులు గలరే వారి కటాక్షమున ఈ సామాజికులు లోక కళ్యాణమునకై పాటుపడుచున్నారని చెప్పిరి.

తదుపర శ్రీ వావిలాల వెంకటేశ్వరధానులు గారు తిలకు మహాశయుని గీతారహస్యమును గూర్చి విపులముగ సవస్థ సింపిరి. తిలకు మహాశయుని వైషమ్యమును, వారి సిద్ధాంతమును గురించియు ఎల్లరుకు తెలియునటుల సువస్థసింపిరి.

మరల సభ 23 వ తేదీ సాయంత్రం 4-30 గంటలకు సమావేశమైనది. ఆధ్యక్షులు "అవతారము"లనుగురించి యావన్ముదిని. బుద్ధావతారము తదనంతరము మానవకోటినిగీతి అల్లకల్లోలము సున్నదనియు, ప్రస్తుతపుదుస్థితిని పోగొట్టి లోక కళ్యాణ మొనర్చుటకై ఒక అవతారపురుషుడు రానున్నాడనియు, అట్టికళ్యాణమునకు ప్రపంచమును సిద్ధపరుచుటకై దివ్యజ్ఞానసమాజము పాటుపడుచున్న విధమును వివరముగ చెప్పిరి.

అటుపిమ్మట శ్రీ కే. నరహరిశాస్త్రిగారు దివ్యజ్ఞాన సమాజము స్థాపించి అదభివృద్ధికై పాటుపడినట్టియు, ఇప్పుడు పనిచేయుచున్నట్టియు, విరలయొక్క పటములను మూజుకులాంతుల సహాయమున ప్రదర్శించిరి.

శ్రీదాసు త్రివిక్రమరావుగారు సభ్యులకు సభితులకు, అధ్యక్షులకు వందనముల సర్పించుటతో సభ ముగింపుకు వచ్చినది.

మోటారుబస్ ప్రమాదము

నిన్న ఉదయము బెజవాడనుండి బందరుకు ఒక మోటారుబస్ పోవుచు తాడిగడప సోపునద తల్లక్రిందు లగుటచే బస్ లోనున్న నలుగురు ప్రయాణికులకు ఉపద్రవకరమైన గాయములు తగిలినవి. వారిని వెంటనే వైద్యులకు ఆనుపత్తికి తీసుకెళ్లినారు. వారికి అచట ఉపచారము జరుగుచున్నది.

బెజవాడ స్పిన్నింగ్ పీఠింగుమిల్లు లిమిటెడ్ ఈ కంపెనీతాలూకు భాగస్వామల జనరల్ మీటింగు ఈనెల 29 తేదీ సాయంత్రం 4 గంటలకు బెజవాడలో కంపెనీలో ఆఫీసునందు జరుగును. కొలదిదినములలో నేరపని ప్రారంభమగునని తెలియుచున్నది.

సాధు సుందరసింగుగారు

వీరు ఈ పట్టణమునందు 23, 24 తేదీలకు ఉదయము సాయంత్రములందు ఉపన్యసింపిరి. వీరి యావన్ముదిను వినుటకై దూరప్రదేశములనుండి అనేకమంది దేశీయుల ప్రభులు వచ్చియుండిరి.

యేనుశ్రీస్తు ఎన్నడో భూలోకమున అవతరించిన అవతారము 'త్రిగాక' నేడు సజీవుడై తనకుతోడునీడ గానుండుటయే గాక తన యధ్యాత్మిక జీవనమునకు జీవమైన తన యనుభవము లన్నిటిలోను పాల్గొను పరమమ్మశుడైన రక్షకుడనియు, ఈరక్షకుని దర్శనము సాంగత్యము తన కనుదినానభవమైన విషయమని సాధు సుందరసింగుగారు తమ యావన్ముది సంగ్రహమున నితాపించుచున్నారు.

దారి గొట్టుట

హైదరాబాదునుండి ఒకరు పన్నెండువందలరూపాయలనుఇచ్చి బెజవాడ స్పిన్నింగ్ అడ్డు పీఠింగుమిల్లు కంపెనీలో ట్రాన్సుమిటర్ లైటుబడివిధించవచ్చిరి. రాత్రియగుటచే ఈయన సేవలో పడుకొనుటకు యత్నించుచుండగా నిద్రించుకొన్నట్లు స్నేహితులలె నటించి ఆయనకు మార్గముచూపెదమని నమ్మించి తప్పుదారిని ఏలూరుకాలవవరకి తీసికొనిపోయి ఆయనవద్ద సామ్మను దొంగిలి పారిపోయిరట. వీరియారూకీ ఇంకను దొరకలేదు.

కాకినాడ పురపాలకసంఘము (స్వకీయవిలేఖరి)

కాకినాడ, నవంబరు 25:—నిన్న సాయంత్రముల 8 గంటలకు కాకినాడ పురపాలక సంఘము సమావేశమైనది. చాల వరకు సంఘము పూర్తిగా నుండెను. కాంగ్రెసుపక్షమువారైన పోతులసత్యరాజు శ్రీపాదం వెంకన్నగార్లు ప్రభువిశ్వాసప్రమాణమును జేసి సంఘమునందు జేరిరి.

మోటారుగ్యాగురు

భారతదేశప్రభుత్వకార్యదర్శియు, భారతదేశముఖ్యమంత్రియొక్క నోకరులగు ఎడ్విన్ ఎస్. మోటారుగ్యాగురు చనిపోయినందులకు యీసంఘమువారు విచారమును వెలుబుచ్చుచు, భారతదేశరాజకీయభివృద్ధినిగూర్చి చేసిన ఘనసేవకు యాదేశ ప్రజలు కృతజ్ఞతతో జ్ఞాపక ముంచుకొందురనియు వారిసేవను మెచ్చుకొనుట తీర్మానమును చేసిరి. ఎల్లరును నిలువబడగా తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

పరిపాలనము

1923-24 సం|| పు సంఘపరిపాలన నివేదికపై ప్రభుత్వమువారు పరిపాలనము తృప్తిగా నున్నదని అభిప్రాయమును తెలిపిరి.

సర్పారీ ఉత్తరువులు

దేశబంధు చిత్తరంజణ్ దాసు పున్నేపుట్ బాక్సన్ గార్లకు సమర్పించిన స్వాగతపత్రములకైన ఖచ్చలు, కలెక్టరుమంజూరులేదే చేసినందులకు వచ్చిన సర్పారీ ఉత్తరువులు రద్దుచేయవలసినదని సంఘాధ్యక్షుడును సంఘసభ్యులును దాఖలు చేసిన పిటిషనులు జిల్లాజడ్జి కోర్టుచేసినందున, మద్రాసు హైకోర్టులో అప్పీల్ చేయుటకు సంఘమువారు తీర్మానించిరి. ఇందు నిమిత్తమై ఖచ్చలు రావుబాద్దరు వైడా వెంకటచలపతిగారు భరించుటకు అంగీకరించిరిగాన అట్లు తీర్మానించబడినది. కాని ఖచ్చలు మ్యాగిసిస్ట్రేట్ ఫండ్సులోనుండియే ఖర్చుపెట్టవలసినదనియు అదియే యుక్తమైన పనియనియు కొందఱు అభిప్రాయపడిరి.

నూలువడుకుటకు బహుమతులు

నూలువడుకు, పోటీపరీక్ష జరిగినట్లును పరీక్షాధికారుల నివేదికయును యిందు ప్రచురింపబడినది. పదహారవీక్షలో బాగుగా విజయముపొందిన 4 గురికి సుమారు 15 రూపుల బహుమతి లభింపవలెనట్లును పురపాలక సంఘాధ్యక్షును సంతోషముతో నన్నటిసభలో బహుమతి చేసెను. ఆయన ప్రశంసతో నిట్లు చెప్పిరి. "ఈసంఘసభ్యులు కానిప్రముఖులను మనము పరీక్షాధికారులగు నిర్ణయించినాము. వారు ఎక్కువత్రమ దీసికొని యీపరీక్ష జరిపించినందులకు వారి కనేకవందనము లర్పించుచున్నాను. పరీక్షాధికారులందరును ఇక్కడలేరు. కాని వారికి యీ మా వందనములు తెలియజరుపడని శ్రీ రంగయ్య నాయుడుగారిని కోరుచున్నాను. వారికిమనవిందనములకై వారు పనిచేసినదియును చెప్పుటలేదు. వారికి మనవందనములతో

నిమిత్తములేదు. మన వందనములకై వారు పనిచేసినదియును చెప్పుటలేదు. వారికి గల గాఢాభిమానము యిందులకు కారణము. వారితెయ్యో శ్రమదీసికొని పరీక్షకు రాట్లుములుమొదలగునవి సప్రే చేయించి పనిచేసిరి. వారెంతయు వందనార్హులు. కాని వారి పని యంతటితో సమాప్తికాలేదని తెలింపవలెను. ఇంకను మనము మనపాతకాలలో రాట్లుములుపెట్టించియు మగ్గుములుపెట్టించియు మనము పనిచేయబోవుచున్నాము. అందులవిషయమె బడ్డెటులో కొంతసామ్మకూడ నిర్ణయించినాము. డైరెక్టరు ఆబడ్డెటు తప్పక అంగీకరించునని నేననుకొనుచున్నాను. కావున యీపరీక్షాధికారుల అవసరము ముందుకూడ ఉన్నదిగనుక వారు మనకు సహాయముచేయుచు మనప్రయత్నములకు లోడ్డుడుదూరని నమ్ముచున్నాను. మరియు, యీబహుమతులు పెట్టినకొద్దేశమేమనగా, ఉపాధ్యాయులు చక్కగా యీనూలువడుకుటను నేర్చుకొని పనిచేయుచుండరనియు, వారు ఆదర్శులై యుండుటవలన పాతకాలలందు నూలువడుకుట చక్కగా సాగుననియు, యీసంఘమునకు యిందువిషయమై వ్యయపరచుటకు కావలసినంతద్రవ్యము లేనందువల్ల నూలువడుకనేర్చిన క్రొత్త ఉపాధ్యాయులను ప్రత్యేకముగా నేర్పరుప వసరము లేకుండా ఉన్న ఉపాధ్యాయులే బాలలకు బాలికలకు బోధచేయుదురనియు ఇంకను యీ ఉపాధ్యాయులవడుకుప్రవీణతనుబట్టి వారికి జీతములభివృద్ధికూడ యుండుననియు, వడుకు ప్రవీణతగలవారినే పాతకాలలో నియమించుటకును యిదివరకు అనుకొనియున్నాము. కావున యీకముందు సంవత్సరమునకు ఉపాధ్యాయులందఱును, స్త్రీలు పురుషులును, పోటీ పరీక్షకు తయారై తమ ప్రవీణతను దూపింపగోరుచున్నాను." అని చెప్పి బహుమతులు యిచ్చెను.

పరీక్షాధికారులలో నొకరు శ్రీయుత మండవీక రంగయ్యనాయుడుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు నిట్లు చెప్పిరి. "సాంబూర్తిగారు యితర కార్యతొందరలచేత రాతేక బోయెను. మొదటినుండియు మాకు పాతకాలలో నూలువడుకుట ప్రవేశపెట్టవలెనని ఆశించియున్నాము. ఏ ముగిసి పోలిటీలో ను యిట్టి ఉద్దేశము లేనప్పుడు ప్రభుమున అసహాయోద్యమము ప్రారంభించినప్పుడే మాసహాయము తీసికొనవలసినదనియు రాట్లుములుపెట్టి నూలువడికించవలసిన దనియు నేను ఉత్తరము వ్రాసియుంటిని. దానియొక్క ఫలితము యిప్పటికైనను చేకూరినందులకు చాల సంతోషముగా నున్నది. మాకు వందనము లవసరములేదు. నాయొక్కయు నాస్నేహితులయొక్కయు సహాయము సహకారము ఎప్పుడు కావలెనన్న అప్పుడు మాసేవను మేముచేసెదమని చెప్పచున్నాను. మేము సేవ యొనర్చుట తేమియు అభ్యంతరములేదు.

టీకాలువేయుట

కొంతవర్షయైనపిదప సంవత్సరములో ఒక్కొక్కవాక్కి సేబరు 170 కేసులు చేయవలెనని సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

స్థానిక సంఘములు మార్కెట్టులు కంట్రాక్టులకిచ్చు

పదతిపై హెచ్చరిక

చాలా మునిసిపల్ సంఘములు అంగళ్లు కసాయిదుకాణములు కంట్రాక్టు నిచ్చినప్పుడుచున్నట్లు ప్రభుత్వమునకు తెలియవచ్చుచున్నది. అందుచే ఆ కంట్రాక్టులు రద్దు చేయవలసినవచ్చుచున్నది. ఇకమీద స్థానిక సంఘములు కంట్రాక్టుల ఫిటింగుల, ఆఫీసుల విచారించి కంట్రాక్టు నీయనిచో నష్టము కలిగిన కంట్రాక్టు రద్దు చేయబడదు. ఇట్టిపద్ధతులను ప్రభుత్వమువారు రైటాఫ్ చేయజాలరని యిందుమూలమున తెలుపుటయైనది. (ప్రభుత్వప్రకటన)

అత్యద్భుత ప్రదర్శనములు

బందరు బుట్టయ్యపేట హోలులో శ్రీకృష్ణవిలాససభ - తెనాలి ధర్మార్థము వినియోగించ బడును

రామదాసు 29-11-24 శనివారం శ్రీయుత. రాధాకృష్ణయ్యగారు, నెల్లూరు. కబీరపాత్రనుసరింతురు

శకుంతల 3-12-24 బుధవారం బ్ర. శ్రీ. యడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు, రామదాసు, దువ్వంత పాత్రలను ధరింతురు.

రేట్లు:— 3, 2, 1, 0—8—0. మేనేజింగు కమిటీ

ఆంధ్ర ఖద్దరువాంకు (బోర్డు)

లిమిటెడ్

సర్క్యులరు

అఖిలభారత ఖాదిబోర్డువారు ఖద్దరు ఉద్యమవ్యాపక మునకు అత్యంతవశ్యకము లనియెంచి కొన్ని సలహాల నిచ్చియు న్నారు. వాని ముఖ్యాంశములను యీ క్రింద బొందు పరచు చున్నాము. వీనిని ఉద్యమాభిమాను లందరును గ్రహించి ఆచరణలో పెట్టి వారియనుభవములను కాలానుసారముగా తెలుప ప్రార్థితులు:

1. మహారాష్ట్రమున గతరెండు సంవత్సరములనుండియు ప్రతివిధముకాలమున వ్యవసాయదార్లనుండియు, వర్తకుల నుండియు, ప్రతిమాది ముప్పియైతి కానిని ఖద్దరుక్రింద నుపయోగించినట్లును, అందుచేత వీరలకు చాకగా ఖద్దరు లభించి నట్లును తెలియుచున్నది. అఖిలభారత సంఘతీర్వాసము ప్రకారము 2000 గజములు నూలుపంప కుతూహలముకల్గియు దూది కొనలేని వారిద్రవ్యముచేత బాధపడువారికి, వెనుకాడు వారికి యీ ముప్పియైతిరా సంపాదించిన ప్రతి, దూది సహాయ కాళికావస్తును. ఇట్టిపద్ధతి నవలంబింప ఆంధ్రులు ప్రార్థితులు.

2. ఖాదిఉద్యమమువలన లాభముపొందు వారిస్థితిగతులు తెలియనలెను. ఎంతమంది కూడేకులవారు, వడుకులవాడు, నేయు వారు పనిచేయుచున్నారో, వారేయేజాతులవారో, వారిసగటు ఆదాయ మెంతయో, ఈఉద్యమమునకు పూర్వముకన్న ఇప్పుడు వాణిజ్యితి ఎట్లుమారినో, ఈఉద్యమముందు పనిచేయుచు చారుకులెవరో, ఎట్టిపద్ధతవారో, వారిస్థితిగతు తెవ్వియో, అనగా ఖాది ఉద్యమములోని మానవచరిత్ర తెలిసికొనుట అవశ్యకము. మరియు ఖాదినేయువారియొక్కయు, ధశించువారియొక్కయు దామాషాలను తెలిసికొనవలసియుండును. కాన యీ క్రిందిప్రశ్నలకు జవాబుపంపవలెను:—

క. ఉత్పత్తిదారు పనిచేయుగ్రామము పేరు. చ. అచట దూడేకులవారు, వడుకులవారు, నేయువారియొక్క సంఖ్యయు, కులములును, వృత్తులును. ట. వారు పనిచేయుకాలావధులు త. గిరాకీదోజులలోను మందముదోజులలోను వారుచేయు నెలసరి లేక దినసరిపని. ప. వారి నెలసరి దినసరి ఆదాయము గ. ఈపుద్య మమునకు పూర్వము, దరిమిలా, వారిఆర్థికస్థితి జ. ఈపనిలో తిరుగుప్రచారకులపేర్లు, వాటిపూర్వచరిత్ర, యోగ్యతలు ప్రవర్తన, సామర్థ్యము, కృషియొక్కజయాపజయములు, డ. గ్రామములోని కులములవారిగా ఖాదివాడువారియొక్కసంఖ్య దామాయిషా. ఇ ల క ను యుక్తమనితోచిన, ఇతరసంజాయిషీ యున్నా.

8. దేశములోని అనేక రాష్ట్రములనుండి వివిధఉత్పత్తి దారులచేత తయారుకాబడు పలురకముల ఖద్దరు వస్త్రములను పరిశీలించి వాటికిమృతులను వాటి నాణ్యమును పోల్చిచూచి ఉత్తమమైనరకము, మిక్కిలిసరసమైనధరకు తయారగు ధోవతులను దేశజనులకు తెల్పుట వలన ఖద్దరు కొనువారికి లాభమును, ఖద్దరభివృద్ధికి సాయమును కలుగ గలదు. కనుక ఆంధ్రరాష్ట్రములోని వివిధప్రదేశములలో తయారగు పలురకముల గుడ్డయొక్క మాదిరిలను అఖిలభారత ఖాదిబోర్డువారికి పంపుటగాను మాకుపంపవలెను. ప్రతిమాదిరి తునుక 6 అంగుళముల పొడవు 5 అంగుళముల వెడల్పులుండవలెను. రకమునకు 20 మాదిరిలు పంపవలెను. ప్రతిమాదిరి కొకచీటి యుండవలెను. దానిపై ఉత్పత్తిదారుని పేరు, తాను, పొడవు, వెడల్పు, చదరపు అంగుళమునకుగల నూలుదారముల సంఖ్యయును, నూలు నెంబరున్నా కిమ్యుతును నమోదుచేయవలెను. నెలగకి సగటున ఏమాతరి ఎంతెంత సరుకు ఎగుమతిచేయగల్గినదియు వ్రాయవలెను. మరియు ఆతానుకు వాడిననూలువంటి నూలు ఒక పుంజుమాన్నా, ఆనూలుకు వాడినదూది 10 తులములును కూడా పంపవలెను.

ఇట్లు పంపువారు, వారుపంపు సంజాయిషీ నోకపు ప్రకములో నమోదుపరచి పంపవలెను.

కవుతా. వెంకటచలపతిరావు

వ్యవహార, గుంటూరు, 22-11-23.

మ.రా:— అఖిలభారత ఖాదిబోర్డువారు పంపిన అచ్చు నమూనాలో అమ్మిననూలు అనుదానిని, అమ్మిననూలు, పేయించిననూలు అనురెండు భాగములు చేయించి ఆయా అంకెలనిచ్చు చొండవలెను.

నాల్గవవాయిదానూలు పంపినవారి నామములు—సభ్యులు

వరుస నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	నూలుపొడవు	నూలు నెంబరు
147	యస్. శ్రీరాములు	చిత్తూరు	1819	2010	59
148	వి. శ్రీకాచారి	"	1821	2298	27
149	క. కాజగోపాలాచారి	"	1828	7747	28
150	కొండ రామకృష్ణయ్యచెట్టి	"	1824	2040	29
151	పి. యశ్. రామానుజాచార్యులుగాకు	"	1825	2000	8
152	వి. యం. అజాజులసాహెబు	"	1824	960	8
153	కే. సర్వోత్తమాచార్యులు	"	1827	2100	17
154	యం. శ్రీనివాసయ్య	"	1828	2048	20
155	గుం. ఉదయవర్మయ్య	"	1829	2040	18
156	రామకృష్ణకామర్ల	"	1830	2160	55
157	పి. శుబ్బరామచెట్టి	"	1831	2890	16
158	యశ్. కాకాచార్యులు	"	1833	270	18
159	సి. రాజగోపాలాచార్యులు	"	1836	2000	10
160	టి. శుబ్బన్నచెట్టి	"	1839	2040	17
161	టి. కృష్ణస్వామయ్యంగా	"	1840	90	17
162	ఆర్. విశ్వనాథయ్య	"	1844	2040	87
163	సి. వి. రంగంచెట్టి	"	1846	2180	12
164	యస్. నాగరత్నంమొదలియార్	"	1847	8800	80
165	వేమన వెంకటాచలంనాయుడు	"	1855	2000	19
166	కొడుగుల వెంకన్న	గంజాం	1858	2000	6
167	తూముల కృష్ణమూర్తి	"	1878	8069	19
168	కప్పగంతుల రామేశం	"	1874	2000	14
169	హరిసామయ్యజాల పత్యనారాయణ	"	1880	2000	9
170	బోడ రామకృష్ణరావు	"	1882	2000	82
171	పోకల సత్యనారాయణ	"	1899	2000	12
172	పెనుమత్త శివరామరాజు	గుంటూరు	1428	2000	22
173	గంధం నాగేశ్వరరావు	"	1400	2020	17
174	మాడభూషి రంగాచార్యులు	నెల్లూరు	1438	2000	19
175	రాణి కోటగిరి సూరమ్మ	పశ్చిమ	1445	2000	86
176	న్యాయతి నారాయణమూర్తి	గంజాం	1449	2000	12
177	పోతాప్రగడ లక్ష్మీనరసింహారావు	"	1450	1620	19
178	గాడెల బలరామదాసు	"	1458	8180	14
179	పి. కాధాపతియ్య	చిత్తూరు	1462	2040	25
180	యం. యం. వెంకటాచార్యులు	"	1464	2040	85
181	పేరివర్ల శుబ్బరాజు	ప.గోదావరి	1476	9000	24
182	హెచ్. వి. జోగయ్యకర్త	"	1497	500	14
183	కట్రెడ్డి నరసింహారావు	"	1501	2270	11
184	ముడుంబ నరసింహాచార్యులు	"	1506	2048	15
185	పి. పార్వతీశం	"	1510	2000	15
186	ఖుట్టి వెంకటరమణప్ప	ఆనంతపురం	1538	1050	20
187	గణపా బోళయ్య	"	1535	466	10
188	మద్దిలేటి నారాయణప్ప	"	1536	1800	20
189	మళ్ళి పంపళ్ళ	"	1552	2124	15
190	పబ్బతి ఓబయ్య	"	1553	2482	15
191	చల్లా కృష్ణమూర్తి	ప.గోదావరి	1593	3000	85
192	యడవల్లి వెంకటేశ్వర్లు	తూ.కృష్ణ	1594	2100	14
193	రావు అచ్చయ్యరావు	గోదావరి	1598	2000	24
194	టి. వి. నరసింహాచార్యులు	గుంటూరు	1605	2000	17
195	రూపామల కృష్ణమూర్తి	"	1615	2000	27
196	తేతు వెంకటరెడ్డి	కడప	1616	3100	16
197	భూతపురి నారాయణస్వామి	"	1617	2500	14
198	కంచంరెడ్డి ఓబుళ్ళరెడ్డి	"	1627	2000	24
199	వెలుగేటి నారాయణరెడ్డి	"	1628	2266	11
200	బ్రహ్మజోస్యుల లక్ష్మీనరసింహ	గోదావరి	1658	2000	15
201	బండ వియ్యన్న	ప.గోదావరి	1662	2000	15
202	జి. వి. పుష్పయ్యశాస్త్రి	కడప	1670	2700	12
203	గుళ్ళపల్లి రామకృష్ణయ్య	గుంటూరు	1671	1600	15
204	పరుచూరు కృష్ణానందం	"	1674	2080	15
205	గుత్తి శుబ్బరాజు	గోదావరి	1680	1150	9
206	కేతు నూరారెడ్డి	కడప	1682	2500	26
207	సింగంరెడ్డి పాపిరెడ్డి	"	1684	240	19
208	కే. రామానుజం	చిత్తూరు	1694	1680	26
209	పత్తిరాజు కొమ్మలూరి	ప.గోదావరి	1714	2000	15
210	చెందురాజు	చిత్తూరు	1720	1200	24
211	కొత్త విశ్వనాథం	గోదావరి	1738	1000	20
212	వలమల సత్తిరాజు	"	1739	2000	26
213	పల్లెటి సత్యనారాయణ	"	1740	2000	27
214	కనకల్ల నరసింహం	"	1741	2000	22
215	యాజ్ఞపేయాజాల వెంకటేశ్వర్లు	"	1742	2200	18
216	కొండపల్లి జగన్నాథదాసు	"	1748	2000	20
217	గాదంరెడ్డి శుబ్బరామయ్య	ఆనంతపురం	1752	2000	10
218	పోతాప్రగడ వెంకటాచలం	గంజాం	1758	3000	28
219	కొంకొండ జగజ్జననిరావు	"	1759	2300	18
220	నర్సిరెడ్డి శివారెడ్డి	కడప	1764	2000	29

నాల్గవవాయిదానూలు పంపినవారి నామములు—సభ్యులు

సభ్యుల నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	నూలు పాదపు	నూలు నెంబరు
221	నర్సిరెడ్డి సంగిరెడ్డి	కడప	1765	2000	29
222	పాలగిరి పాపరాజు	"	1766	2000	15
223	వక్కాంక పేర్రాజు	గోదావరి	1773	2000	23
224	జయంతి వెంకటకృష్ణారావు	గంజాం	1779	2247	20
225	దుక్కా రాజన్నరెడ్డి	"	1781	2500	14
226	విన్నకోట వెంకటరత్నంగారు	గోదావరి	1782	2000	15
227	గుళ్ళపల్లి శ్రీరామచాడరి	తూ.గోదావరి	1783	2250	28
228	కోళ్ళ చిన్న పిరప్ప	అనంతపురం	1784	2000	13
229	గరిమెళ్ళ సత్యనారాయణ	గంజాం	1785	2100	22
230	చక్కాల వెంకటస్వసింహయ్య	నెల్లూరు	1786	1184	17
231	తామిలోపక సామెలు	అనంతపురం	1787	2000	20
232	అచ్చలకంకే పాన్నారసామెలు [పేరు తెలియలేదు]	"	1788	1372	8
233	దాసరి తిమ్మప్ప	"	1789	3016	13
234	పుంతల రామప్ప	"	1790	2170	15
235	వెంకోజాచార్యులు	"	1791	2000	26
236	నార్సేపాటి చంద్రకేళికరం	గుంటూరు	1792	2018	10
237	మేడ వేమయ్యచెట్టి	కడప	1793	2000	16
238	పద్దమాడి బుల్లిగుబ్బరాజు	గోదావరి	1794	1800	14
239	చెన్నూరు నాగిరెడ్డి	కడప	1795	1000	31
240	కొల్లూ వెంకట్రామయ్య	ప.గోదావరి	1796	2000	28
241	కోటా ఆదిశేషయ్య	నెల్లూరు	1797	1600	15
242	యస్. వెంకటప్ప	చిత్తూరు	1798	3360	22
243	అంకరాజు శేషగిరిరావు	గుంటూరు	1799	2000	10
244	కాళ్ళూరి కృష్ణమూర్తి	విశాఖపట్నం	1801	2200	15
245	పెద్దిరాజు హనుమంతరావు	గుంటూరు	366	2000	19
246	పెండ్యాల సోమయాజులు	గోదావరి	1774	1600	174
247	వంకా సుబ్బారావు	ప.గోదావరి	1575	1100	20
248	కొట్ల వెంకటకృష్ణయ్య	గుంటూరు	1780	2000	17

జా.బు.లు

నెల్లూరు తాలూకా ప్రాథమికోపాధ్యాయ ద్వితీయమహాసభ

పైసభ 6.12.24 తేదీన నెల్లూరు తాలూకా ఇందుకూరు బలో ఉదయం 8 గంటలకు ప్రారంభింపబడును.

నెల్లూరు శ్రీ వెంకటగిరిరాజాగారికళాశాల ప్రెసిడెంట్లు గారు మ.రా.రా.శ్రీ. రాయసం వెంకటశివుడు పంతులు ం. యే. యల్. టి. గారు అధ్యక్షతవహించి సంగీతం, నాటకం అన్ని విధముల పాఠశాలలోపాఠ్యములు విచ్చేసి జయప్రదముగ నొనర్ప బ్రాంఛింపబడునాడు.

(కార్యదర్శి)

హనుమాన్ న్యాయామ పరిశ్రామిక సంఘ పోటీ పంచెములు

గుంటూరు హనుమాన్ న్యాయామ పరిశ్రామిక సంఘ మువారిచే జరుగనున్న పోటీపంచెములు ప్రస్తుతమున్న ఆటంకముచే ఆపివేయవలసిందని తీర్మానింపబడినది. పంచెములు రాజోవువారములో జరుపబడును. లోగడ ధర్మాస్తులూలు, అభ్యర్థులపేర్లు అవసరమైనచో మార్పుకొనుటల తీర్మానించడ మున్నది. తిరిగి కాగోరువారుకూడ డిశంబరు రెండవతారీఖులోగా ధర్మాస్తులు సూతనముగాకూడా పంపు గొనవచ్చును.

వివరములు తెలియగోరువారు యీ క్రింది చిరునామా వారునికి అజాచీటింగిని తెలుపబడును.

పి. బి. హెచ్. శ్రీనివాసాచారి,

(కార్యదర్శి)

గుంటూరుమండల స్వరాజ్యసంఘము

ఈనెల 26 వతేదీ గుంటూరులో మ.రా.శ్రీ. పోలికెట్టి నామయ్య గుప్తగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై యీక్రింది నిర్ణయములు గావించెను.

1. గుంటూరుమండల స్వరాజ్యసంఘముపక్షమున ప్రతినిధులను సభ్యులను జేర్చుటకును, అవసరమైనచో ఉపసంఘములను నేర్పాటుచేయుటకును ఈక్రింది ఉపసంఘమును ఏర్పరచడ మున్నది—

1. ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణగారు 2. మాడపూడి దాంత నరసింహారావుగారు 3. కోటంరాజు రాజేశ్వరరావు గారు 4. వింజమూరి రంగారావుగారు.

2. గాంధీదాసు నెహ్రూ ఒకరినికే ననుసరించి స్వ రాజ్య సంఘసభ్యులైరును ఈమండలములో ఖద్దరు ఉత్పత్తి కిని వ్యాప్తికిని తక్కిన నిర్మాణకార్యక్రమమునకున్నా క్షేత్ర పంచనలేకుండ కృషిచేయువలెనని తీర్మానించడ మైనది.

కీ. శే. అశోహియ శింగరాచార్యులువారు - బందరు

ఈ నెల 20 వ తేదీన ఉదయం 9 గంటలకు శ్రీమాన్ మంగళగిరి కోయిల్ కందాడై వామూల విద్యాన్ మహామహా పాఠ్యాయ శరణోపాచార్యులయ్యంగారి కుమారులు అశోహియ శింగరాచార్యులవారు శ్రీ విష్ణులోకప్రాప్తి నొందినది తెలుపుట కెంతయు చింతిల్లుచున్నారము.

వీరి యశాల మరణమునకు దుఃఖనూచకముగ బందరు నోబుల్ కళాశాల ఉత్తమతరగతు లాదినమున మూసివేయ బడినది. బందరునందలి యున్నతోద్యోగస్థు లనేకు లాదినమున వీరి యింటికివచ్చి తమ దుఃఖమును సూచించియుండిరి.

వీరు తరుణవయస్కులు. సంస్కృతసాహిత్యమునందు విశేష నైపుణ్యముగలవారు. కబ్బకాస్త్రమునందు మిక్కిలి పరి చయము గలవారు. ద్రవిడభాషలో ద్రక్కణము అనగా వ్యాకరణముతో జేసిన ద్రవిడభాషా సాహిత్యము గలవారు. ఆంధ్రమునందును సంస్కృతమునందును మృదుమధురమైన కైలి లో కవిత్వము జెప్పగలవారు. ఆంగ్లభాషయందు పి.వి.పి. చదివిరి.

పరమ ఆస్తికు లైయుండి తమదయస్కులలో పరమ పడించిన వీరి ఆత్మకు కాంతిలుగాక యని గోరుచు ఒక్కజే యగు నిట్టి పుత్రులత్వమును కోల్పోయి దుఃఖసాగర నిమగ్న లైన వారి మాతాపిత్రులకును కుటుంబమునకును మానానుభూ తిని తెల్పుచున్నారము.

బందరు, ఎ.టి.యస్. విద్యాన్ తాతాచార్యులు. 26-11-24 పసుమతి సూర్యప్రకాశరావు.

ఖద్దరు పరతు

సింధు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘమువారు నిరాకరించిరి

ఖద్దరు పరతు ఉండగూడదు. మామూలు కాలగు ఆజాలపరలే ఉండవలెను అని యీ సంఘమువారు తీర్మానించిరి. (ఆ.ప్రెం.)

ఉరవకొండ (అనంతపురంజిల్లా) (ఒకవిలేఖరి)

బెల్లం కాంగ్రెసుకు ఎన్నికలు

నవంబరు 28:—ఉరవకొండ ఫిర్కా జాతీయోప సంఘ మువారు బెల్లంజిల్లా జరుగు జాతీయచూజనసభకు పోవుటకు శ్రీయుత ఘట్టు వెంకటరమణప్పగారిని, సోంపల్లి వెంకటరమణయ్య చాడరిగారిని ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకొనినారు.

పంచాయితీకోర్టు సూతన ఎన్నికలు:—ఉరవకొండగ్రా మపంచాయితీకోర్టు సూతన ఎన్నికలు 26-11-24 తేదీ జరిగినవి. ఈయన 11 వేల జనసంఖ్య గలిగినప్పటికిని 10 మంది సభ్యు లనుమాత్రమే యెన్నుకొనిరి. బండెయ్యగారిని (కాంగ్రెసుపక్ష ము) మాత్రము సూతనముగా యెన్నుకొనిరి. ఇదిగాక యింతక రకును ఈ సూతనయెన్నికలందు కూడను పంచమ ప్రాతినిధ్యము లేకుండుట పంచాయితీకోర్టునకు చాల కొరతకలిగినది.

కలవు:—ఉరవకొండ ఫిర్కాలో వర్షములు కావలసి నంత వరియనందున ప్రజలందు నెమ్మదికలుగలేదు. ఈయెడ పండినవంటంతయును వీరు 8 సం॥రములనుండి చేసిన అప్పులు తీర్చుటకును సర్కారుశిక్షలు చెల్లించుటకును సరిపోవు నేగాక రైతాంగము సం॥రముపాడుగున కావలసిన తిండిని నిలువచేసి కొనుమార్గము లేకపోవును. మామూలు కష్టములు తప్పవు. ఇతాభివృద్ధికి మార్గము కన్పింపలేదు.

గోదావరి దేశసేవకుల ఆశ్రమము

శంఖుస్థాపన మహోత్సవము

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

రాజమండ్రి, నవంబరు 28:—రాజోవు జనవరిలో గోదావరి దేశసేవకుల ఆశ్రమ మొకటి సీతానగరంలో స్థాపించ బడును. రాజోవు డిశంబరు 1వ తేదీ సోమవారం ఉదయము 8-36 గం॥ లకు శంఖుస్థాపన మహోత్సవము జరుపబడును శ్రీయుతులు బులుగు సాంబమూర్తి, బ్రహ్మశ్రీశ్రీమల్ల నుబ్రహ్మ ణ్యంగార్ల సంతకములతో మండలములోని ముఖ్యులకు, కాంగ్రె సుప్రచారకులకు ముఖ్యాంధ్రనామకులకు ఆహ్వానపత్రములు పంపబడినవి. కుమారు 10 మంది యువకులు ఆశ్రమములో చేరి నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగింపనున్నారు. ఈ ఆశ్ర మముయెడ పలుపురుషులు తమ సానుభూతిని తెలియ జేసిరి. ప్రజలు దీనిపై తమ ఆభిమానమును చూపుదునని విశ్వ సింపవచ్చును.

శ్రీ వెంకటేశ్వర గోపాలకృష్ణ హైస్కూలు

పునాదిపాడు-కృష్ణాజిల్లా.

గౌ॥ పాత్రోగారిపర్యటనము.

ఈ పాత్రోగారి 27-11-24 తేదీన మల్లరాశ్రీ విద్యా కాళాధిపులగు గౌరవనీయు పర ఎ. పి. పాత్రో కె. టి. గారు దయచేసిరి. వీరితోగూడ వారికేట్రీయను, జిల్లాబోర్డుపెన్సి డెంటుగారును, జిల్లావిద్యాధికారులును, మాగంటి సీతయ్యచౌద రీ ఎం. యల్. పి. గారును, యింకను పెద్దల నేతలుగూడ విచ్చే సి, మహానందభటుల జేసిరి. శ్రీ మంత్రిగారిని పాత్రోగారి మంగళవాద్యములతో రావించినపిదప, పాత్రోగారిగారు లన్ని టికి జూచినపిదప, వారికి స్వాగతపత్రము లొసగబడెను. తదు పరి శ్రీ పాత్రో గారు పాత్రోగారివ్యవస్థాపనగూర్చి యభినం దించుచు ఆంధ్రములో సర్వజనాచార్యులగు చక్కనిమాట లతో 15 నిమిషములు క్రమబద్ధముగా నుపన్యసించిరి. ఆయుపన్యాసములో ప్రస్తుత విద్యాపరిస్థితులు చాలా శోచనీ యముగా నున్నదనియు అయ్యది విద్యార్థుల పురోభివృద్ధి కను కూలించునని కావనియు, నొక్కొక్కానిచి, ప్రతినిధ్యార్థియు బి. పి. పాత్రోగారియనతర్వాత సుదీర్ఘముకై బానిసత్వము వహించి తిరుగుటకేగాని, వేరుకాదనియు, అందఱును పరిశ్రా మికవిద్య నభ్యసించినచో మిగుల శ్రేయోదాయకముగా నుండు ననియు, యిక నొక్క నిమిషమైనను వ్యర్థముచేయుక యిప్పటి కైనను బుద్ధులమరల్చి స్వాతంత్ర్యవిద్యలకై కృషివల్లనసినదిగా నిచ్చుట సమాజేశమైన పిన్న పెద్దలకెల్లఱకు, పౌదయపూర్వక మగు సలహాలనొసంగిరి. నిశ్చయముగ పాత్రో గారుపన్యసించు నెడ శ్రీవారు తాము మంత్రిగారన్న ఆదంబరములేక తాము గూడ నాంధ్రసోదరులయని వెల్లడిజేసిరి. తుదకు మంత్రిగారి పై స్వాగతపద్యములతో సభముగిగెను.

అనంతరము ఫలహారములనంది, మచిలీపట్నమున శేగిరి తరువరి పద్యములతో స్వాగతమందుకొనిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ దీపి, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబు చెట్టినిది మదరాసు.

Now Ready for Sale :

1924-25 Edition

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factories, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs tariff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisements.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Banks and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind and will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen of the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

Printed and Published by K. Nagawara Rao Editor, Andhrapatrika, Power Press, 6 & 7 Thambu Chetty Street, MADRAS.

రత్న వర్ణము లెవరినా

కుక్కనమ్మనుభాగిణి బలయగలగేతులు అన్నత లేదాదు. ఏకాదశమవే సంభవించిన కుక్కనమ్మ మైనను పారదోలు వని అనేకులు నొందినాడినారు. ఈ శత్రువులను మేవాన కల్ల నల్లిన దత్త మొదలగు శోగములు మామ్రోగములు కూడ తగ్గును. దీప్తి రు. 3-4 0

మహాదాక్షాది హారము

ప్రేలపాలిటి సంజివిని

శాస్త్రసమ్మతముగా ఆధునికశస్త్రము మొదలగు నిలవగల వస్తువులతో తయారుచేయబడినది. శుక్రములు, ఋతువులు, వంశ్యశస్త్రము మొదలగు ప్రేల సమస్యలలోగలను వారదోలి సంతానము కలుగజేయును. ఒకమునిషికి నెలరోజులకు షరవడ చూడము గల దీప్తి రు. 4-0-0.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల,

రామవరం, గోదావరిజిల్లా

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు దీపము

సాధారణముగా ప్రతిదీపము బాట బల్బుతో సహా రు. 1 కి రు. 2-8-0 మైన తెలుపబడినది పెద్దలెక్ట్రిక్ 1 కి ధర రు. 3-0-0 స్కాట్ దీప (తెల్లని, ఎర్రని, ఆడవచ్చు తెల్లని) 1 కి ధర రు. 2-8-0. పైకి దీప 1 కి ధర రు. 5-0-0. కేలింగుద్ర 1 ధర రు. 5-0-0 ప్రత్యేకముగా బాట బ్లీ వెల 1 కి రు. 0-12-0, బల్బు 1 ధర రు. 0-6-0 ఆటోమాటిక్ సిగ్నలైట్ ధర 1 కి రు. 2-0-0. సాదా సిగ్నలైట్ 1 కి ధర రు. 0-12-0.

వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము.

లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల,

తపాలపెట్టె నెం. 35, వ.బ్రాహ్మ.

మనోరంజితము

సెంటులకన్నిటికిరాజు

ఇది ఆనందములైన పుష్పముల తయారుచేయబడి, విక్రీయి అందమైన బుడ్డితో సుందరమైనది దీనిని కరచించుచు కొన్ని ముక్కలు చిల్చి విక్రీయి మనోహరమైన వాసన ము ప్రకటించును.

1 బెస్ట్ బుడ్డి 1 కి రు. 2-0-0

1 గ్రాము బుడ్డి 1 కి రు. 0-12-0

1/2 " " రు. 0-8-0

అడ్రసు:—కరూరి—అందు

తలపెట్టె నెం. 245 మదరాసు

ఇది సామాన్యముగా వాడబడుచున్నది. ఇది ఒకప్పుడు మనోహరమైనది. ఇది ఒకప్పుడు మనోహరమైనది. ఇది ఒకప్పుడు మనోహరమైనది.